

בין גלים

בטאון חיילי חיל הים

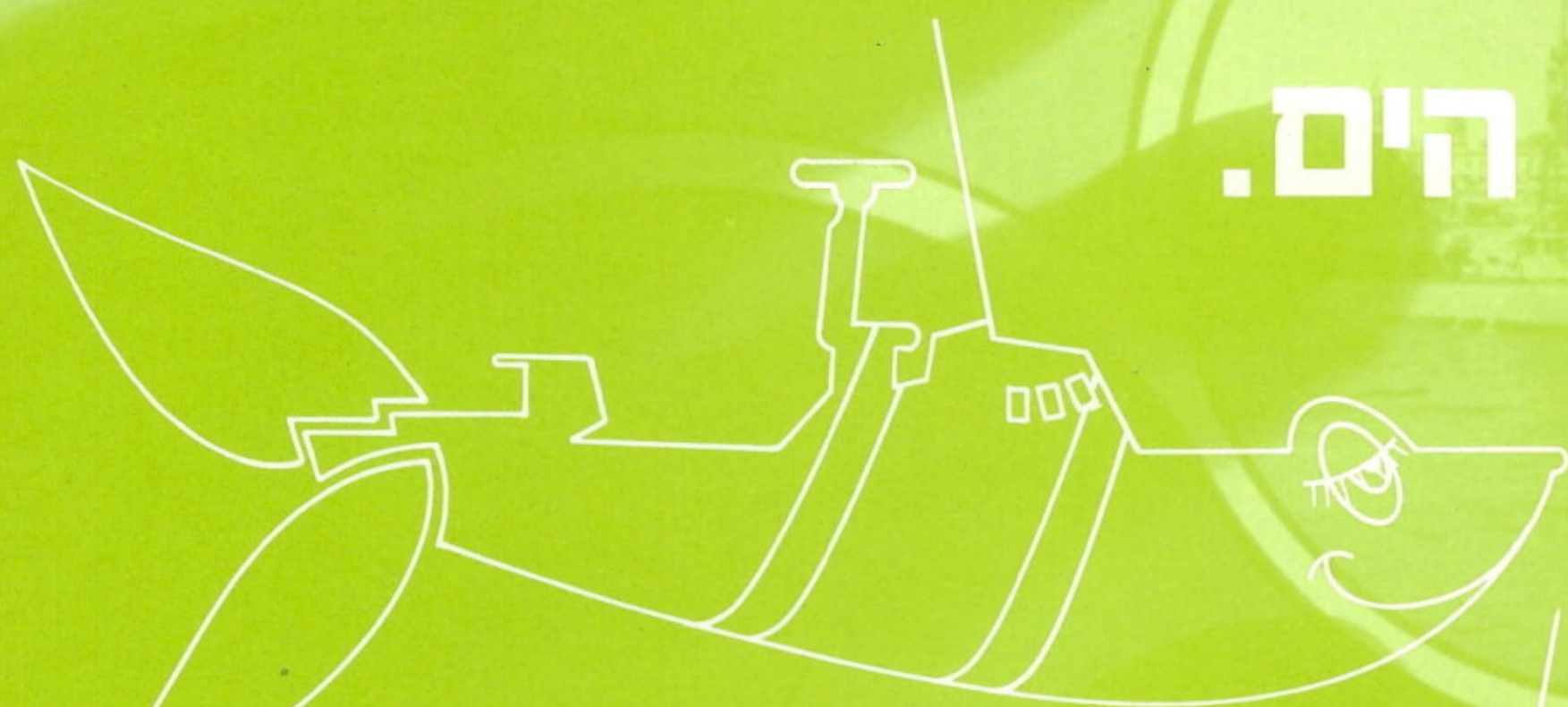

יום חיל הים 19 יוני 1988 ה'תמוז תש"ח

השתיקה - מצווה לכולם

בחור ועל גלי הים.

בטחון שדה חיל הים

בטחון שדה חיל הים

בין גלים

עורך: שחר לנדאו
עיצוב גרפי: דויד בן-הדור, יאיר לינדנברג, רן גולן

כתבים: שלמה מן, רמי אנטיאן, יעל ונציה ויוסי אלעד
צילומים: גיל גולדשטיין ודובר צה"ל.
דף שער: רן גולן
דף אחורי: יאיר לינדנברג
הודפס בהוצאה לאור החילית.

51

10

4

34

לוחמת טילים נגד ספינות
פרשן "בין גלים" סיקר את הבדלי הגישות בין
מערב ומזרח בתחום לוחמת הטילים נגד ספינות
מאת: יוסי אלעד

42

מבצע "שורד" - לכידת ספינת הנשק
כיצד לכדו חיילי חיל-הים, במסווה של קצינים
איטלקיים, ספינת נשק שיועדה לסוריה
מאת: יעל ונציה

45

איך אנו נראים בעיני האזרחים
מהי תדמיתו של חיל הים בעיני אלה הרואים
אותו מבחוץ
מאת: כתבי "בין-גלים"

48

האם תוגבל ישראל בחופש השיט במיצרי טיראן
ראיון עם פרקליט חיל-הים, סא"ל ברוך הולנדר,
אשר חזר מוועידה בין-לאומית למשפט הים
מאת: רמי אנטיאן

51

רבי-שיח חיילים מצטיינים
ששת החיילים שנבחרו כמצטייני החיל לשנה זו.
מספרים על עצמם ועל עבודתם
מאת: רמי אנטיאן

55

נמ"כים מהפלישה לנורמנדיה, ומדי משמר הגבול
על הזמנים בחם היתה לחיל-הים יחידה בכנרת.
ועל אורח חייה המיוחד של יחידה זו
מאת: רמי אנטיאן

4

"הגבול הימי לא נפרץ"
מפקד חיל-הים, אלוף זאב אלמוג, בראיון מיוחד
ל"בין גלים" לרגל יום החיל ה-32.
מאת: שחר לנדאו

7

מפקד ג'ינג'י, סגן אינטלקטואל וצ'יף רומנטי
רסיסים מהווי חייו של צוות דבור שעלה
לכותרות
מאת: רמי אנטיאן

10

הסטי"לים באלכסנדריה
סיפור ביקורן של ספינות הטילים במצרים,
אשר התקבלו בחמימות ובכבוד עלידי אנשי
הצי המצרי
מאת: שלמה מן

18

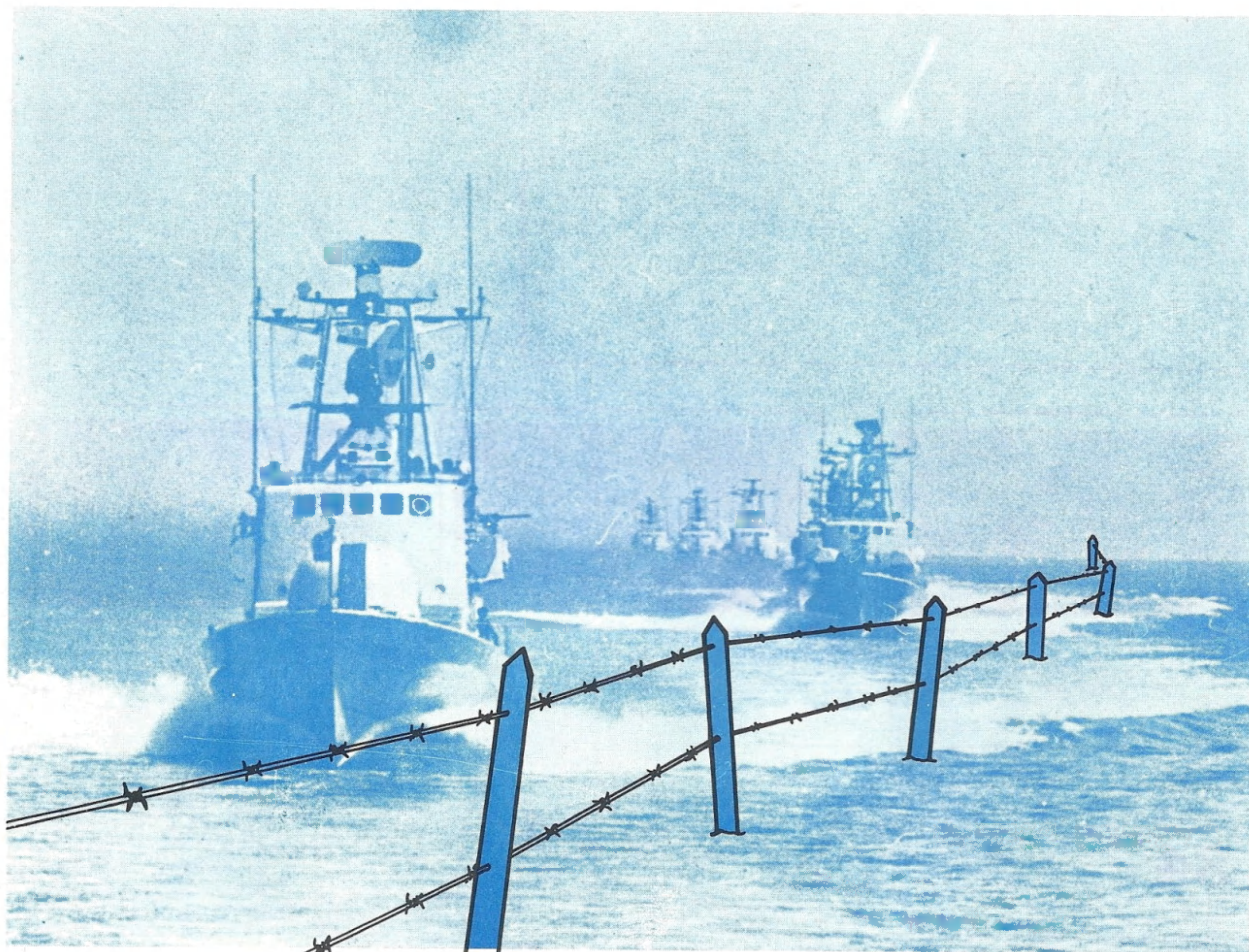
גלריה של דמויות בחיל-הים
מיגוון של טיפוסים מבסיסי החיל השונים,
המרכיבים את המערכת החילית.
מאת: שלמה מן

26

סקירה שנתית
סיכום ארועי השנה ה-32 של חיל-הים שעמדה
בסימן פעילות מבצעית ערה והסכמי השלום עם
מצרים
מאת: יעל ונציה שלמה מן

31

טיבוע ה"אמיר-פארוק" - הקרב הראשון של חיל הים
מבצעם ההיסטורי של לוחמי הקומנדו הימי שטיבעו
את אנית הדגל של הצי המצרי
מאת: שלמה מן

מפקד חיל הים, אלוף זאב אלמוג
בראיון מיוחד לסיכום השנה החולפת:

המטרה הושגה - הגבול הימי לא נפרץ

שנה רבת פעילות עברה על חיל-הים;

נטל מבצעי כבד, שהתבטא הן בהגנה על חופינו, והן בפעילות נמרצת בחופי אויב; פנויים של בסיסים, ותכניות להקמת אחרים במקומם; שינויי הופעה, וביקורים במקומות שנראו בעבר הלא רחוק, כחלום רחוק רחוק; יוזמות חדשות לטיפול בכח האדם, והפקת לקחים מאלה שקדמו להן; ופעולות נוספות לאין ספור, בתחומים רבים אחרים. מערכת "בין גלים" נפגשה עם מפקד חיל-הים, האלוף זאב אלמוג, לשיחה על השנה החולפת, וזו שתבוא בעקבותיה, על חיל-הים העתידי, ועל חזרה לשורשים. הרי הבראיון המלא, כפי שהתקיים בלשכתו של מפקד החיל.

שאלה: אנו מצויים בתקופה של חסכון וקיצוצים. כיצד ובאילו תחומים מהדק חיל הים את החגורה?

זאב אלמוג: חיל הים מהווה אחוז נמוך ביותר מתקציבה של מערכת הבטחון. אנו חסכוניים גם בפועל וגם מבחינת ההוצאה האלטרנטיבית. כלי שיט מאפשר יכולת תמרון וכיסוי שטחים נרחבים עם כוח קטן, ולכן הוא חסכוני הרבה יותר מהפעלת כוחות אחרים, כמו אוויר, רגלים או שריון, לאורך הגבול הימי הארוך.

לזרוע הימית יש אף ייחוד בכך שהיא בנויה ברובה הגדול על ייצור "כחול-לבן", ובכך היא מהווה "מוסד" כלכלי למדינת ישראל ולמערכת הבטחון. סטי"לים ודבורים מבוקשים בשוק העולמי, טילים שלנו נמכרו במאות ברחבי העולם, כמו גם מערכות קשר, מכ"ם ולוחמה אלקטרונית. וכל זאת הודות לכך שחיל הים מפעיל כלים ומכשירים אלה בהצלחה, ולכן, ניתן לומר שאנו לא רק חסכוניים כי גם רווחיים.

אולם, בכל זאת עלינו לבנות סדר קדימויות בתוך המערכת החילונית. השנה הכפלנו כאמור את שעות הים, וכל כלי שיט עשה מעל ומעבר, ואם ברצוננו לשמור על תחזוקה ברמה גבוהה, לרכוש חלפים ולפתח מערכות אמצעי לחימה משוכללות, עלינו להוריד את עלות כח האדם. ואמנם, בשנה הקרובה יורד באורח משמעותי מספר אנשי הקבע בחיל הים.

שאלה: הסכמי השלום עם מצרים נכנסו השנה להילוך גבוה, מה תהיה הערכתו החדשה של חיל הים בעקבות הסכמים אלה?

תשובה: השנה הושלם השלב הראשון בהסכם השלום עם מצרים, שמשמעותו היא צמצום הזירה במפרץ סואץ עד לראס מוחמד. בימים אלה אנו עוסקים בהכנות לקראת השלמת השלב השני שיחול בעוד כשנתיים. בשלב זה נתפנה לכיוון אילת, שממנה תתבצע הפעילות הימית בדרום, אך לא רק ממנה, כי אם גם מהים התיכון, מכיוון שלראשונה תהיה תעלת סואץ פתוחה לשיט ישראלי.

הסטי"לים ינועו מזירה אחת לשניה - מהים התיכון לים האדום וחזרה חלילה, דרך תעלת סואץ. לצורך קליטת סטי"לים אלה דרושה תשתית חדשה בים התיכון, לכן הוחלט להקים בסיס חדש של חיל הים בדרום לאשקלון, שבו ייקלטו הסטי"לים שיפוננו ממרחב שלמה.

המעגן בדרום יתן לנו יתרונות רבים. נוכל לרכז בו את התשתית התחזוקתית שתהיה בקירבה לאזורי הסיור בדרום, ולא נאלץ להביא לשם כך אנשים וציוד מהצפון. בנוסף, העובדה שאנו נתבסס על שני מרכזים בים התיכון, תחייב גם את האויב לפצל את כוחו.

שאלה: כיצד אתה רואה את השנה החולפת בתחום הפעילות המבצעית?

מפקד חיל הים: חיל הים היה, להערכתו, המוביל בצה"ל בתחום המבצעי, בשנה החולפת. כל יחידות חיל הים, ללא יוצא מן הכלל, השתתפו השנה בצורה אינטנסיבית בפעילות המבצעית, הן בפעולות ההגנתיות לשמירת חופי המדינה והן בפעולות היזומות בתחומי האויב. הנטל ההגנתי היה כבד, ובחדשים מסוימים אף כפול ממה שידענו בעבר. שעות הים של סיורי החוף הוכפלו בכל כלי השיט, כשבמקביל איננו מורידים מהפעולות ההתקפיות.

אני יכול לציין בסיפוק, שלמרות הנטל הניכר, הצליחו כל פעולותינו ללא יוצא מן הכלל, ובאופן יוצא מן הכלל. הגבול הימי לא נפרץ למרות נסיונות החדירה. יש לנו בהחלט במה להיות גאים.

המראיין: חיל הים נכנס השנה לעשור חדש. כיצד יראו פני החיל בשנות ה-80?

אלמוג: חיל הים נמצא כיום על פרשת דרכים, וזאת כתוצאה משלושה גורמים מרכזיים: הסכם השלום עם מצרים, ופתיחת תעלת סואץ, משנים את פני הזירה הדרומית, ומאידך, יוצרים עבורנו בים התיכון, מוקדי סכנה חדשים, בעלי עוצמה משמעותית, כמו הצי הלובי. במקביל הולך הצי שלנו ומזדקן. כשהסטי"לים, כח ההכרעה המרכזי של חיל הים, הגיעו לפרקם, וחלק מהם נאלץ להוציא מן המערך הפעיל.

בנוסף, קיימת התפתחות טכנולוגית מואצת בתחום הלוחמה הימית. הטילים הימיים הטקטיים הולכים ומשתכללים, וכיום ניתן לשגר אותם, לעבר מטרות חוף, מתחום נתיבי השיט הבינלאומיים, וזאת במידת דיוק גדלה, ועם ראשי נפץ משופרים, דבר המהווה סכנה אמיתית למדינת ישראל. גם בתחום הצוללות חל קידום ניכר, ועלינו להתייחס לכך בכובד ראש רב מכיוון שהים התיכון מהווה גן עדן לפעולת צוללות, ומאפשר להן מסתור, וחדירה קרובה לחופינו.

שלשה גורמים אלה, מהווים איום שעלינו להעריך לקראתו ובשנה האחרונה אכן עסקנו בתכניות לבניית הצי מחדש, והכנסת כלי שיט אשר יענו לאתגרי הזירה הימית בשנות ה-80 וה-90. במסגרת זו אפיינו את הסטי"ל וצוללת העתיד, וכן כלי שיט אחרים המתאימים לתפיסת הלחימה של חיל הים, ולתנאי הלחימה של העתיד.

שאלה: השנה התהדקו היחסים עם הצי המצרי. איזה סוג יחסים נרקמו בין שני החילות?

מפקד חיל הים: שני ביקורים התקיימו השנה, האחד של המצרים אצלנו עם הנשיא סאדאת, והאחר, ביקורן של שתי ספינות טילים באלכסנדריה. ביקורים אלה הם הוכחה ליחסים המתפתחים בין שתי המדינות, ושני החילות יש לזכור שקיימות מדינות ידידותיות בעלות צי, שאצלן לא ביקרנו וגם לא זכינו לביקורן. לכן יש לראות את היחסים שנרקמו בינינו לבין המצרים, כטובים. שמחתי לשמוע ממפקד ההפלגה לאלכסנדריה, על הכבוד הגדול בו התקבלו ספינותינו במצרים, וכן הייתי גא על הופעתן המרשימה של הספינות והתנהגותם למופת של חיילינו, אשר ייצגו את מדינת ישראל בצורה הטובה ביותר.

המראיין: נעבור לתחום הפרט. בחיל עומדים להיכנס כובעי "פופאי" לשימוש החיילים, כובעי מצחיה חדשים לקצינים, כובעי עבודה חיליים, תגי יחידה. מה המגמה המסתתרת מאחורי שינויים אלה?

אלוף אלמוג: בכוונתנו להגביר את ייחודה של הזרוע הימית בין זרועות צה"ל, וכן לתת ביטוי מובהק למסורת הימית. במידה מסוימת מהווים שינויים אלה "חזרה אל המקורות", כובעי "הפופאי" למשל, היו נהוגים בחיל בראשית דרכו.

נקודה נוספת שיש להזכיר בהקשר זה, היא העובדה שבתקופה האחרונה, אנו מארחים בצורה אינטנסיבית משלחות וכלי שיט מצויים זרים, מרחבי העולם. ולכן גם מבחינה זו עלינו להדגיש את התדמית הימית המסורתית.

המראיין: נשאר בתחום הפרט. מה השתנה השנה בתחום כח האדם והפרט בחיל הים?

מפקד חיל הים: בתחום כח האדם גובשו וסוכמו השנה כמה נושאים מרכזיים, כשהראשון בהם, הוא השלמת מסלול קידום והכשרת קצינים בכל המקצועות הייעודיים בחיל הים. מסלול זה מציג בפני המתגייס לשורות החיל, את האפשרויות העומדות בפניו מיום בואו, ועד דרגת אלוף-משנה, לאורך 15 וחצי שנים, כשהוא גמיש דיו כדי להיערך לקראת שינויים העשויים לחול במערכת.

מסלול הקידום, אשר נערך לאחר מחשבה מעמיקה, על ידי ועדה חילוית בראשות קצין סטי"לים חילי, נותן תשובה לאי-הוודאות בה היו שרויים עד עתה, הקצינים בחיל, ומציג בפניהם את הסדר הבטיסי המכוון את דרכם בשרות.

מבחינת המערכת יתרונו של מסלול הקידום בכך שהוא מאפשר להכשיר את האנשים לרמה המקצועית הדרושה לצורך תפקידם, ולתכנן את ניצולו האופטימלי של כח האדם הפיקודי בחיל. אחד העקרונות הבסיסיים במסלול, הוא קביעת פרק זמן מנימלי של מלוי תפקיד, כשהמדובר בדרך כלל על שנתיים, וכך מגיע בעל התפקיד לרמת מיומנות גבוהה. במקביל, לשם קידומו של כל קצין, בכל הרמות, מתכנסת וועדת קידום המורכבת מקשת של בעלי תפקידים, הרואים את הקצין מזוויות שונות של תפקידו, ולהם הכלים הטובים ביותר לחוות דעה ולהמליץ על התאמתו לתפקידים הזמינים במסלול, ועל קידומו, וזאת בין היתר על פי קריטריונים שנקבעו

להצלחה בתפקידו הקודם.

פעולה חשובה נוספת בתחום כח האדם, נעשתה השנה בשיטת הסטי"לים, כאשר כל אוכלוסיית החיילים והקצינים בה, עברה להכוונתו של מטה קצין סטי"לים חילי, אשר ברשותו מרכז הידע להעריך היטב את כישוריהם והישגיהם המקצועיים והתאמתם לצורך שיבוצם בתפקידים ובמקצועות הסטי"ל השונים. כלומר, גם כאן צעדנו צעד נוסף קדימה לעבר המטרה של "האדם הנכון במקום הנכון".

שאלה: יום חיל-הים ה-32 מסיים שנת פעילות ראשונה של קצין הסטי"לים החילי. כיצד ניתן לסכם את פער לותיו של קס"ח השנה, ומה היתה תרומתו למערכת החילוית?

אלוף זאב אלמוג: זוהי השנה הראשונה לפעילותו של קצין הסטי"לים החילי, וכבר עתה אין זה מובן לרוב המכריע של הקשורים לתחום, כיצד הסתדרנו בלעדיו. מטה קס"ח הפיק יבול עצום בכל תחומי פעילותו ואחריותו, שהם: ריכוז והנחיה של תורת הקרב בסטי"לים, הכוונת כח האדם, תורת הארגון בסטי"לים, פיקוח על ההדרכה בבה"ד וההשתלמויות בספינות, למען תתאים לרמה המקצועית הנדרשת, וכן, פיתוח מערכות הלחימה של ספינות הטילים.

הוברר מעל לכל ספק, שזו פונקציה חיונית ויעילה ביותר, שאף איפשרה למפקדי השיטת להתפנות למבצעים, אימונים וטיפול ישיר באנשים, ואף זאת בהיקף ובעומק ללא תקדים.

המראיין: שנה חלפה, ושנה חדשה מתדפקת בשער מה יהיה הקו המנחה של חיל הים בשנה הקרובה?

אלוף זאב אלמוג: השנה הבאה תהיה שנת יישום הלקחים והתפיסות שהונחו בשנה החולפת, בכל התחומים שבהם עסקנו. עלינו להוסיף לשמור על גבול ימי בלתי חדיר כפי שעשינו זאת השנה, ולהמשיך ולטפח את כוח האדם, ולטבוע בו ערכים כהרגשת שליחות, אנושיות ואהבת מולדת, כי אלה הן תכונות החיוניות למערכת כשלנו.

נראה בהישגים של השנה החולפת קו זינוק ונורמה התחלתית, במטרה להגיע בעתיד להישגים טובים יותר.

כזה הוא צוות ה"דבור" אשר
עלה לכותרות כשחילץ תחת
אש יאכטה ישראלית מחור
צור.

מפקד ג'ינג'י סגן אינטלקטואל וצ'יף רומנטי

מאת: רמי אנטיאן

אשרוב, המחליק איתנו דרך רפסודה משומנת היטב אל ה"מס" שב"דבור". והם באו. אחד אחד, כל ה"ג'מעה" הגועיים האלה, מסתובבים כמו במערב הפרוע, עם חצי "גוף ערום" כנהוג בשיגרת נמל או בעצם בבית שלך, הספינה. ישבו לגלגל פלוורה, כמיטב המסורת של הימאים.

ואכן, המפקד, הצית סיגריה. פלט עשן כחלחל, ושאל אם מישו רוצה תה. ענינו: לא, תודה, אולי תספר קצת מה קרה שם בצור, עם היאכטה וכל השאר, ואם ג'ינג'י זה לא רק צבע... וערן משיב בחיוך: "תראה, ג'ינג'ים ידועים שהם נדלקים מהר. אני בדרך כלל טיפוס קצת לחוץ אבל כשנתקלים, הכל מפנה מקומו לאדישות ותרגול מהיר של כל מה שחייב להתבצע. בזמן היתקלות, צריך המפקד להתרשם מאלף דברים בעת ובעונה אחת. לשמור על קשר עם הצוות ומיקומו, להתרשם מהתמונה במכ"מ, לוודא אם האיזור חופן סכנות ריפים וכו'. אבל הצוות שלנו הוא מעולה. צוות שאני שקט לצאת איתו לים. וזה המון! לא היה מקרה אחד של פקפוק בביצוע פקודה בעת ההיתקלות, ביצעו הכל בצורה המהירה ביותר והטובה ביותר.

מה עושה חבורת-נערים לצוות 'דבור' מיומן, קשוח והכי-הכי "פייטר" בים התיכון? - טוב, אז זה מתחיל במפקד ג'ינג'י, סוער ורותח, אבל בהיתקלויות אדיש "שיגעון": דרך סגן אינטלקטואל, בוגר הריאלי: צ'יף שקלינט איסטווד 'פרייאר' לידו בפרוות, אבל רומנטי ו'חרופר' רציני: מוכ"מ, טייס לשעבר: ימאי דרוחי מבית ג'אן, סופר ומשורר בעיתות הפנאי: מילואימניק בן 38 משדות-ים, שהוא שף גדול בדגים, ואחרון אחרון חביב - דורון ויינר, שבמכת האש הרצינית של המחבלים על ה"דבור" נתקע ב"פור-פיק".

בשמונת החודשים האחרונים הם נתקלו פעמיים. ירקן אש מהתותחים ומכל הבא ליד. היום צלצול עמדות הקרב מדבר אליהם יותר מסתם "קדר" וציפורים על המכ"מ הם מחבלים בפוטנציה. כן, זהו הצוות הקרבי של סגן ערן

להבין שרק שני מטר הפרידו בינך לבין המוות"

לבני, היה זה נסיון האש הראשון. אבל לא כך סמ"ר חיים שיטריט, צ"ף עם ידיים מוצקות ועיניים מאיימות שבנו במר 79, עבר את טבילת האש הראשונה. אומר בקול בוטח: "החזרנו למחבלים מכת אש והתחילו למחוא לנו כפיים. בני פחד, כי הוא קרוב למוות פעם ראשונה, אני כבר פעם שנייה, ולא פחדתי. רק צעקתי בני, שאם יקרה לי משהו, שיגיד לחברה שלי, יפה, שאהבתי אותה..." החבר'ה צוחקים. ערן מספר שברגעי הווידוי של סמ"ר חיים, כמעט ירה בו. על-כל-פנים, החבל נקרע ולאחר שנייה אחת של מחשבה השיב ה"דבור" באש על מקורות הירי מהחוף. וסגן אשורב ממשך לתאר: "היאכטה וה'דבור' החלו גולשים מערבה, כשהיאכטה נסחפת יותר ויותר לכיוון החוף. ראיתי שצריך לעשות משהו. מפקד החיל נתן לי פקודה להוציא אותה עוד פעם. העברתי ליאכטה חבל והפעם בהרבה יותר עדינות. למרות כל מיני תקלות משכנו אותה לראש הנקרה, ומשם העבירה אותה גוררת הלאה".

הקמע של ה"דבור"

אחד ש'פיספס' את הרגעים הגדולים בתקרית היאכטה, הוא רב"ט מנצור עזה, סיפונאי מבית ג'אן. גבוה, שחום ו...קמע של ה"דבור". ביום הראשון שהגיע לספינה, ליטפה את ראש הפחם שלו שמש צהריים. בערב נתקל ה"דבור" לראשונה במחבלים והחבר'ה פסקו: מנצור הביא לנו את המזל!

יום עסאל, יום בסאל: רב"ט עזה פיספס את תקרית היאכטה. היה במיוחדת. אוכל את הלב, כי גם בתקרית הראשונה, בנובמבר 79, הסתובב כמו המום. "מה אתה רוצה?!" - הוא ספק שואל, ספק קובע - "רק הגעתי וכבר יריות..." - כך, רב"ט עזה שהוא מוזיקאי, סופר, כותב ועוד מעט יוציא ספר כתנאי שהחבר הכי טוב שלו, צ"ף חיים שיטריט, ימשיך להיות "סאחבי".

רק גמר רב"ט עזה לספר את הסיפור שלו, וכל הצוות שאג כאחת ששכחנו לכתוב שמנצור הוא צייד. מה צייד, למה צייד? - זאת לא רצו לגלות. טוב, אז כתבנו שמנצור צייד, ועכשיו נשאר רק לפתור את התעלומה מדוע נשאר טוראי... סליחה, הרב"ט שבדרך, דורון ויינר, ב"פורפיק" בשעה שעל החבר'ה בחוץ המטירו אש? דורון, שמנמן ועליו, פותר את התעלומה: "הכל התחיל

"שאלת מה קרה עם היאכטה. נו, היינו בדרך לסיור בט"ש רגיל ביותר. הים היה קשה מאוד. ים דרום-מערבי, רוח 25 קשר עם גלים של מטר וחצי-שניים. לא, אצלנו אף אחד לא פלאט, ברוך-השם כולם זאבים. מכל מקום, העבירו לנו מטרה בדרך לצור. ניגשנו לזיהוי המטרה, בטוח קרוב לחוף. בתחילה, זיהינו אותה בתור פח"ע. למה? - כי מי בא לצור היום... דיברנו איתם אנגלית, ענו לנו בעברית. היה קשה להאמין. כן, זה קצת מוזר לשמוע עברית חצי קילומטר מצור. אתה רוצה לדעת אם נדהמתי-לא יודע, אולי... לא היה זמן לזה".

סגן ערן אושרוב סירב להאמין עד שאנשי היאכטה ציינו שמות של כמה מפקדי ספינות. וערן השתכנע. "היה נדמה להם שהם מול ראש הניקרה. כך או אחרת ניסיתי לגרור אותם ו..."

מכת אש

וערן נותן את רשות הדיבור לטוראי בני בראונשטיין ("בנאדו, זה הכינוי, סתם, כך החבר'ה החליטו"), המוכ"מ ב"דבור". מספר בנאדו: "הלכתי לעמדות התקשרות. זרקתי להם את החבל. אחרי שקשרתי, התחלנו לגרור ופתאום נקרעה הפיתה של היאכטה. באותה שנייה ממש קיבלנו מכת-אש רצינית מהחוף. מהדחיפה נפלתי וקיבלתי מכה בראש. קמתי ובמהירות רצתי לעמדה שלי. החלפתי מחסנית, ושטפנו באש את מקורות הירי. תראה, ברור שהייתי נירגש. זו הפעם הראשונה שלי שאני נתקל. למעשה באותו רגע לא חשבתי על כלום. באותם רגעים של כדורים חולפים על ידך אתה פועל אוטומאטית. כמו בובה. ואולי גם מתוך מודעות שאם אתה לא עושה את זה, אתה הולך. ואחרי-כך? - אחר כך, במנוחה, יש לך זמן

ערן מפקד הדבור

צ'יף חיים דורון וינר ליד התותח.

די קצר. כן, בהחלט פחדתי. אני לא 'פייטר', אבל צריך לתפקד. אין ברירה". - כך, נועם, אינטלקטואל צעיר שעשה גדולות ונצורות למען החברה ואפילו... השיג להם סיר לחץ, שיהיה במיטבח.

נועם עבר ל"דבור" אחר. עוצב על הנשמה, מר על הלב, לא פחות מאשר לסמ"ר שיטריה המשתחרר בעוד שבועות ספורים "ואני חושב שהצוות הזה יחסר לי מאוד". וכי שיטריה ילך לבקו"ם לחזור ל"ציביל", ימלא את מקומו בבוא הזמן נחום פודלובני, מכונאי קטנצ'יק עם מבט של סוחר ממולח וערמומי. נחום הגיע ממגדל העמק שבצפון, וכשכל החברה גילגלו פלאוורה ב"מס", הפטיר מידי פעם מחמאות למפקד. שאלנו אם יש לבחור איזה אינטרס, ונחום שם את היד על הלב שלא. "באמת, זה המפקד היחיד שככה קרוב עם הצוות. נותן לי יותר רצון לעבוד". שבועיים אחרי תקרית היאכטה קיבל הצוות הזמנה ל"חא-פלה" בכרמל. המזמינים: אנשי היאכטה. שתו, אכלו, שרו והתברחו ומישהו מהיאכטה הקריא "מקאמה" שחיבר כתודה לאנשי צוות ה"דבור". שורות כמו "ההבזקים מהחוף הלכו ופחתו: בעקבות האש של ה"דבור" בעמדות שנפגעו. / יוהנה סוף-סוף הצלחנו להקשר, / ואחרי ה"דבור" לכיוון הארץ להגרר, / היושב במרומים, האין זה חלום? - / הסיוט מאחורינו, חזרנו אל יקירנו בשלום.

מזה שהצ'יף הסתבך. אחרי שנקרעה ה"פיתה" של היאכטה, רצה להוציא "חבל-גרירה-בחירום" מהפורפיק". הוא החל להסתבך, הוציא אותי מהתותח ושלח אותי לחרטום. התחלתי למשוך את החבל מהמחסן ופתאום... טראחח! הרביצו עלינו מכתאש. נשארתי במחסן כדי שלא אפגע, מה השאלות בכלל?!"

מכת האש תמה ודורון השמנמן שמביא תמיד עוגות לחברה, רץ החוצה לוודא שכולם בריאים ושלמים. וכמעט שכחנו את העובדה שדורון הוא נשק מעולה שקיבל לא מכבר בביקורת ציון 100 - לא פחות ולא יותר. ובעצם, מה צריך ציונים, הנשק שפעל כמו "בובה-ל'ה" נגד המחבלים, הרי מדבר יותר מכל.

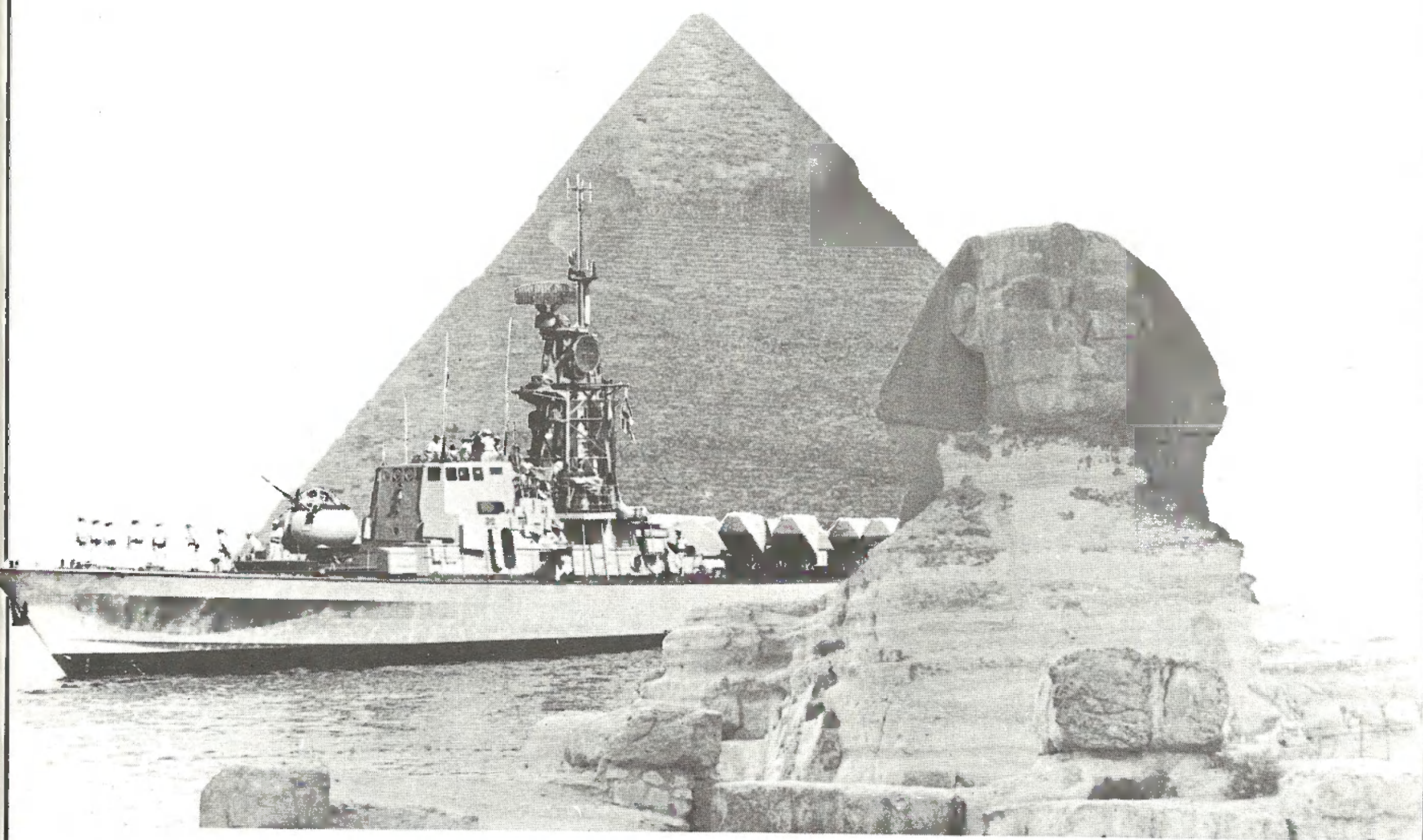
"גדולות ונצורות"

"תפוס את היום" של סול בלו, חתן פרס נובל לספרות, הוא הספר האחרון אותו סיים לקרוא סגן המפקד, סמל נועם הדר, בוגר הריאלי בחיפה. בחור שקט עם עיניים חודרות עמוק-עמוק. ביום הכתבה החליף "דבור". "לא רציתי לעזוב, אבל הפקודות באות מלמעלה. ב"קרב על היאכטה" הייתי על המכ"ם כל הזמן. בסך הכל הייתי היה

צוות הדבור בתמונת מחזור.

הסטי"לים באלכסנדריה

מאת: שלמה מן

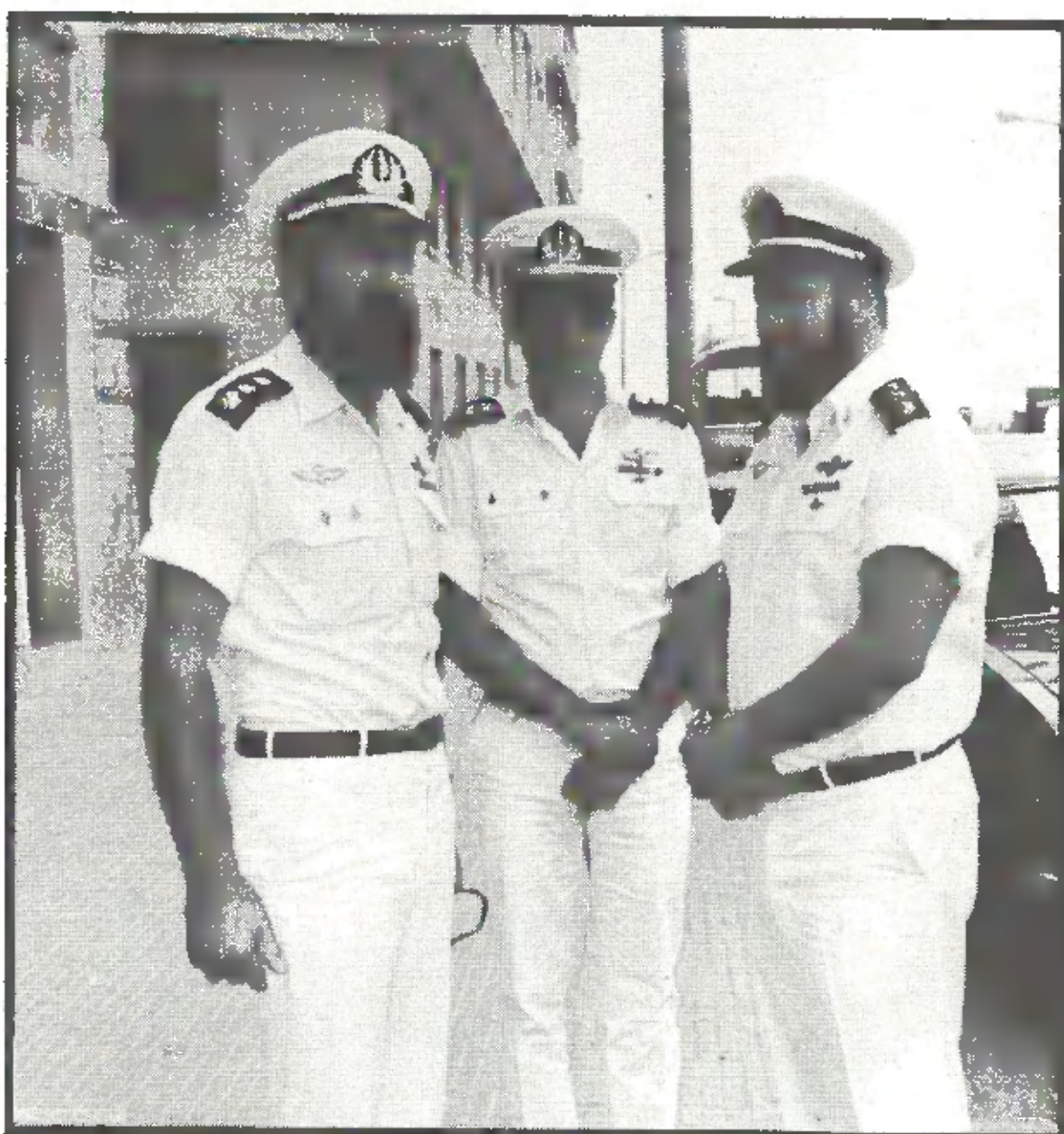
רס"ר עבדאללה אל-חמיד עמד ברציף נמל באלכסנדריה, והביט בהשתאות בדגלים המונפים מעל שתי הספינות המתקרבות. בפעם הראשונה בחייו הוא ראה דגל ישראלי במציאות. שלוש-עשרה שנים קודם לכן, נשבע לנקום את דם חבריו שנהרגו בפשיטת לוחמי הקומנדו הימי בנמל זה. בצוללת שהנחיתה במלחמת ששת הימים את אנשי הקומנדו באלכסנדריה, היה קצין צעיר בשם אברהם בן-שושן. הוא הכיר את אלכסנדריה על-פי המיגדלור הגדול שבלט מהחוף המצרי. עתה ניצב אותו מיגדלור בגודל טבעי, לא דרך עדשת הפריסקופ בצוללת. גם רס"ר עבדאללה הביט בדגלים הישראליים ההולכים וקרבים. הפעם, ב-1980, היו הדגלים הישראליים מונפים על תרני ספינות-טילים ישראליות, ששטו עתה, לא פחות ולא יותר, בנמל אלכסנדריה במצרים.

ביקורן של אח"י "קוממיות" ואח"י "מולדת" במצרים, הוכיח פעם נוספת את קשרי הידידות האמיצים הנקשרים בין הצי הישראלי והמצרי.

תרועת חצוצרות נשמעת, ומכונית שרד שחורה מגיעה, וממנה יוצאים מפקד ההפלגה אל"מ בן-שושן, וקצין מצרי בכיר. ופתאום בין כל ההמולה בוקעים צלילים מוכרים, צלילי "התקוה". עמדנו קומץ ישראלים באלכסנדריה, ולא האמנו למישמע אזנינו. אלכסנדריה עמדה דום. "התקוה"; פילחה את הדממה מסביב, וזה קרה במציאות.

לקול שריקות הונף לראשונה דגל מצרי לצד דגל ישראלי על סיפוןן של "קוממיות" ו"מולדת", כאשר מפקד חיל הים המצרי הגיע לביקור גומלין בספינות. קודם לכן ביקרו אצלו הקצינים הישראלים הבכירים, וכמקובל אצל המצרים החזירו הם ביקור בתום זמן קצר. בשיחה ידידו-תית קצרה על "קוממיות" תם ביקור הגומלין של מפקד הצי המצרי.

בקרב החברה קל לחוש בהתרגשות. מנצלים את הזמן לתצלומים רבים על רקע העיר והנמל הגדול. סירות העמוסות לעייפה בבני אדם, שטות בקירבתנו ויושביהן מביטים לעברנו בסקרנות ואף מנופפים בידיהם לשלום.

קציני חיל-הים בטיילת באלכסנדריה. מימין מפקד ההפלגה אברהם בן-שושן.

ביקורן של ספינות-הטילים "קוממיות" ו"מולדת" במצרים, היווה ביקור גומלין להיל-הים הישראלי, שאירח את מלחי הצי המצרי בביקורו בספטמבר של נשיא מצרים סאדאת, שהגיע ארצה על גבי היאכטה "אל-חוריה", מלווה בספינות מלחמה מצריות. עתה, תשעה חודשים לאחר ביקור המצרים בארץ, הגיע תורם לגמול לנו. וכך באחד מימי מאי, נכנסו שני סטי"לים ישראליים לנמל אלכסנדריה, והעלו זכרונות נושנים מימים של שינאה ומלחמה.

רס"ן אלי, מפקד ה"מולדת" הכיר את מצרים דרך קני התותחים. במלחמת יום-הכיפורים הטביע סט"ר מצרי בקרב רומאני, והשתתף בקרבות בפורט-סעיד ובבלטים. גם רס"ר "מולדת" דוד גוריון, השתתף במלחמה זו בקרבות ים נגד המצרים. וכמובן, אל"מ בן-שושן, שהגיע במלחמת ששת-הימים אל פיתחו של נמל אלכסנדריה בצוללת, ועתה כמפקד כח ימי ישראלי המבקר במצרים לגמרי לא בעיתות של מלחמה.

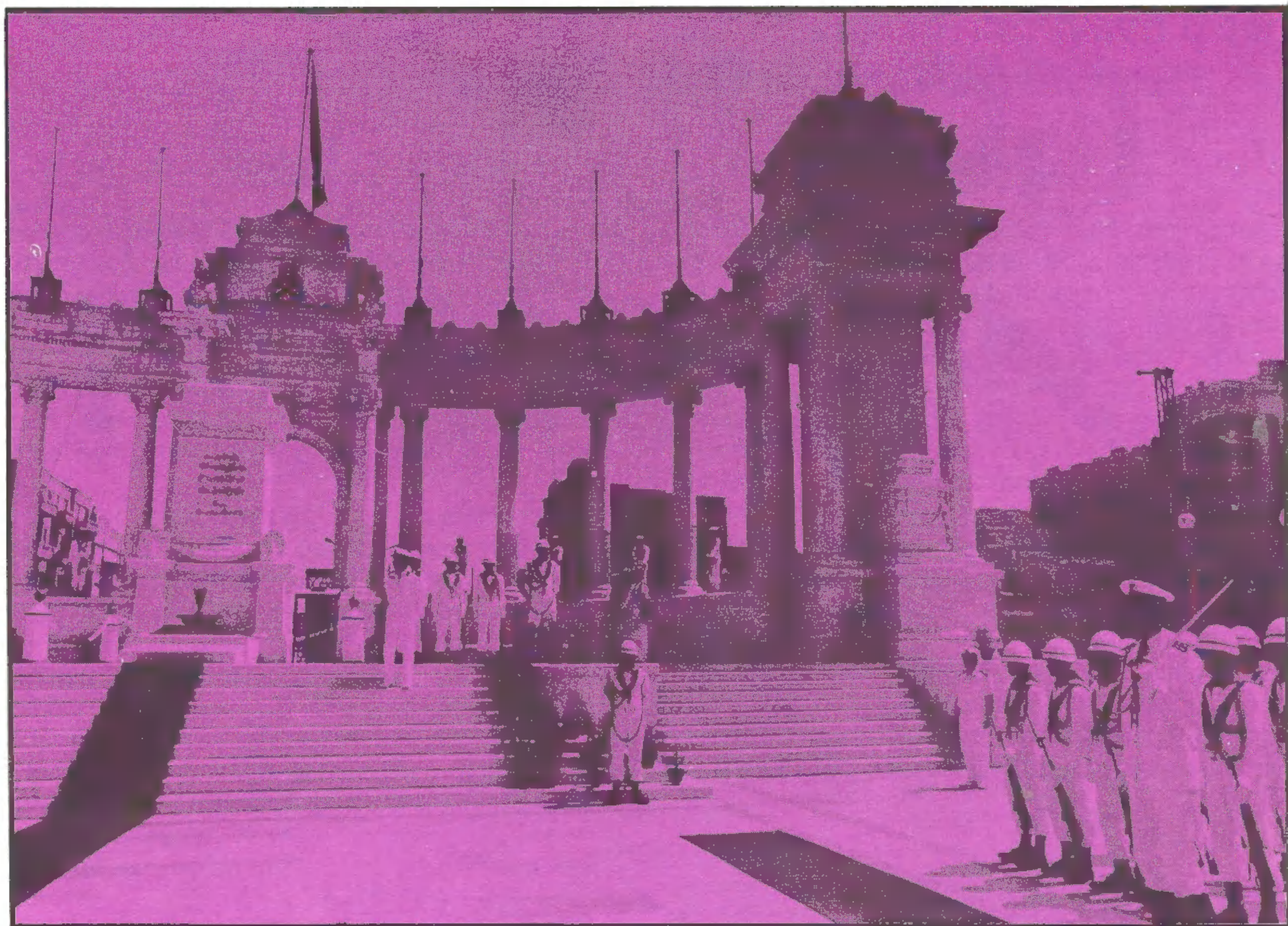
עתה ניצבו כולם, אלה שנלחמו ואלה שלא, מול עיר הנמל המצרית העוינת בעבר, מביטים באי-אמון מהול בהתרגשות, בשורות המלחים המצריים שניצבו במסדרי כבוד על גבי ספינות מלחמה מצריות, שלידן חלפו ה"סטי"לים.

דקות אחדות לאחר מכן, בשעה תשע בבוקר בדיוק, נקשרו שתי ספינות-הטילים לרציף, ושגרירנו במצרים אליהו בן אלישר, עלה לכוך בספינת הפיקוד "קוממיות". בתום הביקור יצאה קבוצה ראשונה של ישראלים, להניח פרחים באנדרטת הימאי האלמוני באלכסנדריה.

צמודים לחלונות האוטובוס ו"בולעים" את מראה העיר המצרית. אלפי אנשים ברחובות, ותנועה עמוסה ואיטית של כלי רכב, הם המאפיינים העיקריים של מראה רחוב רגיל באלכסנדריה, בת שלושה מליון תושבים. מראות כגון - אנשים המטפסים על אוטובוסים ונתלים על חלונותיו, או יושבים על גגות קרונות הרכבת בשעת נסיעתה, הם מהזות שכיחים במצרים, ואנו היינו היחידים שהתפ-עלנו ממראות אלה.

אנדרטת הימאי האלמוני הצופה לים, היא מיבנה מרהיב ביפו המצופה בשייש, ואשר נבנתה לפני כמאה שנים על ידי החדיב איסמאעיל. ברחבת האנדרטה ניצבו משמורת כבוד מצריים, ותזמורת הצי. מאות סקרנים התגודדו לרגלי האנדרטה, צופים בסקרנות במלחים הישראליים הלבושים לבן, כשהם מגיחים מהאוטובוס עם רובי "גליל". משמר הכבוד הישראלי תופס מקומו מול משמר הכבוד המצרי, וצלמי טלוויזיה רבים עטים על המחזה ההסטורי.

אנדרטת הימאי האלמוני באלכסנדריה. אחד מאתרי התיירות המרהיבים של העיר.

אלמוג, הקצין שתיאם את הביקור, מנסה מזלזל אצל זקן מקומי שאינו זוכר את הישראלי שנולד באלכסנדריה, ועבר חלק מחייו בעיר זו.

ממשיכים לכיוון רובע "מונתזה", שהוא אחד הרובעים היקרים באלכסנדריה. בו התגורר בעבר המלך פארוק. מגלגלים שיחה באוטובוס עם אנשי הביטחון המצריים מוחמד ועדל. מוחמד הוא שוערה של קבוצת הכדורגל הטובה במצרים "זאמאלק", והוא מספר בהתלהבות על מעלליו של כוכב הקבוצה עלי חליל. ידיעותיו על הנעשה בכדורגל הישראלי קלושות ביותר, ואנו מטים את השיחה לעניין הנערות המקומיות, בהן מגלה מישל מ"קוממיות" בקיאות מופלאה...

רובע "מונתזה" מוקף בחומה ארוכה וגבוהה, והכניסה אליו היא רק לתיירים או למצרים בתשלום. ברובע זה גרים האמידים והעשירים בעיר. "מונתזה" הוא איזור של גנים ומידשאות, בתי נופש קאזינו ובתי מלון. גולת הכותרת ברובע זה היא ארמונו של האמיר פארוק, שליט מצרים בעבר. הארמון הוא טירה מפוארת הנראית כלקוחה מסרטים, ששני תותחים קדומים הפונים לים שומרים עליה מפני אויבים. החברה מצטלמים לרוב, וקונים

מסביב עוגנות אוניות סוחר גדולות, המשמשות נוף טבעי לעיר הנמל המצרית. אלכסונית מאיתנו עוגנות ה"אר-סות", ה"קומאר", וה"זט", ולידן גדולה ומפוארת מהן היאכטה המוכרת לנו "אלחוריה".

אחה"צ יוצאת "נאגלה" ראשונה לביקור בעיר. בצמתים התנועה כבדה ביותר, ולא תמיד יישמעו הנהגים לאור האדום ברמזורים. שוטר תנועה משועמם העומד ב"בר-דקה" המיוחד לו, מגלגל שיחה עם תושב מקומי. מסביב רוכלים וחנויות רבות, ואלפי אנשים גודשים את הרחובות, אצים רצים ודוחפים, וההמולה גדולה.

פנינו מועדות אל בית הכנסת היהודי במקום. קומץ זקנים יהודים קיבל את פנינו בהתרגשות ובחום. נעים היה להאזין שוב לשפה העברית הקולחת בלב אלכסנדריה. בית הכנסת מפואר וגדול, ויצחק צ'יפוצ'ו סגן נשיא הקהילה במקום המונה כ-150 נפשות, מספר לי על חיים של פרנסה ואושר. לקהילה הקיימת מזה 150 שנים. "עכשיו כשיש שלום בין שתי המדינות, מדוע שלא ירדו הנה בחורים צעירים מהארץ, כדי להצעיר את הקהילה הזקנה?", שואל יצחק בעברית-רהוטה, ופונה אל החיר לים. השאלה נותרת מיותרת בחלל בית הכנסת. אל"מ

מזכרות בחנות סמוכה.

הערב רד על אלכסנדריה, אך זרם התנועה אינו נפסק. כאן ההצגה חייבת להימשך. רק בשעות הלילה הקטנות, שוקטת העיר למספר שעות, ואחר שוב חוזרים החיים למסלולם. בשבע בערב יוצאים הקצינים לקוקטייל מטעם השגרירות, שנערך במועדון קציני הים המצריים, אשר שימש בעבר כמעון קיץ למלך פארוק. קציני שני הצידים מתערבבים זה בזה, וקולות שיחה באנגלית, ערבית ועברית, נשמעות באולם ובחצר הפונה לים. ברקע נראים הסטי"לים כשהם מוארים בשלל נורות, ומוסיפים גוון מיוחד לנמל.

ד"ר אליהו בן-אלישר השגריר, מפקד חיל-הים המצרי, מושל אלכסנדריה, מפקד ההפלגה אל"מ בן-ששון, וקצינים משני הצידים נוכחים בקוקטייל המתנהל באווירה נינוחה. על המלחמות בעבר הס מלהזכיר. השיחות מתנהלות בעיקר סביב השירות בשני הצידים. המזון המוגש חלקו ישראלי וחלקו מצרי, ולפי הטעם והמראה ניתן בקלות להבחין בהבדלים.

לפני ששעשרה שנים עלה יוסף קידר, יחד עם שני אחיו ואחותו. אביהם נשאר בקהיר לצורך עסקיו, ובמשך הזמן ניתק הקשר בין האב לבניו. יוסף קידר הגיע לחיל-הים, ומשרת בצוללות מאז התחלת שירותו. ששעשרה שנים לא ראה יוסף את אביו.

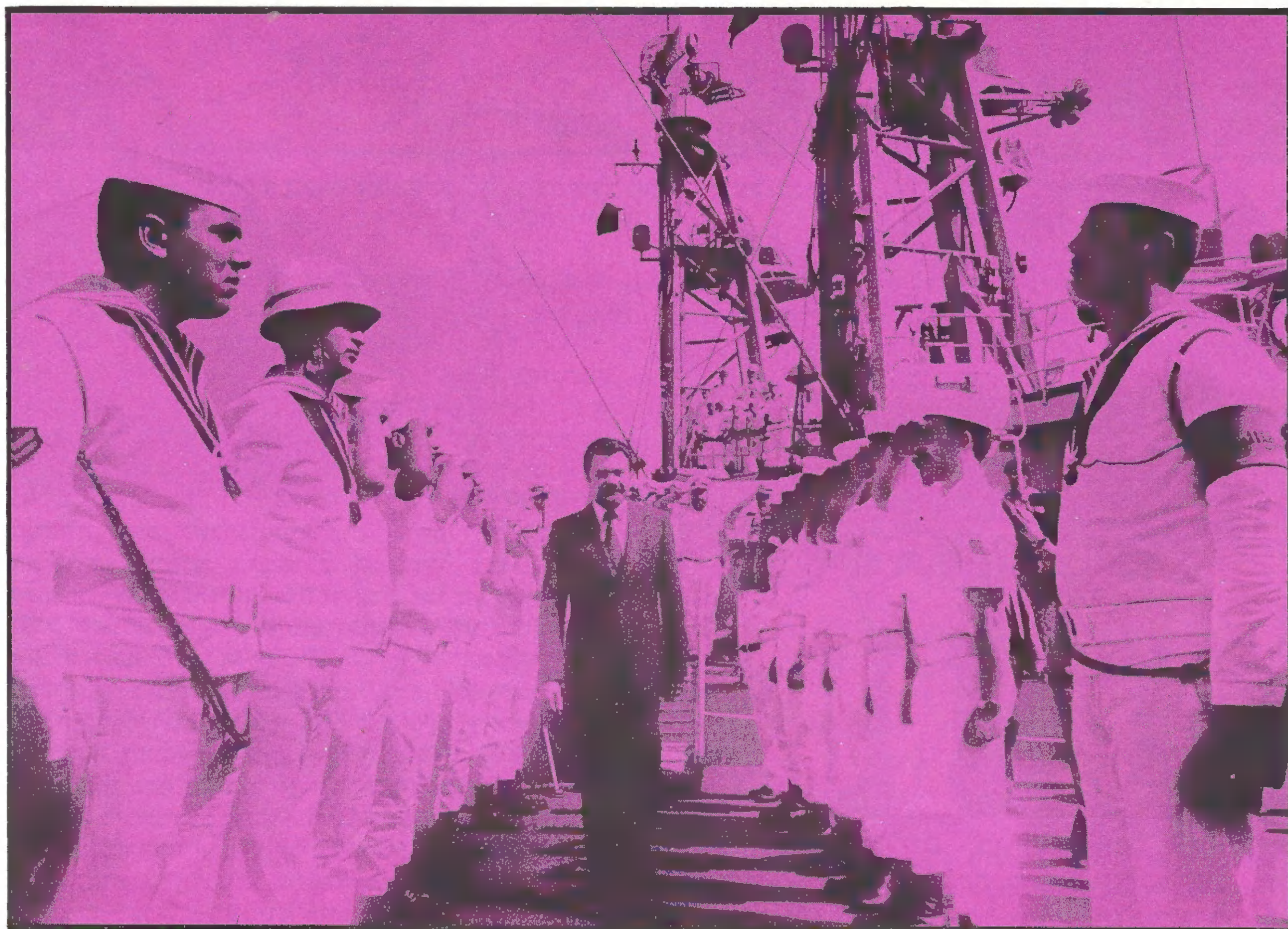
בעת מעברם לפני מספר חודשים של הסטי"לים בפורט סעיד, לא התאפשר ליוסף להגיע לבית אביו שבקהיר. בביקור הנוכחי היה יוסף מתוח ונרגש. שמועות רבות שמע על מצב אביו. חלק מהשמועות היו כי אביו עקר למקום אחר בלתי ידוע, ויוסף קיווה כי שמועות אלה יתבדו.

בבוקר השני לשהותנו נסע יוסף עם החבר'ה באוטובוס לקהיר. בדרך המתינה לו מכונית מיוחדת שאירגנו המצרים, ונסע לביתו, ממנו נפרד לפני ששעשרה שנים. כמו בתנ"ך גם כאן, מצא יוסף את אביו ופגישה נרגשת ביותר נערכה בין השניים. האב הנרגש לא ידע את נפשו מרוב שמחה. זה עתה קיבל את המתנה הגדולה ביותר בחייו, את בנו יוסף, ואת הידיעה כי גם בניו ובתו חיים בישראל והם כבר

אבות לילדים. שלוש שעות בכל יום

משמר כבוד של ישראלים ומצרים מקדם את פני השגריר בן-אלישר, ברדתו מספון אח"י "קוממיות".

אל"מ בן שושן, ומפקד בסיס אלכסנדריה, בטכס הנחת זרים על אנדרטת הימאי האלמוני המצרי

חלק גדול מהביקור הוקדש לקניית מזכרות. החל מגמלי לים מבד (חתולים - בלשון החבר'ה), וכלה בפסלי פרעורי נים. הוויכוחים הנצחיים בין הרוכלים המצריים לימאים

הנגדים הישראליים, בביקור אצל עמיתיהם המצריים, לאחר ארוחת הערב המשותפת, בה גמלו הנגדים המצריים, על ארוחת הלבבי בישראל.

במשך יומיים, שהה יוסף קידר אצל אביו. המתח שהציג טבר אצלו במשך זמן רב נפרק עתה, ומי שלא ראה את יוסף בערב שלאחר הפגישה, לא ראה אדם שמח מעודו. הביקור בקהיר היווה חוויה מיוחדת, לפחות באוטובוס שהסיע את חיילי "מולדת". במשך הנסיעה הארוכה מאי לכסנדריה לקהיר, נשמעו שירים עבריים שסחפו את המדריכה המצרית נעמה, ואת אנשי הביטחון למחאות כפיים ולהתלהבות. רק משנראו הפירמידות מרחוק שככה השמחה. שוב נשלפו המצלמות, ונשמעו ה"קליקים" המוכרים. התחנה הראשונה בביקורנו בעיר הבירה המצרית, היתה מוזיאון מוחמד עלי. זהו מוזיאון מפואר וענק, המתאר בפסלים שונים, תכשיטים וחנוטים, חמשת אלפים שנה בחיי הפרעונים. ליד אחד הפסלים פגשנו בספורטאי בית הספר האמריקאי בכפר שמריהו, שבאו להתחרות כאן עם בית הספר בקהיר. מילים עבריות הידהדו בין כתלי המוזיאון הענק. מענין מה היה חושב עליכך פרעה מלך מצרים. בתוך אחד הארונות נחה גופתו החנוטה של מי שנחשב למלך פרעה שהעביד את בני ישראל בפרך. הגופה בת אלפי השנים נמצאת במצב מצוין, כאשר שערות ראשו הלבנות שהשתמרו, מסבירות במוחשיות את הפלא הגדול של שמירת הגופה.

אל הפירמידות. צילומים חפוזים על רקע הפירמידה הגבוהה, בת 146 המטרים. המקום המה מתיירים רבים, וערבים מקומיים עם גמליהם ושפע המתנות והמזכרות שמכרו. הפירמידות שניבנו בתקופת רעמסס השני, שימשו לקבורה ולהסתרת אוצרות. למראה הגובה העצום וגודלם של האבנים, קשה לדמיין כיצד ניבנו הפירמידות. בצל הפירמידות שוכב לו הספינקס הגדול, המוכר מתמונות. שוב תצלומים על רקע הפסל הענק, ועכשיו הכל רגועים, יש הוכחה ביד.

הישראלים, לא הצטיינו בכבוד הדדי. הם סברו כי לפנייהם עוד חבורה של תיירים "פראירים", ואנו ניסינו להוכיח להם את ההיפך הגמור. לאחר ביקור קצר בקבר מוחמד עלי, שהוא מסגד ענק ומרשים ביופיו, פנו האוטובוסים לכיוון הפירמידות. חלפנו בעיר הבירה המצרית ההומה אנשים, וחצינו את אחד מגשרי הנילוס. הנוף היה מרהיב ביופיו. על רקע הנילוס צמחה עיר מפוארת עם בנייני ענק, מלונות פאר, ומסגדים מרשימים. החברה לא מחמיצים את ההזדמנות ומצלמים. לאחר ארוחת צהריים

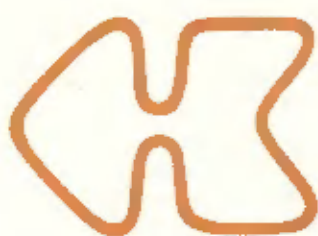

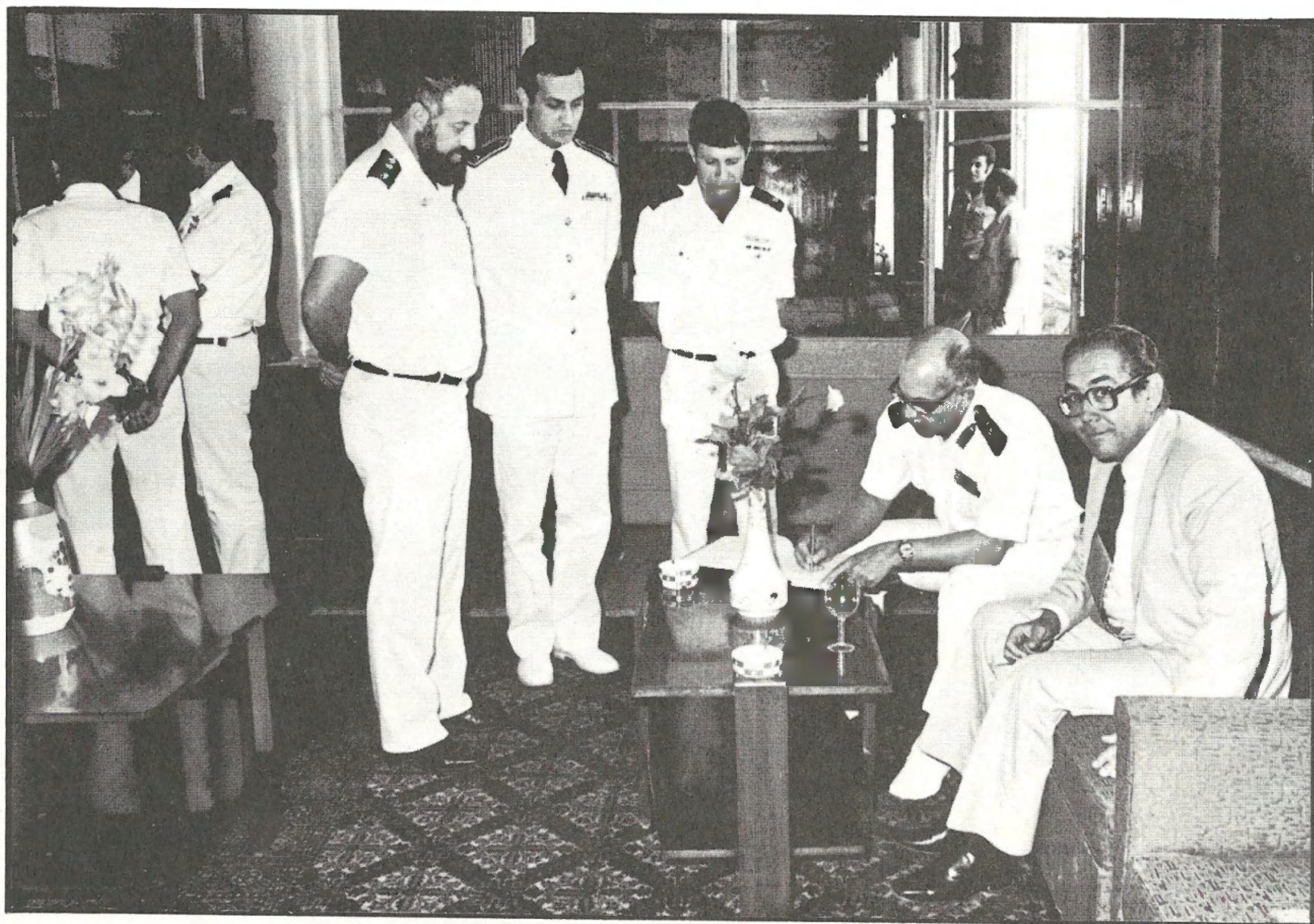
סידור תפילה. שי חיל-הים לקהילה היהודית באלכסנדריה.

הדרך חזרה מוצאת את יושבי האוטובוס בשירה אדירה. החל מ"הבאנו שלום עליכם", וכלה בשירים של להקת ה"עוד". האווירה עליזה, וגם העצירות התכופות של האוטובוס אינן מורידות ממצב הרוח. היום זה היום האחרון במצרים. ולמרות העצב הקל, הרי שחייבים לשמוח. עם הגיענו לספינות שיחררנו "כיפאק היי" אדיר למצרים, שהתקשו להיפרד מאיתנו, ובמיוחד המדריכה נעמה,

קלה בארוח המצרים, המשכנו בנסיעה. החום היה כבד והגיע לארבעים מעלות.

ליד הפירמידות נכנסנו לבית ייצור נייר הפאפירוס העתיק, וחזינו בשלל ציורים מרהיבים שצוירו על גבי הפאפירוס. אברהם גדעון טבח ה"מולדת" עסוק היה בקניית "חתולים" למזכרת. עסוק בוויכוחים ארוכים על כל דולאר, כיד המסורת הטובה. את ערימת המזכרות שקנה ערס על המושב האחורי, והיה מי שהתלוצץ ואמר, כי הערימה הגדולה מסוגלת להתחרות עם גובה הפירמידות. בסיום ביקורנו הגענו אל אחד משבעת פלאי העולם,

מפקד הצי המצרי, גנרל מוחמד עלי מוחמד, חותם בספרי הספינות.

שגריר ישראל במצרים, ד"ר אליהו בן-אלישר, ואשתו ניצה, מתארחים על סיפון אח"י קוממיות, דקות אחדות לאחר עגינתה בנמל אלכסנדריה.

בקוקטייל מטעם השגרירות, שנערך במועדון קציני הים המצריים

ולחבריו. כאשר יגיעו הגלויות לתעודתן הן ישמשו עבור מוזכרת מצויינת מהביקור במצרים. בפינה אחרת יושבים צ'וצ'ו, קמחי ובני, שלושה שסיימו קורס חובלים בהצטיינות, ומספרים חוויות מהביקור בקהיר. החבר'ה מחליפים רשמים, ומציגים את קניותיהם. כולם מצטערים כי זהו הערב האחרון באלכסנדריה. לא בכל יום מזדמן להם להיות במצרים, ורק חבל שהזמן רץ.

בוקר, נושמים אוויר אחרון של אלכסנדריה, ובתשע בדיוק פולחות את הנמל צפירותיהן של ספינות הטילים הישראליות. המצרים מנופפים לשלום. "סאלם עליכום", הם קוראים לעברנו, ואנו מנופפים חזרה. מתרחקים אט אט ויוצאים מהנמל העצום. כעבור דקות אחדות שוב נראית אלכסנדריה, הפעם קטנה ונעלמת באיטיות. המיגדלור הגדול עדיין נראה היטב על רקע קו החוף. מהיום ישמש המיגדלור לא רק כציון אלכסנדריה על מפת הקרב, אלא לתמרור חשוב בדרך להתפתחות השלום בין מצרים לישראל.

אל"מ אברהם בן-שושן יזכור זאת היטב.

שמחתה דמעות נסתרות. רב"ט יאיר כהן יורד לבוש בג'לאביה שקנה וחבוש בתרבוש, ועולה ל"קוממיות" עם מזכרות שונות שקנה בקריאות באנגלית, שהיוו חיקוי מושלם לרוכלים המצריים. "טו דולאר פליז, טו דולאר..." הוא קורא, החבר'ה מסביב מתפקעים מצחוק, ורק הקצין תורן הניצב על סיפון "קוממיות", אינו מבין את פשר הצחוק, וניסה במילים עדינות להסביר לרוכל המוזר, כי אין רצונו בשום מזכרות ושיואל בבקשה לרדת מהסיפינה ...

לילה שלישי יורד עלינו באלכסנדריה. הזמן רץ מהר וכבר מחר חוזרים לחיפה. מספר נגדים חוזרים מארוחת ערב שאירגנו לכבודם המצרים, ושוב נשמעים סיפורים על אחווה וידידות שנרקמו בין הישראלים למצרים. לכולם זוהי ההפלגה המיוחדת ומרגשת ביותר, החל מהטוראים וכלה בימאים הוותיקים יותר כמו רס"ב ז'אן, שבי-30 שנות שירותו בחיל-הים, זהו שיא חדש בקאריירה שלו. ב"מולדת" מקשיבים שוב לסיפורו של רס"ר קידר, ולסמל ארז המספר על ארבע הגלויות שקנה ושלח לביתו

של דמיון בחיינו כלריה

"בוסן" סוס

מרחוק הם נראים כ"ענתיקות" שאבד עליהם הכלח, וקצת מוזר לראות אותם כבדים ומיושנים משתלבים בנוף של ספינות חדשות ומודרניות. אך החברה יודעים ש"סוסים ותיקים" אינם מזדקנים, והנט"קים של חיל הים פועלים היטב במערכת החילית.

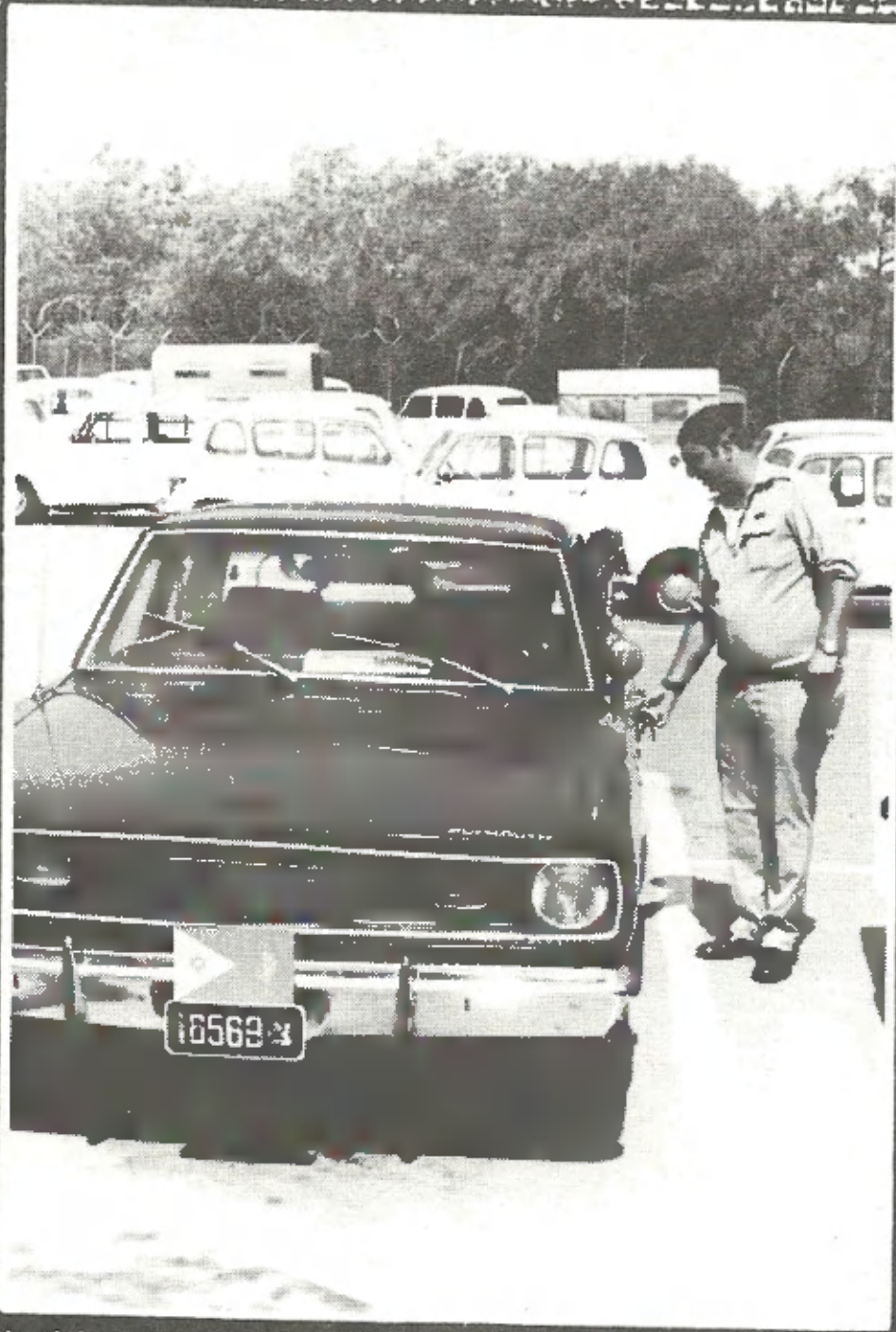
סמל סמי, המשרת כ"בוסן" על הנט"ק "בת שבע", עלה ארצה מאיסטנבול, למד בבית הספר הימי "ניצנים" באשקלון, והגיע לחיל הים. "ידעתי שחיל קטן זה כמו משפחה ויותר נעים לשרת בו, לכן הגעתי לכאן", אומר סמי תושב אור יהודה. לאחר שעבר קורס ימאים בבה"ד חיל הים, הגיע

פעילויות מבצעיות שונות מתנהלות ברחבי הבסיסים בחיל. הסטי"לים ה"דבורים" והצוללות מבצעים משימות בטחוניות שוטפות, ומסביבם פועלת כל המערכת החילוית. החל מפקידות ואנשי תחזוקה, וכלה בעובדי המספנה. יצאנו לבסיסי החיל השונים כדי לקלוט מיגוון של חיילים וחיילות בתפקידים שונים, ולעמוד מקרוב על עבודתם השוטפת, והרגשתם האישית.

להיות נהגו של אלוף

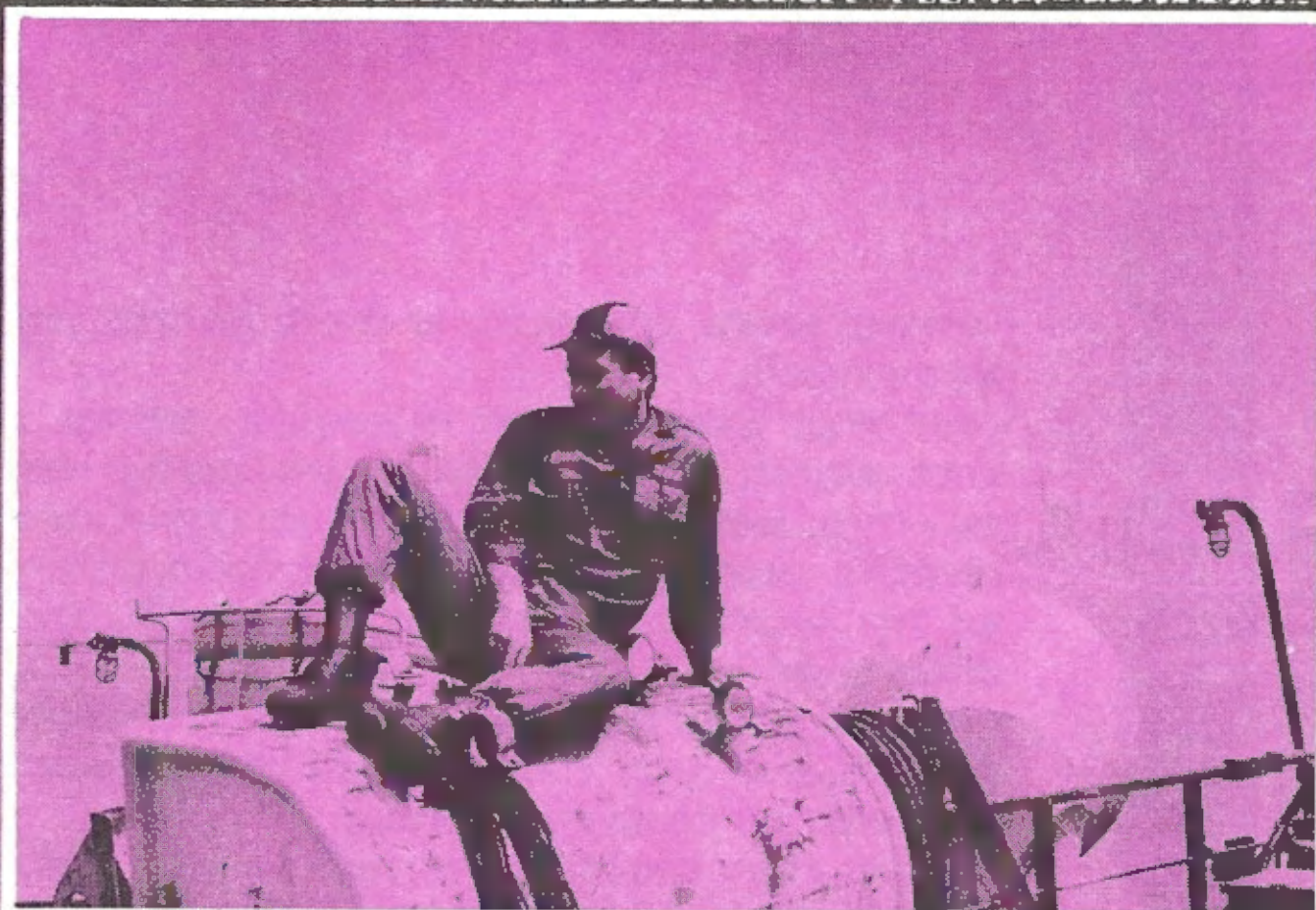
רס"ר אבי, הוא נהגו של מפקד חיל-הים, זאב אלמוג. האחריות הרובצת על אבי היא כפולה ומכופלת מזו של גהגים אחרים. מלבד ההסעות התכופות והדחופות של האלוף, והאחריות להבאתו בשלום ובזמן ליעדו, חייב אבי כהתמצאות מוחלטת בכל חלקי מכונית השרד, לרבות המנוע. חלק בלתי נפרד מתורת הנהגים, הוא שאסור להמתין לקלקול או תקר במכונית, אלא להקדים תרופה למכה. ואלה הם אחדים הכללים החשובים, אותם ממלא אבי בקפדנות.

אבי כבר הגוף, התגייס לחיל-הים ב-1973 וכבר אז שירת כנהגו של אלוף בני תלם מפקד חיל-הים דאז. מאז הספיק לעבור מקומות שונים, כאשר במרבית הזמן שירת כנהג אוטובוס בב"ח. כשהתמנה אלוף אלמוג למפקד חיל-הים, היה אבי ברשימת המועמדים לשמש כנהגו. ואמנם השידוך עלה יפה. "הצצתי ונפגעתי", אומר אבי החיפאי. "התרשמתי מאשיותו של המפקד, וכיום אינני מצטער. בשבילי המפקד הוא כמו אבא, ואנו למדנו להסתדר בינינו כמו במשפחה".

נהג המפקד - אבי

על מזדקן

סמי - איש צוות נט"ק

סמי לפלגת הנט"קים בדרום. הוא נזכר במסיכות העליזות ובהווי המפותח של הבסיס הדרומי. "זו היתה התקופה היפה ביותר", הוא מתוודה. תקופה זו הסתיימה עת עברה "בת שבע" לאשרוד דרך תעלת סואץ. עבור סמי היתה זו חוויה מרגשת.

בימי שיגרה עסוקים אנשי הצוות בסיורי בט"ש ובטיפול תקופתי, המצריך השקעה ועבודה רבה בספינה. למרות זאת אין סמי "מקטר". "איני מוכן לעזוב. אמנם אין מלקקים כאן דבש, אך יש סיפוק להפעיל את ה"סוס הזקן" הזה, המתפקד באופן יוצא מן הכלל ביחס לגילו".

קשרים מתחת למים

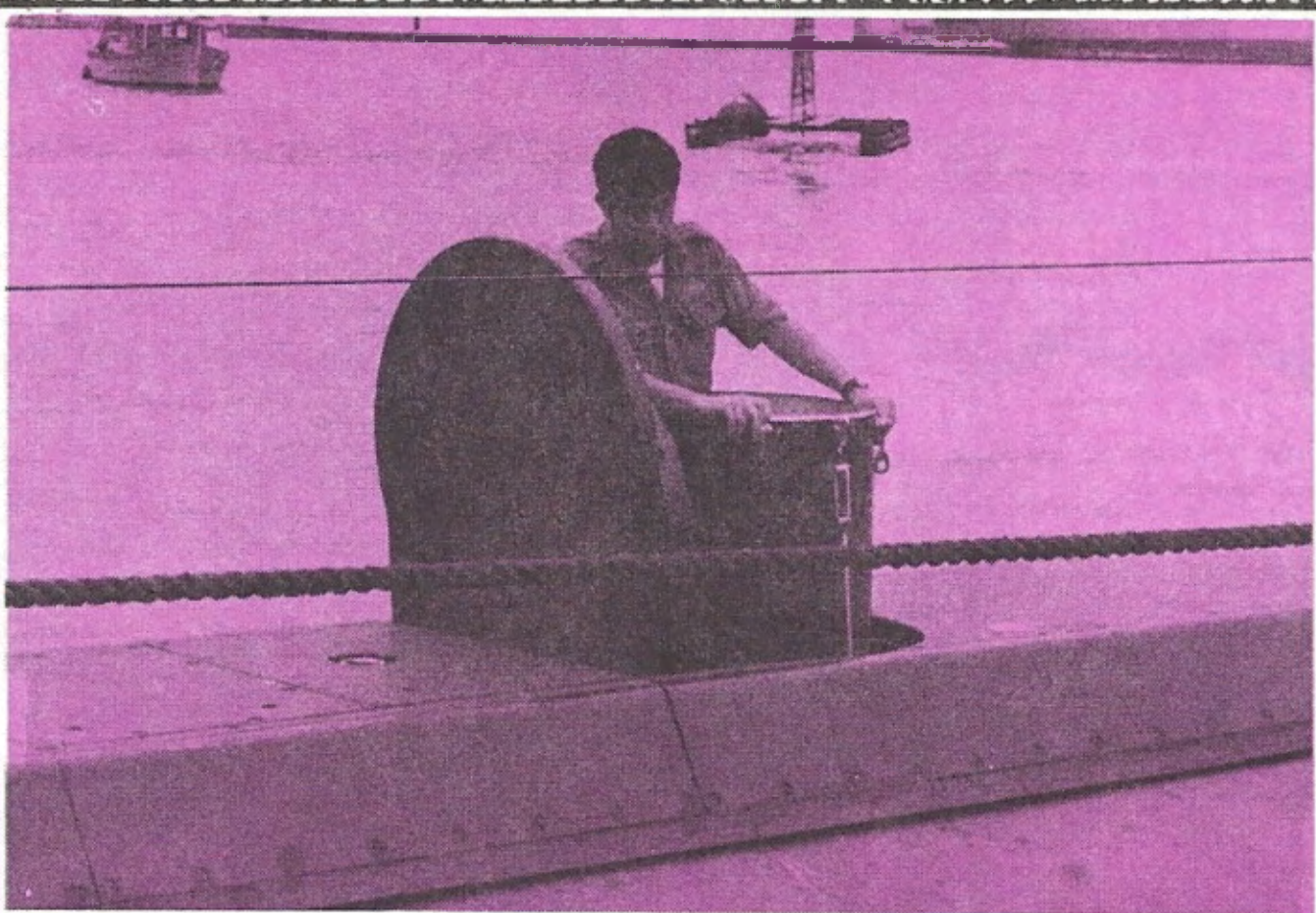
בקרב מתעתד גדי המשרת כבר 4 שנים בצוללות, לעבור להדריך בבי"ס צוללן, ועד אז ימשיך לצלול ולהעמיק את קשריו עם חבריו.

וצוחקים, זו אגירה מיוחדת היוצרת גיבוש בין החבר'ה. להימצא עמוק מתחת לים, יוצר תחושה של פחד מסויים, אך כאן בצוללות כבר התרגלו לעבודה זו".

להיות בצוללת זה להימצא בעולם אחר לגמרי, ומובטח לך כי בהפלגתך הראשונה בכלי שיט זה, תתבלבל עליך דעתך. כך על כל פנים חש על בשרו קצין מהמספנה בהפלגתו הראשונה בצוללת.

משום היותו לבוש מדי דקרון ש"ניקרו" את עיני הצוללנים, החליטו "לשחק אותה", על הקצין. החליטו החבר'ה כי מדי הדקרון יוצרים חשמל סטטי בצוללת, דבר העלול לסכן את בריאותם של הסובבים אותו. הצמידו מגר (מפרק חשמל) לבגדיו, וחיברו לו חוט ארוך שנגע בגוף הצוללת וזאת כדי ליצור "הארקה". וכך התהלך לו מידענו במשך כל זמן ההפלגה כשחוט ארוך מתמשך מאחוריו, והוא עצמו מפרק כביכול את ה"מתח החשמלי מבגדיו. את העיקר כמעט שכחנו, מידענו היה מהנדס אלקטרוניקה. סיפור זה הוא חלק מהווי החיים בצוללות. רס"ל גדי המשרת על אח"י "גל" טוען כי ההווי הזה, הוא אחד הדברים המחזיקים אותך נאמן לצוללות. האמת היא שבצוללות עובדים עבודה קשה ואפורה, ואין זה מן הדברים הנעימים לשהות בכלי צר וארוך, עמוק מתחת למים בלא לראות אור יום או נצנוץ כוכבים.

אם כך מה מושך לשרת בתנאים אלו לגדי המשמש כאלקטרונאי על הסונאר, תשובה. "יש כאן כיף מיוחד, להיות עם האנשים ביחד. נוצרים קשרים מיוחדים במינם, והדבר בא לידי ביטוי ביחוד בהפלגות ארוכות כשיושבים ביחד, משוחחים

צוללן - גדי

של דמויות בחיי גלריה

אי שם לחוף היס-התיכון, מתאמנת יחידת העילית כצה"ל, בשקט ובצנעה, אפופה הילה של מסתורין וניחושים. הקומנדור הימי נחשב לאתגר הגדול של כל חייל המוכן להשקיע וללכת עד הסוף. כדי לחשוף מעט מאלמוניותם, הלכנו לבסיס הקומנדור הימי, ונפגשנו עם סמליראשון ארז, אחד הלוחמים ביחידה זו.

ארז תושב חיפה, נמשך כבר בנעוריו לים, ומשום שחיפש להפעיל את גופו, החליט להגיע לקומנדור. לפני הצבא עבר קורס גדנע צלילה, ובעת הגיוס התנדב למבדקי הגיבוש בקומנדור הימי. לאחר שעבר בהצלחה את הגיבוש, החלו ימים קשים של אימונים מפרכים.

"לפני כל ריצה היינו מבקשים מהמד"ס, משקפת כדי שנוכל לראותו", מחייך ארז. "היינו מבצעים את האימונים המפרכים עם חיוך על השפתיים, כי ידענו שאין ברירה, אז לפחות קיבלנו זאת ברוח טובה. אין ספק שהיו אלה אימונים קשים אך אין הרגשה טובה מזו שבמסדר הסיום".

על הרגשתו כלוחם בקומנדור הימי אומר ארז בן ה-21: "בעת פעולה אסור לחשוב על כישלון, וצריכים לשאוף להצליח כמה שיותר. נוסיף לכך דבקות במשימה, והרי לך מתכון להצלחתנו במשימות. כשאני חוזר הביתה ועל חזי סמל הקומנדור הימי, אני מרגיש כתרנגול הודו, אצלנו העיקר, זו לא ההופעה בחוצות עיר, אלא העבודה בשטח. על החברה אין לי מה לומר מלבד, מעולים שבמעולים. כל מילה נוספת תגרע", מסיים ארז.

הוא חוזר אל חבריו הישועים לקבל תדריך טרם יציאתם למשימת אימונים. אני מתבונן בפניהם של הבחורים, מנסה לגלות משהו שיסגיר את סודם, אך הפנים נותרות ללא הבעה. הם עושים את מלאכתם בצינעה ובשקט אפופי מסתוריות. אצלם העיקר זה ה"תכלס".

הקומנדור הימי בפעולה

הקומנדור - "תכלס" ומסתורין

האלחוט - מרכז העצבים

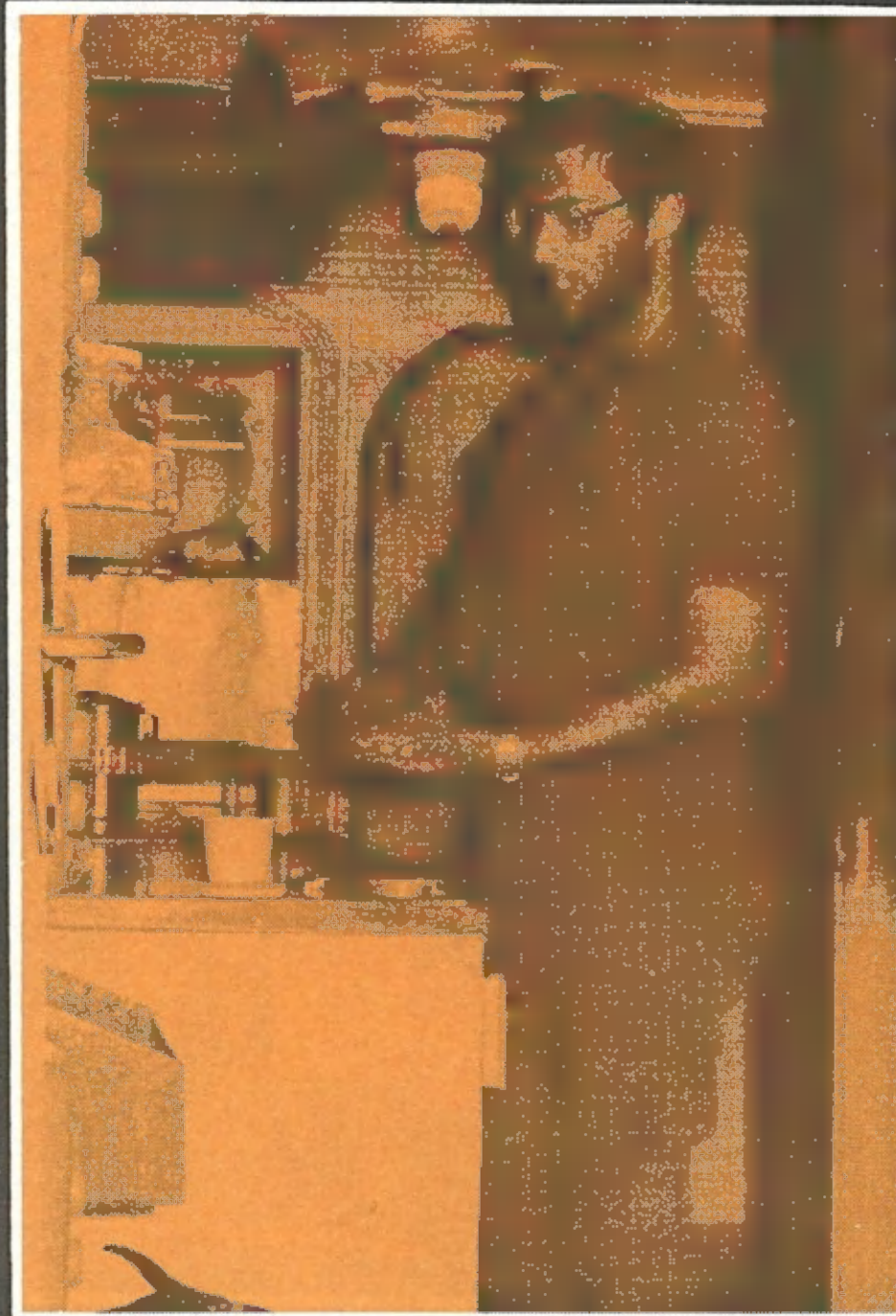
קשר עם אנשים, בלי לראותם או לשמוע את קולם, הוא תפקידה של האלחוטנית.

סמל ליאת משמשת בתפקיד זה במפקדת חיל-הים. המברקים אותם מעבירה ליאת לבסיסים השונים, כוללים חומר רבגוני של הודעות ופקודות שונות, ומשום כך, אין לדעתה משום שיעמום וחדגוניות בעבודה. "זו הרגשה מיוחדת לשלוח פקודות המשנות את דרך העבודה במקומות שונים ברחבי החיל". אומרת ליאת תושבת חולון.

לפני הגיוס ידעה כי היא רוצה לעבור קורס אלחוטניות ולהגיע לחיל-הים. משך אותה להיות בחיל-הים דווקא בתפקיד זה, בגלל חברה טובה שהיתה אף היא אלחוטנית.

לכאורה, נשמע התפקיד כשגרת, ואולי אף מרגיז לחשוב שהקשר הוא טלגרפי בלבד ואין מכירים את האדם עימו "מדברים" באמצע-עות הטלגרף. אך לאמיתו של דבר, הקשר עם שאר האלחוטנים והאלחוטניות הוא הדוק. בתקופת הקורס בנה"ד חיל-הים, התגבשו היחסים בין החניכים, ועתה בהיותם במקצוע עצמו, ממשיכים להיפגש ולשמוע על קשר ישיר.

"בתחילה היה קשה להתרגל למקצוע", אומרת ליאת החיננית, "אך הכל שאלה של הרגל. זו הרגשה מיוחדת לדעת שאתה במרכז העצבים של חיל-הים, ושאתה ל"פשל". וכשיש אחריות גדולה כזו, יודעים לקחת את האתגר ולעמוד במשימה".

שייקה איש הסטי"לים

המלחמה של שייקה

אתגר מיוחד לשרת בחיל קרבי, יש לחיילים הדתיים. לשרת על סטי"ל ולשמוע על החיים הרוחניים, זו השאיפה הגדולה של רב"ט שייקה ריזל, המשרת על אח"י "חיפה".

שייקה תושב בני-ברק, הגיע לחיל-הים בגלל מסורת ימית במשפחה. היה מודע לבעיות הכשרות בספינות, אך האמין בכוחו להתגבר ולנצח בעיות אלה. מהרגע הראשון לבואו אל אח"י "חיפה", הבהיר לחבריו, כי הוא זקוק למטבח כשר, ואם הם לא ישתפו פעולה ולא יסייעו לו, עלידי אכילה בכלים המתאימים, יכשילו אותו בדרכו.

ההתחלה היתה קשה, והחבר'ה לא התרגלו לעובדות החדשות. אך שייקה הוסיף להילחם, ואט אט השתנתה גישתם של חבריו, והם ראו כי הוא נחוש בדעתו להמשיך בדרכו. לאחר מאמצים מרובים, וימים ארוכים של רעב, הגיעה היום "אח"י חיפה" לרמת כשרות כפי ששייקה רצה. "כיום החבר'ה מודעים לבעייה שלי ועוזרים לי", אומר שייקה המשמש כבקר האש בספינה.

לשייקה בן ה-19.5 שאף זכה לחוויה מיוחדת, כשהדליק את נרות החנוכה במצרים, בביקורם של הסטי"לים בפורט-סעיד, יש דיעה נחרצת על השירות בחיל. "השירות בים מושך אותי. היום אני מרגיש חזק מכל הבחינות, ואמשיך לשרת על הספינה למרות הקשיים".

ליאת האלחוטאית

של דמויות בחיי גלריה

משה קצין המספנה

ימאי בדם

יוסי את זמנו בים, ובכל הזדמנות היה נלווה אל אביו, ויחדיו היו שטים על גבי חסקה או מפרשית אל לב ים.

את לימודיו התיכוניים עבר ב"מבואות ים" במגמה הימית, וכבר אז קיבל נסיון בהפלגות אמיתיות כשהפליג פעמים אחדות כקאדט על סיפון של אניות "צים" לרחבי תבל. השאיפה להיות מפקד על כלי שיט, היתה האתגר שהציב לעצמו, ולכן ברור היה לו כי קורס חובלים הוא המתאים עבורו. יוסי היה היחיד מבין תלמידי מחזורו ב"מבואות ים" שהגיע לקורס חובלים.

ההתחלה היתה קשה. כבר לאחר ארבעה חודשים נשר יוסי מהקורס בשל סיבות רפואיות, ועבר לשרת כאיש צוות על "דבור". אך לא אחד כיוסי יוותר. כעבור תקופת מה, חזר יוסי לקורס, התחיל מההתחלה, עבר שוב את אותו שלב שסיים במחזור ממנו נשר, ועתה הוא ממשיך קדימה בציפיה, ומקווה ש"הנשירה הבאה" תהיה בסוף הקורס.

מבחינתו ממלא הקורס את ציפיותיו. הוא אף מדגיש את העובדה כי אין שומעים בקורס חובלים את הביטוי "זונה מחלק-תית", החברה טובים ומוכנים לעזור תמיד, ואלה חברה שבאמת יהיו "ימאים טובים", אומר יוסי בן ה-19.5. עד לסיום הקורס מצפים לו ימים קשים וארוכים. אך בעזרת התמדתו ורצונו העז, מקווה יוסי לסיום פרק זה, ולהתחיל בשלב חדש כקצין על סטי"ל. ומי יודע אם לא גם כמפקד סטי"ל.

יודעים כי זהו ימאי אמיתי. שזוף משמש ורוחות. יוסי נמשך אל הים באופן טבעי עקב העובדה שמקום מגוריו במכמורת שעל שפת-הים, ונוסף לכך אביו משמש כמציל ואחראי על החוף המקומי. בילדותו בילה

כשמחפשים בין חניכי קורס חובלים, ימאי בדם, מתקשים למצוא. רובם באו מתוך רצון אישי, או אהבת הים.

אך בין החניכים הרבים מצאנו את יוסי אילן. יוסי הוא אחד שכשרואים אותו,

חובל לעתיד - יוסי

עתיד במספנת ח"י

כעתודאי התגייס לצה"ל לפני ארבע שנים וחצי, ולאחר שסיים קורס קצינים, עבר למפקדת חיל-הים כקצין חשמל. לפני כשנה וחצי עבר למספנה, כדי "להיות יותר בעניינים ולעבוד בצורה מעשית". משה שהוא נשוי ומתגורר בקרית-ביאליק, עומד לעבור בקרוב לתחום המחשבים, משום שזהו המקצוע המושך אותו, וכנראה שזה יהיה עתידו בחייו. את חיל-הים למד לאהוב תוך כדי עבודתו. מדי פעם אף מפליג על סטי"ל, בעיקר כדי לראות ולבחון את החלקים השונים שתיקן ולוודא שהכל "פיקס".

באחרונה, החל להקדיש חלק ניכר מזמנו לתחום המחשבים, שבו ימשיך לעבוד בצורה מעשית, בעוד זמן מה במספנה. עם ראש ורצון כמו שיש למשה, יכול חיל-הים להתברך בעוד בעל מקצוע מוכשר.

מאחורי ה"דבורים" וספינות-הטילים המבצעות את פעולתן היומיומית השוטפת, עומד גוף גדול שמתפקידו לתחזק את כלי השיט.

מספנת חיל-הים שהתקדמה והשתכללה בשנים האחרונות, מהווה את בית המלאכה העיקרי לתיקונים ובניית מכשירים שונים, החל ממכשירי מכ"מ, אלקטרוניקה, חשמל, ומחשבים, וכלה באינסטלציה ועבודות צנרת שונות. במקום זה, עובדים אנשי מקצוע מעולים, המודעים לחשיבות עבודתם, והאחראים לביצוע התיקונים בצורה הטובה ביותר. אחד מהם, שקט וצנוע הוא סגן משה בן דוד, 26, מהנדס אלקטרוניקה בתפקידו. משה הוא סגן מפקד בית מלאכה למכשירים, שמתפקידו לטפל בנושאי מיכשור מכני, ביווט, אנטנות, אופטיקה ועיבוד שבבי.

החיילת עם הטוסטוס

כשארם היא מוכרת כחיילת עם ה"טוסטוס", ובחיל-הים כפקידת האג"מ. כשבאנו לראיין אותה פרצה בקריאות מחאה. "מה פתאום אני?" "לא מוכנה!" אולם אחר-כך התרצתה וגוללה בפנינו את סיפורה. סיפור השוור בתוכו הסטוריה, ואהבה עזה לשארם אישייה.

כשנלהם אביה של ורד בקרבות סיני, נשבע לחזור לשארם כשיתאפשר הדבר, ולהשתקע במקום. ואמנם בשנת 1968 עברה המשפחה הרמת-גנית להתגורר באופיר. ורד למדה בתקופה זו בתיכון "דביר" ברמת-גן, ונאלצה לנדוד בין הדרום לצפון. כבר אז היתה מבלה שעות רבות על שפת-הים, ולא פעם ויתרה על למדיה ל"טובת המקום".

כשהתגייסה לחיל-הים, שירתה בתחילה במפקדת חיל-הים עקב רצונה לשרת רחוק. אך עם הזמן גברו געגועיה לאופיר, והיא עברה לבסיס חיל-הים במקום. עם שחרורה, נסעה "לראות את העולם", אך לכל מקום אליו הגיעה, ראתה כי לשארם אין תחליף. מדי פעם היתה קופצת לביקור חטוף בבסיס, ועוזרת לחברותיה בעבודות המשרד בפלגת אג"מ.

לפני שנתיים החליטה לשוב לחיל-הים, עקב רצונה העז לחדש ימים כקדם. ורד הג'ינג'ית בעלת העיניים הכחולות, ידועה ברחבי המקום כחיילת עם הטוסטוס, ודי בהזכרת עובדה זו כדי לפתוח בפניה דלתות... ורד והאופנוע שלה הם חלק בלתי נפרד מהנוף

פקידת האג"מ - ורד

הכללי באיזור. פרט לזה, אומרת ורד - "להיות בשארם זה להיות בתוך גלויה, או בתוך תמונת נוף". ובעתיד, קשה יהיה לראות את ורד ללא שארם אישייה, ויותר מכך קשה יהיה למקום עצמו להיות יותר מיותר ממנה.

שלוש של

כשפקידה תאמר לך כי תפקידה זה, הוא עבודה כחלום, לך ותאמין לה. אך כששמענו זאת מפיו רב"ט סימונה, התקשינו למצוא בפיה קורטוב של שקר. סימונה גוללה בפנינו סיפור של אהבה. אהבה לחבר, ואהבה ל"דבורים".

סימונה הגיעה לפלגת ה"דבורים" לפני כשנה וחצי. תושבת תל-חנן הסמוכה למקום שירותה בבסיס-חיפה. אהבה את החבר שלה, אהבה את חיל-הים, ואהבה את ה"דבורים". ולכן טבעי ומוכן שתגיע בשירותה לשלוש אהבותיה - הגיעה

ים של מעשים טובים

התלאביבית, מוכן להעיד כי תפקיד זה תפור למידותיה. עוד בהיותה תלמידת תיכון סייעה בעבודות התנדבותיות שונות, ובין היתר, עזרה לילדה ממשפחה נצרכת, וסייעה לאשה עיוורת, וכל זאת בצינעה ובשקט. כל מי שהכיר את מאירה ידע כי קורס מש"קיות ת"ש הוא המתאים ביותר לאופיה. ואמנם במסגרת הצבא עברה לשרת בתפקיד זה בפיקוד צפון, כמש"קית ת"ש באוגדת שריון.

כאן, החלה בעבודתה המעשית שכללה ביקורי בית אצל חיילים, ביקורים בכלא, ועבודה עם חיילים בודדים. למרות התנאים הבלתי נוחים בהם נאלצה לעבוד, ביצעה את עבודתה ללא דופי, ולא נחה דעתה עד שגמרה לטפל בבעייתו של כל חייל.

"לדעתי הטיפול באנשים, הוא בלתי שגרתי ומגוון, מפני שאין איש דומה לרעהו", אומרת מאירה. לחיל-הים הגיעה לפני כחצי שנה, עקב סיבות בריאותיות שאילצוה לעבור ליחידה הקרובה לביתה.

עבודתה הנוכחית שונה מזו שהיתה בשריון בגלל ההכרח הטבעי כמש"קית ת"ש חילית, לעבוד בעבודה משרדית יותר. אך מאירה אינה מתרגשת. "למרות שהעבודה עם חיילים הצטמצמה מעט, הרי שלמרות הכל, אני יודעת שיש לי יד בעזרה המוגשת לחיילים. התפקיד הזה חולל בי משהו. נעשיתי פחות נאיבית, יוצרת קשר מהיר, ויודעת לבחון אנשים".

ישובה במשרדה שבמפקדת חיל-הים, יחד עם חברותיה לתפקיד, טל וחביבה, מגלה מאירה טפח מסודות המקצוע. "סוד ההצלחה בתפקיד זה, הוא פתירת בעיות החיילים יחד עימם, אמון הדדי, יוזמה רבה, והתייחסות בוגרת. מש"קית ת"ש שעובדת לפי כללים אלה, יש לה את כל הנתונים להצליח בתפקידה".

של דמויות בח"ג גלריה

מאירה - מש"קית ת"ש

"בעבודתי צברתי ים קטן של מעשים טובים", כך מגדירה סמלת מאירה קריינר מש"קית ת"ש חילית, את הרגשתה בתום שנה וחצי של עזרה וסעד לחיילים.

עבודתה של מש"קית ת"ש מחייבת נכונות לעזרה, התמדה, סבלנות רבה, והבנה לבעיות החיילים. כל מי שמכיר את מאירה

אהבותיה סימונה

פקידה פלגתית - סימונה

לפלגת ה"דבורים" כפקידה פלגתית. עבודתה של סימונה היא משרדית כבשאר המקומות, אך לה אין זה אכפת. היא הגיעה לאן שרצתה ולא חשוב התפקיד. "הקשרים עם החכרה והמפקדים הם אישיים. הם עולים אלי בעיקר בענייני עבודה, אך מדי פעם יש זמן גם לשיחה אישית, ואז אני מרגישה כמו אחות או אמא", מצטחקת סימונה. "אני שמחה בשמחתם וכואבת את צערם, ואיני מתכוננת לעזוב אותם. גם כשאשתחרר אשתדל לבוא לכאן ולבקר, אך אין ספק שתהיה לי פרידה קשה".

הים נשאר במשפחה

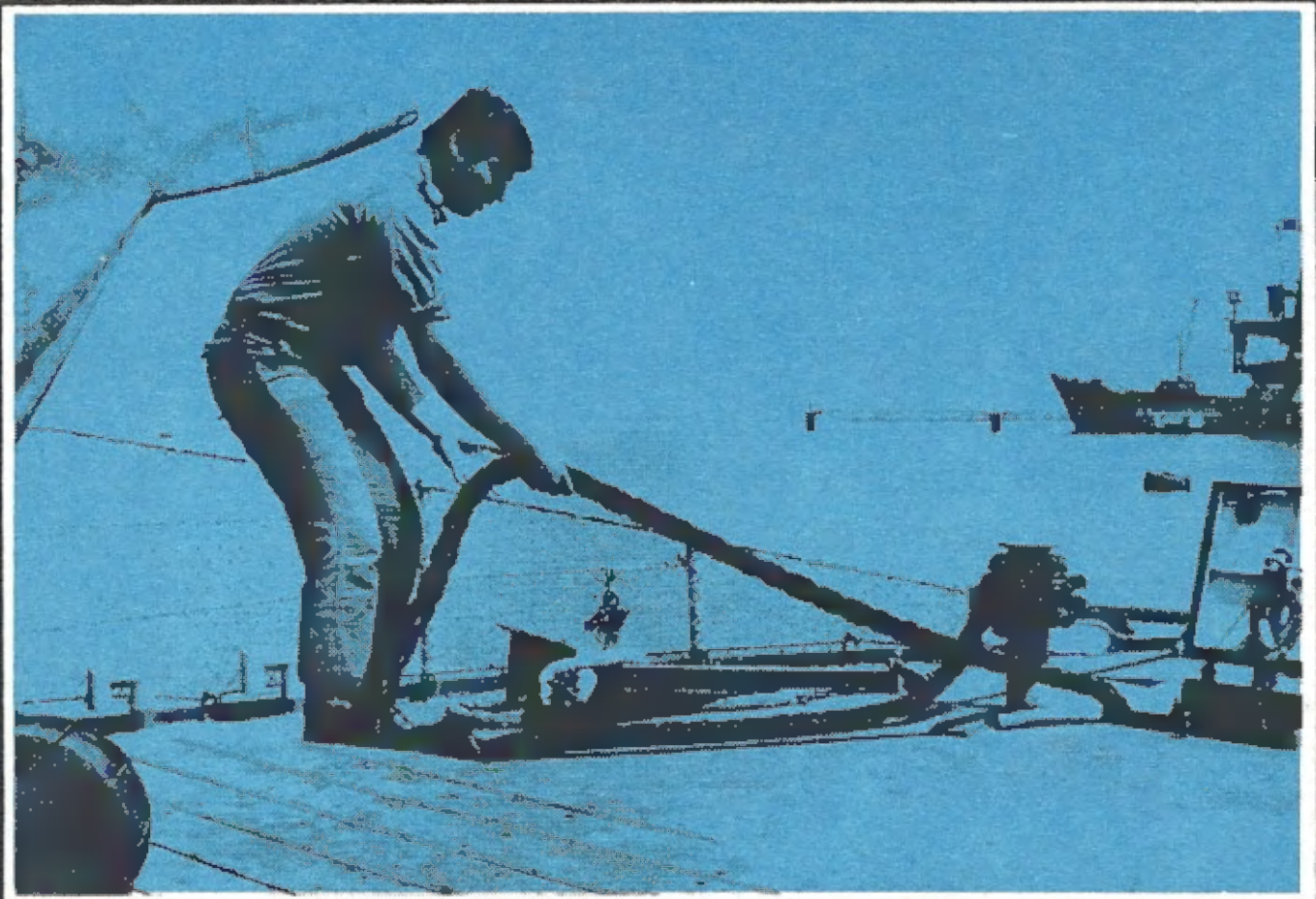
שיגרתיות של בטחון-שוטף. "דבורי" חיפה עסוקים במשימותיהם לגילוי מטרות פח"ע. וכשהם מצליחים לסכל נסיונות מחבלים וללכדם, השמחה אצלם גדולה ו"יש תכלס ויש סיפוק" כדבריהם. אך מהי ההרגשה להיות מופקד על האיזור הדרומי, הגובל עם תחום המים של מצרים?

סמל חנוך פיגנבאום הוא סגן מפקד "דבור". הגיע לחיל-הים עקב לימודיו ב"קצינים עכו", ול"דבורים" משום היותם "כלי שיט קטנים ונוחים". "אמת, שהמתח ירד מאז השלום. אבל אין להסיק שהכוונות נפגמה", אומר חנוך. "סך הכל אין לדעת מה יקרה, ותיתכן גם אפשרות של הפתעה מכיוון זה". חיי החברה המפותחים ב"דבורים", הם המוסיפים, לדעתו, גוון מיוחד לאופי החיים ב"דבור", ונוטלים חלק מהשיגרה.

ב"דבורים" החברה תלויים אחד בשני, אומר חנוך תושב אשדוד, המשרת יותר משנתיים בחיל-הים. "חוץ מחיי החברה בין הצוות, חשוב שיקדישו לנו יותר, בתחום החינוך והבידור, דברים שיטלו חלק מהחיד-גוניות ויוסיפו מעט צבע". בעתיד מקווה חנוך להיות ימאי בצי הסוחר, וללכת בדרכי אביו ששירת אף הוא כימאי. גם האם קשורה ל"צים" ועובדת בחברה כפקידה, ונראה כי הים ישאר בממשפחת פיגנבאום, לפחות לדור נוסף.

אך הקטין בהרבה מהמתח ששרר בעיתות של לפני השלום. ניתן לומר, כי ה"דבורים" הם ה"סוסים השחורים" של חיל-הים. כלי שיט אלה מבצעים יומם וליל משימות

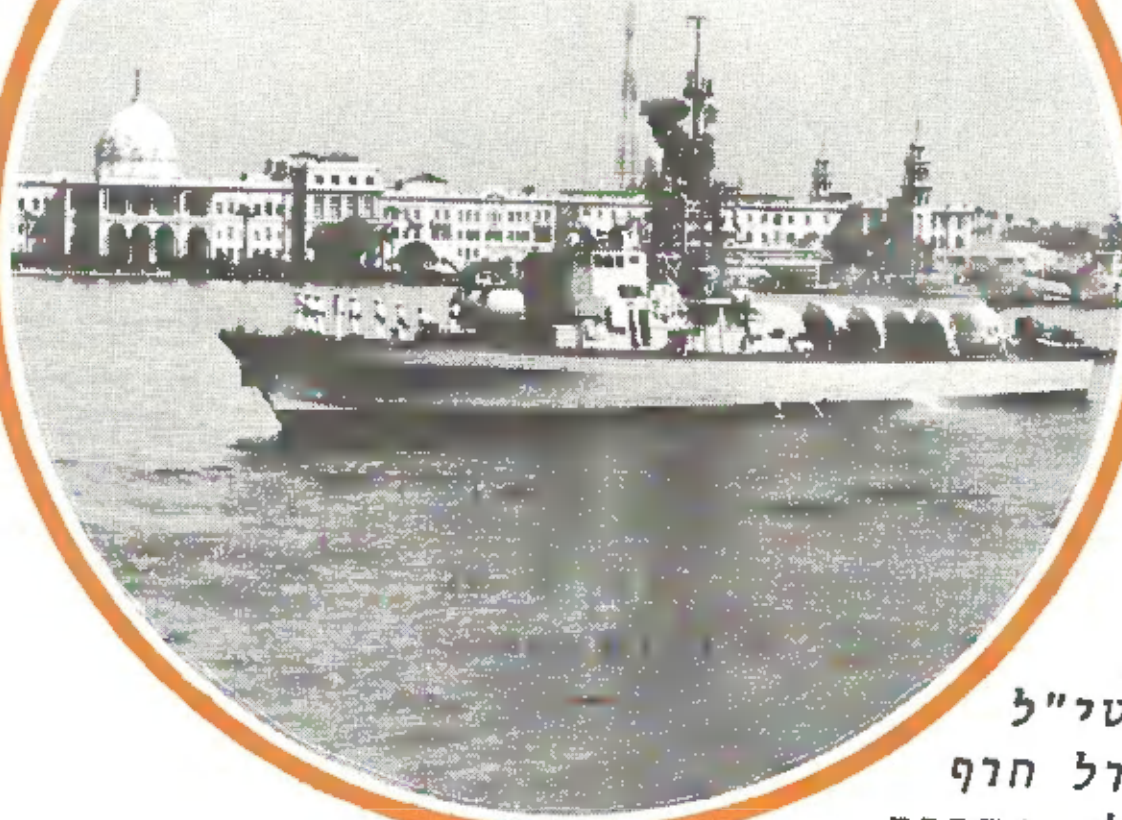
הרבה שעות ים ופעילות שגרתית, הם מנת חלקם של חיילי ה"דבורים" בבסיס אשדוד. השלום עם מצרים, לא הוריד מהעומס המוטל על "דבורי" אשדוד,

חנוך - סגן מפקד דבור

סקירה שנתית

יעל ונציה / שלמה חן

סטיל
מול חוף
אלכסנדריה

**„בין גלים”
חביא את סכום
ארועי השנה החולפת
בחיל-הים בחגוון
תחומים
ונושאים**

ממראות
אליפות
כושר קרבי

במטרה לחסום עד כמה שאפשר את הגבול הימי של מדינת ישראל.

בסקירה הבאה יפורטו בהרחבה מגוון הפעולות האירועים וההתרחשויות, אשר מצאו את חיל-הים בשנה החולפת.

בטחון שוטף

דגש מיוחד הושם השנה על סיורי הבטחון השוטף בים הגבול הימי, אשר מעצם אופיו הגיאוגרפי הוא פרץ ואינו ניתן לחסימה מוחלטת מחייב את פיקוחו העירני והבלתי פוסק של חיל-הים.

ארבעה נושאים עמדו בשנה החולפת במרכז אירועי חיל-הים.

ראשית, ביקורם של מלחי הצי המצרי במסגרת כואו של הנשיא סאדאת לארץ, ואירוחם עלידי אנשי החיל. ביקור זה, אשר ללא ספק היה גולת הכותרת של השנה, הווה פריצת דרך חשובה, בהתפתחות תהליך הנורמליזציה ביחסים בין שני העמים.

האישור שנתן באחרונה שר הבטחון מר עזר וייצמן, להקמתו של בסיס חדש באשקלון, מהווה פתח להתעצמות החיל ולהגברת יכולת ההפעלה של כוחות חיל-הים בים התיכון.

מספר נסיונות חדירה של מחבלים סוכלו השנה עלידי ספינות החיל. הוגברו סיורי הבט"ש לאורך החופים,

ב-28 במאי 1979, נכנסו ספינות המלחמה הישראליות הראשונות לתעלת סואץ. היו אלה שלושה נט"קים בדרכם משארם א-שייח לאשדוד. הפעם שטו בדרך קצרה יותר לאשדוד, להבדיל מהשיט ב-1974, כאשר הקיפו הנט"קים את יבשת אפריקה בדרכם לשארם.

בהפלגה הסטורית זו, חלפו הנט"קים ליד חווילתו של הנשיא סאדאת באיסמעיליה, שם עמד הנשיא המצרי, ונופף לישראלים אשר לא נותרו חייבים...

בספטמבר אשתקד, היה המגע ישיר, עת אירח חיל-הים את הצי המצרי במסגרת ביקורו של הנשיא סאדאת, אשר הגיע ארצה על גבי היאכטה הנשיאותית, "אל-חורייה" בליווי ספינות מלחמה מצריות. המפגש החל במשט הצדעה חגיגי של שייטת הסט"לים, אשר קידמה את היאכטה הנשיאותית ואת ספינות הטילים המצריות.

החובלים
מקדמים
את סאדאת

מספר נסיונות של חדירת מחבלים, סוכלו השנה עלידי חיל-הים, אשר הפך בשנה האחרונה לחיל בעל דרגת חשיבות ראשונה במעלה בכל הקשור בהגנה על גבולות המדינה.

אחד מנסיונות החדירה התרחש בחדש יוני 1979, כאשר "דבור" גילה מטרה חשודה ומאוחר יותר התברר כי זוהי סירת מחבלים. לאחר מטח האש הראשון, אשר נורה לעבר הסירה נהרג אחד המחבלים, ואילו המטח השני גרם לשריפה בסירה אשר כתוצאה ממנה ארעו שתי התפוצצויות ושני טילי קטיושה הועפו ממנה וחלפו מעל ה"דבור". בפעולה זו נהרגו המחבלים שהיו על הסירה. דוברה ועליה מתקן השהיה לשיגור טילים נתגלו עליה כשהם מכוונים אל עבר החוף הישראלי.

בהתקלות נוספת שארעה בחדש נובמבר זוהתה סירת גומי ובתוכה ארבעה מחבלים. לאחר שהתפתח קרב יריות קצר, נפגעה הסירה ושניים מהמחבלים שהיו בה נהרגו. בחסותם של החושך והגלים נעלמה לפתע הסירה מעיניהם של אנשי ה"דבור" ורק לאחר שלחיפושים הצטרפו כלישיט נוספים, נתגלתה ועליה שני המחבלים הנוותרים, אשר נישבו.

נסיונות נוספים של חדירה בדרך הים הוכשלו השנה עלידי ספינות חיל-הים, אשר עמדו במשימה הקשה של שמירה הגבולות הימיים.

שלום

המילה המדוברת ביותר בארצנו זכתה השנה למימוש ולהכרה מלאה בין ישראל ומצרים. במסגרת נירמול היחסים בין שתי המדינות היה חיל הים בורג חשוב במער כת הנורמליזציה.

ימאינו
בבית הכנסת
באלכסנדריה

מלח מצרי
וקיבוצניק
ישראלי

אח"י
"קוממיות"
להפלגתה
הראשונה

צורת
"הדבור"
לזכר
המחבלים

עימם באלכסנדריה ובקהיר.
דגל ישראל הונף שוב במצרים, הפעם על תרני הס'
טי"לים, ופגישות נרגשות נערכו בין יהודי אלכסנדריה
לבין המלחים הישראלים. ביקור זה נתן משנה תוקף
לרצונם העז של שני העמים לחיות יחד בידידות ושלוש.

השקות וכלי-שיט חדשים

בחיל-הים הושקה השנה אח"י "קוממיות" שהיא מדגם
"רשף". אורכה של הספינה הוא 58.1 מ', ורוחבה 7.6 מ'.
מהירותה כ-34 קשר וחיימושה כולל שישה טילי "גבראל"
ובעניין אחר: חיל-הים עתיד לקבל בקרוב כ-14 תותחים
ימיים, מהחדשים ביותר בעולם - תותח ה"פאלאנקס"
אשר קוטרו 20 מ"מ. התותח הוא קליממשקל ובעל קצב אש
מהיר, אשר יעניק כושר הגנה מעולה בפני מטוסים
מנמיכי טוס, טילי שיוט והפצצות מתוחכמות.

ציים זרים

ביקורו של מפקד הצי השישי, וייס אדמיראל סמול, היה
הביקור המרכזי השנה בחיל-הים. בשנה זו ביקרו בארץ
שתי נוסאות מטוסים, "אינדיפנדנס" ו"פורסטאל" שוב
פשטו אלפי המלחים האמריקנים על עיר הכרמל, ולבד
מן הסיורים בעיר, אירגן חיל-הים עבורם קבלות פנים,

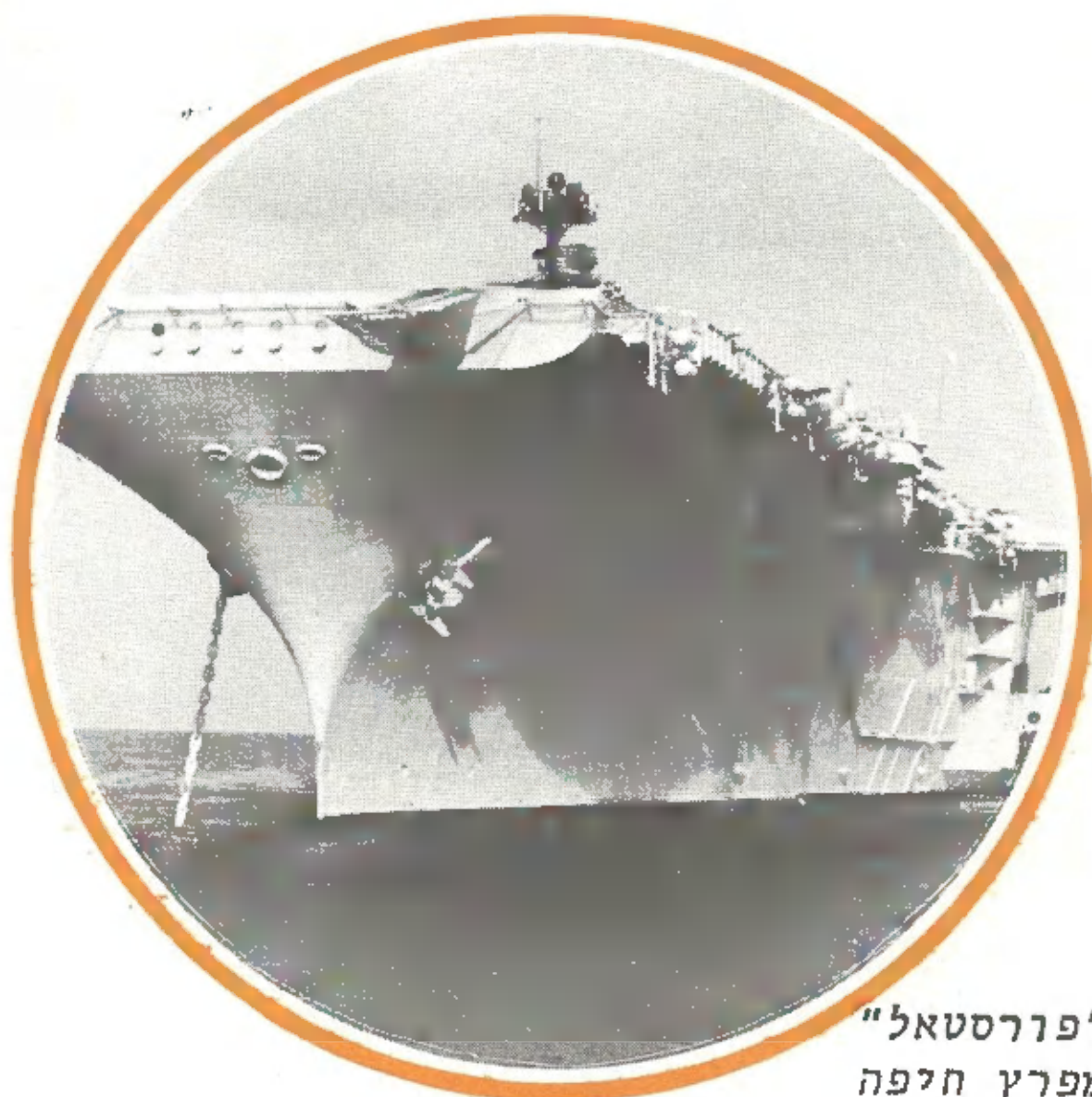

לחיצת יד
לשלוש

הסטי"לים הישראלים שטו עתה ב"טווח אפס" אל מול
ה"אוסות" המצריות, אשר אחדות מסוגן הוטבעו עלידי
אותם סטי"לים במלחמת יום הכיפורים.

די היה במבט על ה"אוסות" והסטי"לים השטים זה
לצד זה כדי לחוש ולהבין את משמעותה של הנורמלי-
זציה. נקל היה להבין את התרגשותם של המצרים, אשר
נפרדו ממארחיהם בתום יומיים של טכסים וביקורים
שונים שאורגנו עבורם. הביקור בארץ הותיר בהם רושם
עז, והיחס הלבבי לו זכו שבה את ליבם.

בביקור הגומלין של חיל-הים באלכסנדריה, לפני כחודש,
גמלו המצרים לישראלים כפל כפליים. שלשה ימים של
חוויות מרגשות עברו על אנשי הסטילים "קוממיות"
ו"מולדת", בעיר הנמל המצרית. במסגרת הביקור ארחו
הימאים המצריים, את עמיתיהם הישראליים וסיירו

ה"פורסטאל"
במפרץ חיפה

אשר החשובה ביניהן היתה הערב החגיגי שערך מפקד חיל הים עביר מלחי ה"פורסטאל", ובראשם ריר אדמיראל סנדרסון, מפקד כוח המשימה של הצי השישי. עוד ביקרו בארץ, ארבע פריגטות בריטיות ואוניית העזר "בלאק-דובר" וכן מספר צוללות מציי ארה"ב ובריטניה, ביניהן הצוללת הגרעינית האמריקנית "רוס"ל" שהגיע לנמל אשדוד.

ספורט

שנה מוצלחת היתה לחיל בתחום הספורטיבי. חיל-הים זקף לזכותו מספר הישגים שהבולט בהם היה הזכייה הרביעית ברציפות באליפות צה"ל בכושר קרבי, והפעם בהפרש נקודות ניכר משאר החילות והפיקודים. ועוד בתחום הביך-חילי. ביום ספורט מרחבי בשארם שנערך במרץ, גברו הימאים על נבחרות חיל-האוויר

נשות
האלופים
בבסיס חיפה

טכס
פתיחת
מרפאה בב"ח

את כל השירותים הרפואיים הנחוצים לבסיס, החל בחדר חולים בן עשר מיטות וכלה בחדר השתלמויות בו מאזין הסגל הרפואי החילי להרצאות של אנשי מקצוע. בעקבות פתיחת המרפאה, קיימת מגמה של שינויים ושיפורים של מתקני רפואה בבסיסי החיל השונים. חידוש בתחום הרפואה אשר נמצא עדיין בתהליכי ניסוי הוא שימוש במתקן לחיטוי מישתיה והתקנתו בספינות, אשר משתמשות כיום בכלור כדי לבצע פעולה זו. חיילי אח"י "חץ" כבר נהנים מן המתקן אשר הותקן בספינתם למטרות הניסוי.

ומרש"ל, וגם כאן בהפרש נקודות ניכר, זכו באליפות מרחב שלמה. באליפויות הפנימיות, זכתה נבחרת הקומנדוריהימי באליפות החיל בכדורעף, ונבחרת בסיס חיפה באליפות הכדורגל. יותר מ-10 אלף שעות הדרכה באימון גופני, בוצעו השנה ביחידות השונות, וזאת בנוסף לאירועים ופעילויות ספורט, שנערכו בבסיסי החיל.

רכואה

בתחום הרפואה הסתמנה השנה תנופה ניכרת עם פתיחתה של המרפאה החדשה בבסיס חיפה, אשר כוללת

דוד
ברנשטיין
אלוף השחמט

טכס
פרידה
מפורשי החיל

ועד לימינו אלה.
חילהים השתתף השנה בשתי תערוכות שאירגן צה"ל
לקהל הרחב. האחת נערכה בעיר הנוער בתל-אביב ואילו
השניה ב"בית-דני" בשכונת-התקווה. בשתי התערוכות
הוצגו מסלולי ההכשרה ההתנדבותית בחיל, וכן דגמי
סט"ל, "דבור" וחתכי מנועים.

אנשים

אישים ואנשים היו מעורבים השנה בהעלאת חילהים
לכותרות.

גנרל מוחמד עלי, מפקד חילהים המצרי, היה
השנה מטבע הדברים, אחד האישים הבולטים, שביקרו
בארץ כאורח חילהים. אישים ומידרג נוספים אשר
ביקרו בחיל היו וייס אדמירל סמול מפקד הצי השישי,
וכן נשות אלוף צה"ל שביקרו בחילהים ואף הפליגו על
סטי"ל.

ראומה איבאנסקי, אמו של חיים שטורמן ז"ל, אשר
נהרג בפעולת האיגרון, השיקה השנה את אח"י קומ-
מיות. טכס ההשקה נערך במלאת עשור שנים לפעולה בה
נהרגו שישה לוחמים.

דוד ברנשטיין, סג"מ צעיר עולה מברית-המועצות, זכה
באליפות צה"ל לשחמט. סג"מ ברנשטיין המשרת במפקדה
צבר 7.5 נקודות מתוך 9 האפשרויות.

חילהים נפרד השנה ממיטב אנשיו, אשר פרשו מהצבא
לאחר שנות שירות רבות. קצינים ו רס"רים מראשוני
חילהים פרשו משורות החיל ועברו לחיים אזרחיים.
במקומם הצטרפו קצינים צעירים רבים, רובם בוגרי קורס
חובלים, והם עתידים לשאת בעול השירות במקום אלה
שפרשו.

"דולפין"
בסיס שאינו
עוד

אירועים

השטחים שפינה צה"ל בחצי האי סיני, "אילצו" את
חילהים להיפרד מעל הבסיסים: "אופיר" ו"דולפין"
אשר שימשו כבסיסי החיל בחוף מפרץ סואץ.

השנה מלאו עשור שנים לשיטת הסטי"לים ולמבצע
"שרבורג". בערב שהוקדש לציון המאורע הועלו זכר
רונות החל מתקופת "שרבורג" ומלחמת יום-הכיפורים

טיבוע ה"אמיר פארוק" הקרב הראשון של חיל-הים

שובל לבן ומקציף התמשך לאורך עשרות מטרים, אחר הנקודה השחורה שהלכה וקרבה במהירות מאיימת לכיוונה של האוניה הגדולה. מלחי האוניה ירו כמטורפים על הנקודה, אותה זיהו כסירת נפץ. הם ידעו כי אם לא יפגעו בה, תפגע היא בהם, ותורידם למצולות. נתזים רבים נראו ליד הסירה שהלכה וקרבה במהירות, מתעלמת מן הנסיונות לפגוע בה. האיש שנהג בסירה נראה קופץ למים. הסירה היתה במרחק של 40 מ' מהאוניה. היריות תכפו לרגע, ואחר פסקו. היה זה השקט שלפני הפיצוץ.

קטע זה הנראה כלקוח מסדרת מתח דמיונית, הוא תיאור הקרב הראשון של חיל-הים, הנחשב לאחד ממבצעי המזהירים של הקומנדו הימי עד עצם היום הזה. זהו סיפור טיבועה של אוניית הדגל המצרית "האמיר פארוק" ושולת מוקשים, מול חוף עזה ב-1948.

מאת

שלמה מן

השיטה בה נקט חיל-הים, היתה הפגזת חופי האויב, ופעולות שונות נגד אוניות הצי שעגנו בנמלים. מרכז הפעילות הימית התנהל בנמלי עזה ואשקלון, שהיו אף נוחים לפעולות חבלה עקב היותם נמלים פתוחים. הביצוע הוטל על השייטת הגדולה, וחוליית החבלה הימית. האוניות שנבחרו לפעולות היו: "ווג'וד", "הגנה" ו"נוגה" "מעוז", רמ. 19, כספינת איסוף לחוליית החבלה הימית. לקראת מבצע "יואב", רוכזו חוליות החבלה הימיות בנמל יפו. סמוך למועד זה, הגיעו ארצה סירות הנפץ שכונו "סיגארים". חרטום ה"סיגאר" היה טעון ב-300 ק"ג חומר נפץ. סירת הנפץ היתה מושטת עלידי לוחם אחד, שהיה מכוון את ה"סיגאר" לעבר המטרה. כמאה מטר לפני המטרה היה הלוחם מושך בניצרה, ומשחרר עצמו מן הסירה עלידי משיכת ידית המנחת מצוף, אליו היה הלוחם נצמד עד שנאסף. סירת הנפץ היתה ממשיכה בדרכה למטרה, ובעת ההתנגשות היו 300 ק"ג חומר הנפץ, מתפוצצים בקול נפץ אדיר, ומטביעים את כלי השיט ביש המזל. בעת ריכוז החבלנים ביפו, נבחרה אח"י "מעוז", כאוניית אם שתישא את סירות הנפץ.

הימים ימי מבצע "יואב", מבצע פריצת הדרך לנגב, וכיבוש מקומות חשובים באיזור, כמו באר-שבע וסביבתה. לצורך המבצע התארגנו זרועות צה"ל השונות לפעולתן המשולבת הראשונה. חטיבות "הנגב", "יפתח", "אבעתי", החטיבה המשורינית, יחידת התותחנים, חיל האוויר וחיל-הים. בפתיחת המערכה כבש צה"ל מספר מרכזים חיוניים, כגון כאוכבה, בית-תימה, וחוליקאת. נצחונות שפתחו מחדש את הקשר בין הנגב העברי לשטחי המדינה הצפוניים.

תפקידו של חיל-הים במבצע "יואב", היה ניתוק דרך הים, בין מצרים לחופי המדינה הכבושים עלידי המצרים. הניתוק אמור היה למנוע מהאויב הבאת אספקה ותגבורת, וכן לגרום למצרים נזק, ולהכניסם למתח של סכנת התקפה מכיוון הים, שבעקבותיו ירתק האויב כוחות וציוד להגנת החופים.

והתרחקו מהחוף, ואילו "מעוז" נפרדה מהשייטת, ופנתה מזרחה.

שתי דרישות צריכה היתה האונייה למלא: להבטיח שלא תתגלה, ולדאוג לכך שהחבלנים בנסיגתם ימצאו ללא קושי. לכן הושארו לה ההוראות, לא לזוז ממקומה ולא לבצע תנועות העשויות לגלותה. "מעוז" עגנה עתה 7 מייל מערבה מחוף עזה.

בשעה 21.10 עזבו סירות הפעולה וסירת האיסוף את "מעוז", ונעו במהירות של 12 קשר בכיוון המשוער של שתי האוניות המצריות. כעבור 40 דקות נתגלו צל-ליותיהן של האוניות המצריות בכיוון דרום, ובמרחק של שני מייל. עתה החל מסע ההתגנבות, באיטיות ובחש-איות. האוניות המצריות עגנו מול עזה במרחק של כ-1200 מטר מהחוף. ה"אמירפארוק" היתה האוניה הצפונית ו-400 מטר ממנה עגנה שולת המוקשים.

מטביעי "אמירפארוק" בתמונה משותפת עם דויד בן-גוריון, ויעקב דורי.

כעלו!

בעמדת הזינוק כונסו הסירות וחולקו ההוראות לפעולה. זלמן אברמוב יתקוף את "פארוק". יעקב ורדי את שר-לת המוקשים, מפקד הכוח יוחאי בן-נון, יחליט לפי המצב היכן עליו להנחית את המהלומה האחרונה, ויצחק ברוקמן ויעקב ריטוב יצאו בתום הפעולה בסירה כדי לאסוף את שלושת החבלנים.

לפתע החלו האוניות המצריות להתקדם, ולשנות כיוון. "פארוק" פנתה צפונה ושולת המוקשים דרומה. "פעל", זעק יוחאי במלוא כוחו. וזלמן זינק קדימה בכיוון "האמירפארוק". ה"סיגאר" פנה בקשת לכיוון אניית הדגל הגדולה במרחק של כ-100 מטר מהאוניה המצרית משך זלמן בניצרה, ובידית לשיחרור המצוף. הידית לא פעלה, ולזלמן לא נותר אלא לקפוץ לים ללא המצוף. יריות ניתכו על סירת הנפץ הקרבה והולכת במהירות מאימת. כעבור שניות מספר נשמע פיצוץ אדיר, ו"האמירפארוק" נטתה על צידה.

במרחק מה מהאוניה השקיפו יוחאי וורדי על המתרחש. בתום ההתפוצצות הגיע תורו של ורדי לפעול, הפעם נגד שולת המוקשים.

בעיה חשובה

תוך כדי הכנת הסירות, התעוררה בעיה חשובה. באיט-ליה בה פותחו וייצרו את סירות הנפץ ואף הפעילוה בהזדמנויות שונות בעיקר נגד הבריטים, לא דאגו לאמצעי איסוף לשם הצלת המבצעים בתום הפעולה. שם צוייד הלוחם באמצעי הצלה מינימליים, ולאחר הפעולה היה נתון לחסדי הים, ולרוב נישבה. תחילה היתה מחשבה לנהוג בדרך זו גם כאן. אך לכך היתה התנגדות מצד החבלנים. אי אפשר היה לצפות שהאויב ינהג בשבויים ישראלים לפי אמנת ז'נבה, כפי שזכו לכך, אלה שהפעילו את ה"סיגארים" במלחמת העולם השנייה. סיבה שניה נעוצה בעובדה, שלחבלנים ינתן עידוד מוסרי, ביודעם כי יש מי שידאג להם, ויאספם בתום הפעולה. לכן הוחלט לאסוף את החבלנים בתום כל פעולה שתבוצע, עלידי סירה מיוחדת.

בעוד ההכנות נמשכות, פרצו קרבות "יואב", והחבלנים נכנסו למירוץ עם הזמן על מנת לסיים את הכנותיהם, בטרם יסתיים שלב זה של הקרבות עלידי צו הפסקת האש של מועצת הבטחון.

בשעות הבוקר המוקדמות בתאריך 22.10.48 הועלו שלוש סירות נפץ על אח"י "מעוז". בתאריך זה נכנסה לתוקפה ההפוגה. למרות זאת הוחלט לשלוח את אוניות השייטת עם החבלנים, לסיור מול חופי עזה. מפקד ה-שייטת היה פול שולמן, שיתמנה לאחר מבצע "יואב" למפקד חיל-הים, ומפקד חוליית החבלה הימית שעל אח"י "מעוז", היה יוחאי בן-נון.

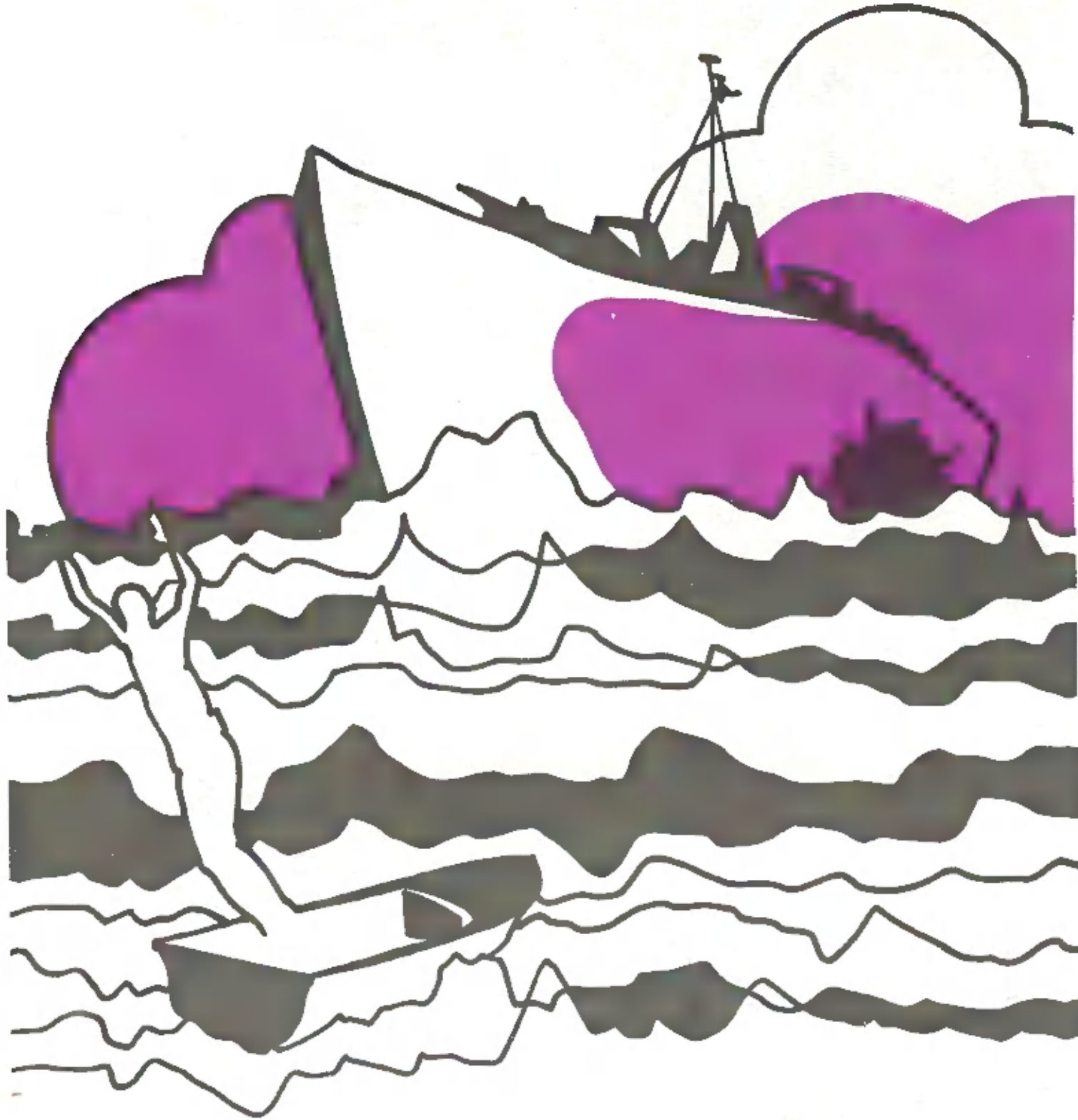
בשעה 15.00 הגיע מברק מהמיפקדה לפיו החל משעה זו נכנסת לתוקפה ההפוגה. אך בשעה 17.00 נמצאה השייטת כשני מייל משתי אוניות מצריות. השייטת נעה דרומה כדי לחסום את דרך נסיגתן של האוניות המצריות במקרה של נסיון בריחה מצידן. אוניות האויב זוהו כ"אמירפארוק" אוניית הדגל המצרית, ושולת מוקשים מטיפוס B. Y. M. S. תוצרת בריטית.

יום תהפוכות

"אל תתקיפו", היתה הפקודה שהתקבלה מהמיפקדה וגרמה לאכזבה כללית בקרב ימאי השייטת. קודם לכן, היו הימאים בעמדות קרב, ואילו החבלנים כונסו כדי לשמוע על תכנית תקיפה, אך עתה חזרו למיטותיהם והכוננות בוטלה.

מסתבר שהיה זה יום מלא תהפוכות, כיוון שארבעים דקות לאחר מכן הגיעה הפקודה: "פעלו בכל הכוח". בהתייעצות חפוזה הוחלט כי יהיו אלה החבלנים שיפעלו כנגד האוניות המצריות. "מעוז" תהיה זו שתחפה על הלוחמים, במידה ויהיה צורך. שאר האוניות פנו מערבה

מעלה אותה ואת יושבה השמימה. ה"סיגאר" נע בין הכדורים, ודומה כי חסין הוא מכל פגע. 100 מ' נותרו בין יוחאי לשולת המוקשים. יוחאי משך בידית הנצרה וזו נענתה לו. עתה ניסה לשחרר את המצוף, אך ללא הועיל. המצוף לא השתחרר. ליוחאי היה ברור כי זו ההזדמנות שלו, ולכן קפץ מהסירה המימה, אך מעשה שטן, הסתבך

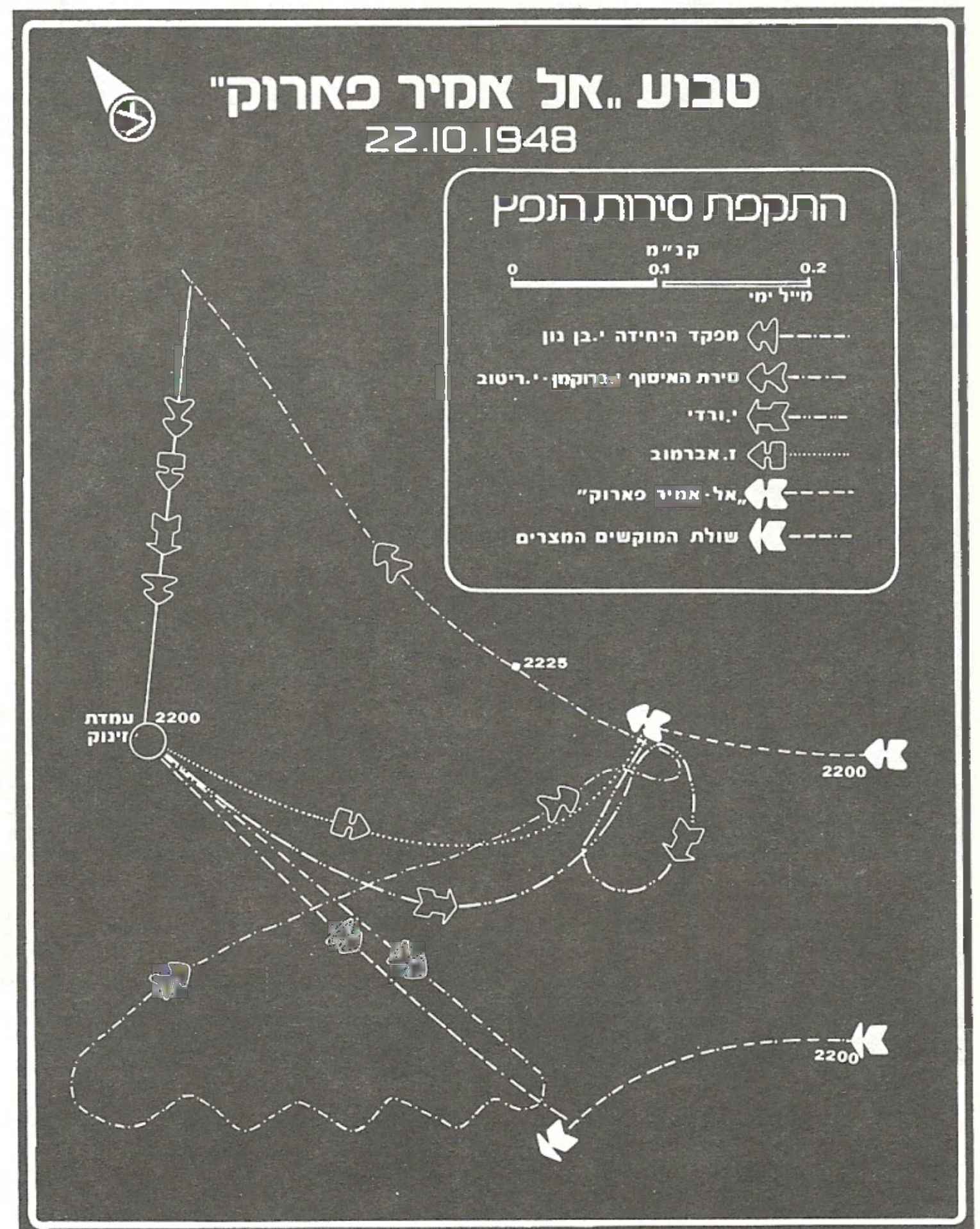
בחבלים ונגרר בעקבותיה. הכדורים שרקו מסביבו באיום, והוא במאמץ עילאי, הצליח להשתחרר מהסירה ממש ברגע האחרון. ההתפוצצות היתה מחרישת אוזניים. בין גלי הים המכסים אותו, וההלם שאחז בו, ידע יוחאי כי הפעולה הצליחה. שולת המוקשים טובעה. סירת האיסוף אספה את שלושת החבלנים, תוך כדי שהיא משוטטת בין מאות מצריים שצפו מסביב זועקים לעזרה.

כחצי שעה לאחר מכן, התגלתה לחבלנים צלילתה של "מעוז", כשהיא שרוייה באפילה מוחלטת. דקות מספר לאחר מכן היתה ה"מעוז" בדרכה ליפו. מול חוף עזה המשיך לבצבץ חרטומה של ה"אמירפארוק", להוכיח אולי לאלה שלא האמינו למתרחש, את העובדות כהוויתן. שולת המוקשים נגררה לחוף כשהיא במצב קשה, ולא חזרה עוד לשירות פעיל בצי המצרי.

טיבוע ה"אמירפארוק" נחשב עד היום לאחד ממבצעי המזהירים של הקומנדו הימי, והיווה את גולת הכותרת בשרשרת ארוכה של מבצעי חבלה ימית, שראשיתם בתקופת המנדט הבריטי, במאבק נגד גירוש אוניות מעפילים.

רובם של מבצעי החבלה הימית בתקופת המנדט, בוצעו עלידי יוחאי בן-נן, שהצטרף אך בדרך מקרה לשורת הפלי"ם. אולי סמלי הדבר שעל קרב זה, הראשון של חיל-הים פיקד יוחאי בן-נן. יוחאי קיבל על פעולה זו את "אות הגבורה", זכה לתואר "גיבור ישראל", ומאוחר יותר אף הפך למפקד חיל הים במשך שש שנים, רבות מעללים.

הסיגאר של ורדי זינק ממקומו, ויוחאי נותר מאחור, מתפלל להצלחתו של ורדי. אך ורדי טעה. הוא פנה לפתע שמאלה לכיוונה של ה"אמירפארוק". במרחק בטוח מהאוניה ניסה ורדי לשחרר את ניצרת הביטחון וידית המצוף, אך ללא הועיל. ורדי נאבק בניצרה, משך בכל כוחו, אך לא היתה תגובה. המרחק הלך וקטן. ורדי סובב את ההגה בכל הכוח שמאלה, והסירה הסתובבה קרוב מאד לדופן האוניה. שוב ביצע ורדי סיבוב גדול, והחל שוב בהתקפה, כאשר בינתיים אירע על "פארוק" פיצוץ נוסף. באמצע ההתקפה המחודשת, נתקל ורדי באברמוב שצף במים, וניסה לעלות על הסירה המתקיפה, בחשבו כי זו סירת האיסוף. "המנגנון פתוח", שאג לעברו ורדי, ואברמוב החליק שוב למים. סירת הנפץ דהרה קדימה וורדי קפץ למים כ-100 מ' לפני ההתנגשות. שוב אירע פיצוץ אדיר, והפעם נטתה האוניה הצידה בזווית חדה יותר, והמצרים שהיו על סיפונה החלו קופצים בבהלה הימה. משולת המוקשים נורתה אש, וגם מכיוון החוף החלה הרעשה לעבר מקור ההתפוצצויות.

מבצע מזהיר

עתה נותר יוחאי לבדו, והוא פנה לכיוון שולת המוקשים. השולה נעה במהירות של 6 קשר, ויוחאי החל לדלוך בעקבותיה. זרקור נדלק והאיר על סירת הנפץ המתקדמת במהירות. נתזי מים הועפו על יוחאי, מעשרות הכדורים והפגזים שנורו עליו. כל כדור שהיה פוגע בסירה, היה

לוחמת טילים נגד ספינות

הערב **חול** **חזרה**

איזו שיטה טובה יותר?

פרשן "בין גלים" מציג את הפילוסופיה המערבית לעומת זו של הרוסים, בתחום המתוחכם והולך של טילים נגד ספינות.

מאת : יוסי אלעד

בערכים ריאליים. הפריגטה של היום דורשת אותם המשאבים שנדרשו בעבר לבנות אוניית מערכה, ואילו ספינת הפיטרוול המהירה של העתיד, תדרוש אותם המשאבים שנדרשים היום לבנית פריגטה. ישנו צורך ממשי דחוף לחפש את כלי הנשק הפשוטים והזולים, שביכולתם יהיה למלא את המשימה הדרושה, וגם הגדרת משימה זו דורשת עידכון ושינוי שוטפים, כדי לוודא שבמערכת הלוחמה שתפותח לא ידרש יותר או פחות מההכרחי. בד בבד עם התפתחותה המהירה של הטכנולוגיה, גדלים המורכבות והעלות כאשר כמות הכסף העומדת לרשות

טילים נגד ספינות כובשים את מקומם בציי העולם במיגוון של סוגים שונים. אבל, רבות הבעיות המטרידות את המומחים הימיים של ציים אלה בתחום הלוחמה נגד ספינות. איזה סוג הוא הטוב ביותר ללוחמה ימית תר-קפת? איזה מהם הוא פיתרון כלכלי סביר וגם אפקטיבי? איזה כיוון של פיתוח יוביל בעתיד את הלוחמה הימית? המורכבות הגדולה והמיגוון של מערכות הנשק המודרניות, מכריח את ציי העולם לשאול את השאלות הללו, ולחפש להן פיתרון מעשי ומשביע רצון. בעשרים השנים האחרונות עלתה העלות של כלי נשק ימיים, פי 5 עד 10

זיהוי בעין ממטוסים, על אחת כמה וכמה באמצעות ראדאר. במלחמת העולם האחרונה, לא פותח כלי נשק מונחה מהאוויר שיכול היה לפגוע באפקטיביות בספינות, עובדה שעמדה לצד כנות הברית במלחמתן בים. בהמשך, ניסקור את הווצרות הפילוסופיות של הלוחמה הימית במזרח ובמערב ואת הטכנולוגיות שפותחו ליישומן.

הטיל הסובייטי "אס-אס-אן-1" ("סקראבר"), בעת שיגור

הפילוסופיה הרוסית

הרוסים היו הראשונים שהעבירו את כובד המשקל בלוחמה הימית מהתותח אל הטיל נגד ספינות. היה להם בתחום זה ניסיון מעשי גדול יותר מכל מדינה אחרת במערב. הם גילו שהצורך לאיתור של המטרה וזיהויה קיים לגבי טילים באותה מידה כמו עבור תותחים ופיתחו את הדוקטרינה שלהם בנושא באיטיות ויסודיות, תוך הסקת לקחים מהטעויות שהתגלו.

בשנת 1959 הסובייטים ייצרו את הטילים הראשונים שלהם נגד ספינות – טיל ימים "אס-אס-אן-1" בעל טווח של 230 ק"מ וטיל אוויריים "אי-אס-1" בעל טווח של 100 ק"מ. למרות שהדוקטרינה שלהם בתחום לוחמת טילי הים לא פורסמה במערב, אפשר לנחש מהי לפי תכונות הטילים האלה.

הטיל הסובייטי "אי-אס-4" ("קישש")

שני הטילים הסובייטים הללו תוכננו לפגוע בכוח נושאות המטוסים האמריקניות, ששייט באותה תקופה באזור הים הנורווגי. הכלים, משגרי הטילים, יכלו להס-

הצייים, הולכת וקטנה.

מטיבעם, כלי נשק התקפיים זולים מכלי נשק הגנתיים. טיל שמתוכנן לפגוע במטרה גדולה ואיטית כספינה יכול להיות פשוט בהרבה, מלבד ראש הנפץ שלו, מאשר טיל שנועד לפגוע בטיל אויב עם שטח חתך קטן לגילוי ראדאר ומהירות על-קולית. כאשר ספינה מחומשת היטב בכלי נשק התקפיים, האויב יחשוב פעמיים לפני שיתקוף אותה. אבל, אם ספינה מצוידת בכלי נשק שהם ברובם הגנתיים הרי האויב, קרוב לוודאי, יתפתה לנסות את מזלו ויתקוף אותה. ישנו איזון ברור בין החימוש ההתקפי וההגנתי של ספינת מלחמה והמישקל המתאים חייב להנתן לכלי הנזק ההתקפיים, שהרי ספינות מלחמה תפקידן לתקוף ולא רק להגן על עצמו.

ואכן, עד לאחרונה ההיסטוריה של כלי נשק מראה שישנו חיפוש מתמיד ליותר ויותר כלי נשק התקפיים, ולהגדלת הטווח וכוח הפגיעה שלהם. לכן פותח התותח והגיע לממדים של תותחי אוניות המערכת בקליבר 18 אינץ' אשר יכול היה לשגר פגז "מעבר לאופק", אם כי קיים ספק רב באפשרותו לפגוע במטרה כלשהיא בטווח זה. במלחמת העולם השנייה ניסו המתכננים להגדיל עוד יותר את טווח התותח וזאת עם שיפור טכנולוגיות ייצור הפלדה ממנה היה עשוי התותח.

השלבים הקלסיים הראשונים של פעולת צוות התותח היו איתור מטרת וזיהויין כמטרות אויב. היה זה חלק טיבעי מפעולות צוות התותח כיוון שטווח פגיעתם היה מוגבל לטווח הראיה שלהם. אבל, עוד בשלבים המוקדמים של מלחמת העולם השנייה הביא פיתוח הראדאר לשינוי התמונה. בפעם הראשונה נוצרה אפשרות ללוחמת לילה ללא ראית האויב ובמקרים מסוימים אפשרות זו נוצלה בצורה מכרעת. דוגמא לכך היא הקרב ב'לייט גולף' בו פגעו האמריקנים בלילה, בכוח גדול של הצי היפאני.

אבל, הראדאר סיפק את המידע על מיקום המטרות אך לא את זיהויין וזיהוי זה היה צריך להעשות על-ידי השער-רה לפי מיקום המטרות או הארתן באור זרקורים. גם מטוסים סבלו מאותה הגבלה – הצורך לזהות את המטרה לפני הפתיחה באש. ידועות שגיאות וטעויות טראגיות של

לספק לספינה או הצוללת היורה אינפורמציה על המטרה. דבר זה איפשר לשפר את הנחיית הטיל למטרה ולכן דווח על ראש נפץ קונבנציונלי אלטרנטיבי, לראש הנפץ הרגעיני בטיל זה.

הטיל "אס-אס-אן-9" בעל טווח של 275 ק"מ, אשר מותקן בקורבטות מטיפוס "ננוצ'קה", פותח לפי אותם עקרונות. ה"ננוצ'קה" הופיעה בסביבות שנת 1968, וכמו ה"קומאר" וה"אוסה" הקטנות ממנה נועדה להגן על אזורי המים הטריטוריאליים של בריה"מ. אבל קירבתה זו היא מספיק גדולה לשאת טיל גדול וציוד מתוחכם, שנדרש להנחית טילים לטווח רחוק באמצעות מטוס, ולכן היא מהווה איום לקבוצות של ספינות אויב שיפעלו סמוך לחופי בריה"מ בזמן מלחמה. רק סטיה אחת משמער תית נעשתה מהקו הסובייטי של פיתוח טילי ימים ארוכי טווח. הטיל "אס-אס-אן-7", המשוגר מצוללת גרעינית מטיפוס "צ'רלי" כשהיא שקועה, הוא בעל טווח של 55 ק"מ בלבד.

"אס-3" מתחת לכנפי מטוס סובייטי.

פיתוח טיל בטווח זה הוא תוצאה של התאמת גודל הטיל לצינורית הטורפדו של הצוללת, לעובדה של-"צ'רלי" יש מערכת לוחמה אוטונומית, שאינה זקוקה לכל עזרה חיצונית, כמו לדוגמא של מטוס סיור. בנוסף, 55 ק"מ הם טווח המספיק עבור צוללת שקועה כדי לאתר את מטרתה ולזהותה לפי הספקטרום של הרעש התת-מימי שהיא יוצרת. הצוללת הגרעינית מטיפוס "צ'רלי", בעלת האוטור-נומיה והניידות הגבוהה, היא כנראה אחת ממערכות הלוחמה הסובייטיות הטובות ביותר נגד ספינות.

כמו שהסברנו, לכל טיל סובייטי נגד ספינות, יש תכונות התואמות את הטווח בו אפשר לזהות את המטרה. הוא מחומש בראש נפץ גרעיני או קונבנציונלי לפי הצורך. אבל, ככל שכוונות ההתפשטות הסובייטיות מתקדמות לעבר האוקיינוס האטלנטי ושאר אוקיינוסי תבל, הרי הולכת ופוחתת סבירות האפשרות של סיור אווירי טוב כדוגמת זה אותו יש לסובייטים בים הנורווגי. לכן מוג-בלים הרוסים יותר ויותר לטווח "עד לאופק" של טילי הצוללות והספינות, למרות שמטוסייהם מסוגלים לגלות מטרות בטווחים גדולים יותר.

עובדות אלה מסבירות את הצורך שהרגישו הסובייטים בפיתוח טיל אוויר-ים "אס-5" בעל טווח של 160 ק"מ, אשר הופיע על מפצץ ה"באקפייר" והטיל לטווחים קצרים יותר "אס-אס-אן-7" בו מחומשות בצוללות מדגם "צ'רלי". תעלומה מהווה הנחיית הטיל "אס-אס-אן-3" והטיל הבא אחריו "אס-אס-אן-12" בעל טווח של 450 ק"מ. קיימת אפשרות שטילים אלה יינחו על-ידי לויינים.

תמך על אזהרה מטווח רחוק לגבי נושאות המטוסים על-ידי הראדאר שלהם, ולגבי ספינות השטח שליוו את נושאות המטוסים על-פי דיווח ממטוס או צוללת. משגרי הטילים לא יכלו להסתמך על זיהוי ווראי של האויב, אבל זיהוי כזה לא היה נחוץ - כל קבוצה גדולה של ספינות במימי הים הנורווגי היתה בוודאות כמעט מלאה, אויב לצי הסובייטי.

בעיות האיתור של המטרה וזיהויה נפתרו, אבל התעוררה בעיה חדשה - כיצד להבחין ולפגוע בנושאת המטוסים בין כל הדי המכ"ם הצפופים שנתקבלו מהספינות המלוות. לכן, הותקן בטיל ראש נפץ גרעיני עם רדיוס פגיעה גדול.

הטיל הסובייטי "אס-אס-אן-2", הידוע בכינוי "קסטי-קס", התגלה לעולם המערבי בזמן, על ספינות הפיטרול המהירות "אוסה" ו-"קומאר". ספינות אלה תוכננו להגן על אזורי המים הטריטוריאליים של בריה"מ, כשברור היה שישנם בסביבה מטוסים רבים שיתנו אתרעה מוקדמת לספינות הטילים של האויב. שוב היה צידוק לשימוש בפילוסופיה של ירי מטווח ארוך, כשראש נפץ גרעיני מפצה על העדרה של פגיעה מדויקת בספינה מסוימת, מקבוצת ספינות האויב. אבל ה"קומאר" וה"אוסה" היו קטנות מכדי לשאת טיל רחוק טווח, וציוד השיגור המתלווה אליו, לכן הוצמדו בטיל בעל ראש נפץ קונבנציונלי. הטווח של טיל זה, 40 ק"מ, מותאם למערכת ה-ראדאר של ספינות הפיטרול וזהו טווח בו זיהוי מטרות האויב יכול להעשות גם בעין.

הפיתוחים הסובייטים הראשונים, אם כן, דבקו בקו של איתור המטרה וזיהויה, ואחר-כך שימוש בראש נפץ גרעיני, אם קשה לאתר את המטרה הספציפית מתוך קבוצה של ספינות. הסובייטים פעלו לפי הקריטריונים האלה גם בפיתוחים המתקדמים שלהם.

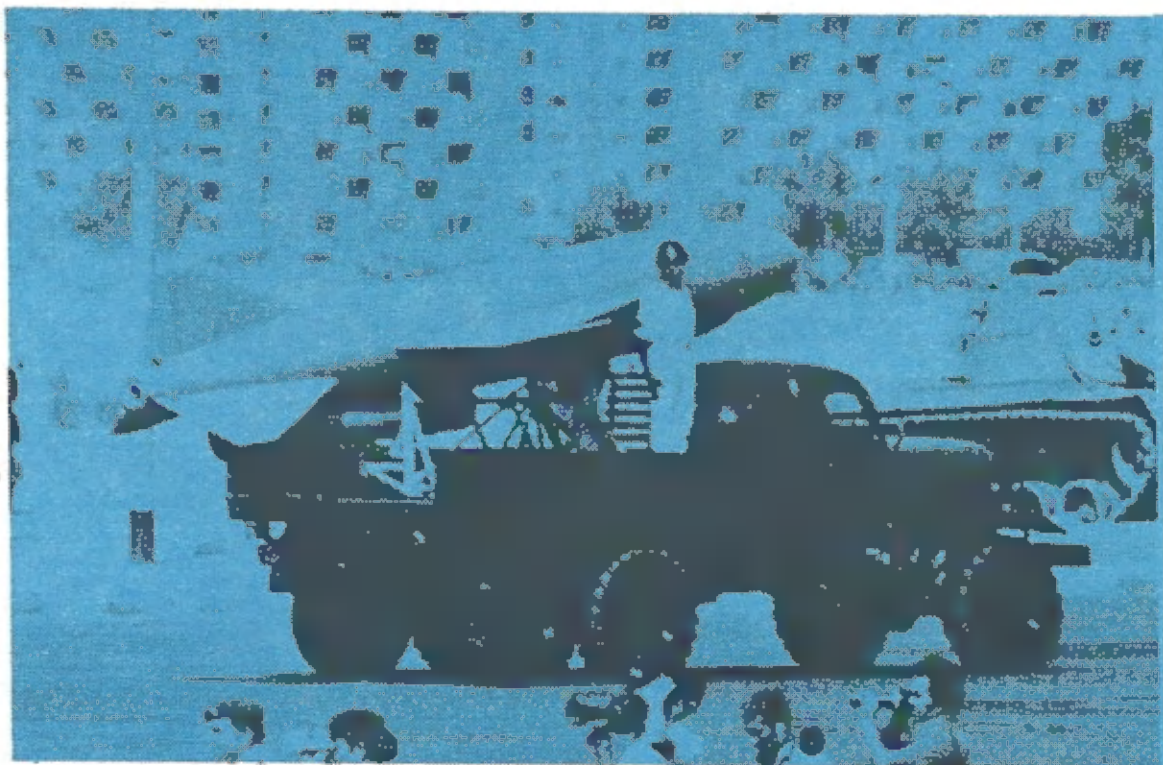

הטיל הסובייטי "אס-2" ("קיפר")

טילי האוויר-ים "אס-2, 3, 4", שהופיעו בין השנים 1960 ו-1965 היו בעלי טווח של מאות קילומטרים. באופן טכני הם היו מתקדמים מקודמם "אס-1" בציוד ההנחייה שלהם ומהירותם שהגיעה ל-2 מאך ויותר. אבל, בעיקרון הם נועדו לפגוע בחבורת ספינות גדולה ששייטה בים הנורווגי, ופיתוחם הושתת על אותה פילוסופיה. לכן, קרוב לוודאי שכולם היו בעלי ראש נפץ גרעיני.

טיל הים-ים "אס-אס-אן-3" בעל טווח של 300 עד 450 ק"מ הופיע בשנת 1961. גם הוא פותח לפי אותה פילוסופיה של ה-"אס-אס-אן-1". הוא כולל גם קשר רדיו כדי

51 צוללות המחומשות בטילים ארוכי טווח, ו-15 צוללות עם טילים קצרי טווח הנורים מתחת למים "אס-אס-7" אפשר לראות בבירור שהעדיפות ניתנת לטילים הנורים מצוללות, כאשר יש הרואים את ספינות השטח התחמושות בטילי "אס-אס-2" כתוספת לאחר מעשה שלא נכללה בתוכנית המקורית. יש לציין גם את החיזוק שניתן על-ידי הזרוע הימית-אווירית של הצבא הרוסי על-ידי מספר גדול של טילי אוויריים.

ה"אס-אס-2" ("סטיקס"), מוצג לראווה במצעד אוקטובר 1977

השאלה - לאן מועדות פניה של בריה"מ בתחום זה בעתיד?

אין כל ספק שזו תשים דגש הולך וגובר על טילים בעלי טווח ארוך ככל האפשר, כאשר בעיות חוסר הדיוק נפתרות על-ידי חימוש בראש נפץ גרעיני בעל רדיוס השמדה גדול. אין שום סיבה הנראית לעין מדוע לא תנסה בריה"מ לפתח טילים בעלי טווח גדול מאוד שיכסו את מרחבי האוקיינוסים בעולם, וישוגרו מהחופים של בריה"מ או גרורותיה. כבר היום הוארך הטווח המקסימלי של טילי הים הסובייטים, מ-240 ק"מ ל-700 ק"מ, הטווח של ה"אס-אס-אן-אי-קס 13" והטיל "אי-אס-6", שנישא על-ידי המפציץ 'באקפיר'. אם הסובייטים ימצאו את עלות פיתוח הטילים כדאית, הם ימשיכו בכיוון התפתחות זו. היום, על כל פנים, ברור שהם מוצאים את טילי הים המשוגרים ממטוס או צוללת, אפקטיביים יותר מאלה המשוגרים מספינות שטח.

★ הפילוסופיה המערבית

הפילוסופיה של מדינות המערב בתחום הלוחמה נגד ספינות התפתחה בפסים שונים לגמרי וזאת משום שלפני מדינות אלה עמדו בעיות שונות מאשר לפני בריה"מ. ראשית, מעצמות המערב גילו שאין הן יכולות להסתמך על זיהוי מטרה כמטרת אויב לפי אזור המצאות המטרות או התגלותן, כקבוצה גדולה של ספינות. מטרות האויב שלהן היו ספינות שלא פעלו רק כקבוצות נושאות מטוסיים. נוסף, במימי האוקיינוס האטלנטי והים התיכון ישנן מספר גדול של ספינות שהן ספינות סוחר או ספינות מלחמה ידידותיות ולכן יש צורך בזיהוי מוחלט של כל מטרה לפני הפתיחה באש. שנית, הדוקטרינה המערבית

הלויין הסובייטי הראשון שמשמש לעיקוב אחרי ספינות שוגר לחלל בשנת 1967. לויין זה מצויד בראדאר לביצוע משימתו. מעט ידוע על הפיתוח הסובייטי בתחום זה, אבל ישנה השערה שבריה"מ מפתחת חוליות שיהיו מסוגלות לעקוב אחרי ספינות על-ידי ראדאר ועל-ידי אמצעים פסיביים. אפשר לזהות ספינות לפי הפליטות האלקטרו-מגנטיות שלהן, כאשר מידע מודיעיני ועיקוב אחרי ספינות מאז צאתן מנמל הבית, מספקים מידע משלים לזיהוי האלקטרוני.

אבל, קשה להניח שאפשר לזהות באמצעים אלה ספינה מסוימת מתוך קבוצה של ספינות ולהעביר את המידע החיוני ב"זמן אמיתי" לספינה או צוללת הנמצאת בסביבת המטרה. לכן בריה"מ ממשיכה לדבוק בפילוסופיה הים הנורווגי, שפירושה - אפשר לאתר את האויב בטווח רחוק, אבל בלתי-אפשרי לזהות מטרה מסוימת מתוך קבוצה של ספינות. כתוצאה מכך הכרחי השימוש בטיל בעל טווח ארוך עם ראש נפץ גרעיני.

ובאמת, התיכנון של הטיל הניסיוני החדש שמפתחים הרוסים "אס-אס-אן-אי-קס 13", מבוסס על פילוסופיה זו. טיל זה הוא בעל טווח של כ-700 ק"מ והוא צולל בזווית חדה לעבר המטרה כשהוא נושא ראש נפץ גרעיני. את ה"אס-אס-אן-3" אפשר להנחות באותה דרך, וכפי הנראה גם הבא אחריו ה"אס-אס-אן-12" משתמש באותה צורה של הנחייה.

הפילוסופיה הרוסית מסתכמת אם כן בנקודות הבאות: טווח המערכת מותאם לטווח בו אפשר לגלות ולזהות את מטרת האויב.

ראש נפץ גרעיני מורכב בטיל, לפצות על החוסר באיתור מדויק של ספינה מסוימת בתוך קבוצת ספינות. סיור על-ידי לויינים משמש להגדלת טווח הגילוי והזיהוי של מטרות האויב.

אם ניבחנו את המספר היחסי של מערכות הטילים מכל סוג בצי הסובייטי נמצא כי על כל עשר ספינות שטח, החמושות בטילים ארוכי טווח ישנן תשע ספינות עם טילים בעלי טווח "עד לאופק", מטיפוס "אס-אס-2",

ספינות שטח אינן יכולות לזהות מטרות "מעבר לאופק" עלידי ראדאר. כמו־כן לא אמין זיהוי מטרה לפי הפליטות האלקטרומגנטיות שלה, כיוון שלא ניתן ל"טייך" אותו לתמונות המטרות על מסך המכ"מ. רק באוקיינוס הפתוח בסביבה ריקה מאוניות ידידותיות אפשר להסתמך על זיהוי זה.

מטוסים יכולים לאתר מטרה ולזהותה בוודאות עלידי הפליטות האלקטרומגנטיות שלה בגלל המהירות הגדולה שלהם. לאחר שנקלט אות של פליטה כזו, המטוס טס

בזווית ישרה למקומו הקודם ועלידי קליטת אות מאותה המטרה במקומו החדש נמצא מיקום המטרה במדויק

אינה מרשה שימוש מידי בראש נפץ גרעיני במקרה של מלחמה, בגלל בעיית הזיהום ובכך מקשה יותר את המשימה עבור מדינות המערב. לכן, בפיתוח הלוחמה הימית המערבית היווה זיהוי בעין, את התנאי המוקדם לכל תכנון של טיל, וטווח טילים אלה מוגבל בהתאם לתפיסה זו.

הטיל האמריקני "בולפופ" של שנת 1959 והטיל נגד ראדאר "שרייק", ששוגר מהאוויר, היו בעלי טווח של 11 עד 16 ק"מ. טיל אוויריים בעל טווח גדול יותר הוא ה"וואלייל" משנת 1967, שהשתמש במצלמת טלויזיה כדי לאפשר לטייס להנחות את הטיל למטרה. טיל האוויריים מתוצרת אנגליה וצרפת "מארטאל", שהוא בעל טווח של 55 ק"מ, משתמש באותו עיקרון של הנחיית טלויזיה, (קיימת מערכת ביות אנטי-ראדאר אלטרנטיבית) כדי להתגבר על בעיית הזיהוי והפגיעה במטרה מסויימת. הטיל המערבי-גרמני החדש "קומורן", המוני-חה עלידי מערכת ראדאר אקטיבי, מגיע לטווח של 35 ק"מ.

בתחום הטילים המשוגרים מספינות, הרי הטיל הישראלי "גבריאלי" והטיל האיטלקי "סיקילר", שניהם משנת 1968, היו מוגבלים לטווח של "עד לאופק" ופחות. אבל, שניהם הציגו לראשונה עיקרון של מעוף קרוב לפני המים, ויצרו בכך קושי רב לפגוע בהם. הטיל הנורווגי "פינגווין", בעל ביות אינפרא-אדום, הוגבל לטווח של 20 ק"מ.

מדור הטילים הזה רק ה"אוטומט", מתוצרת צרפתית-איטלקית, הוא בעל טווח "מעבר לאופק" ונותן אפשרות של עידכון והכוונה מדוייקת עלידי כלי מלחמה נוסף, (מטוס, ספינה או צוללת) שמצוי קרוב יותר לאוייב מאשר הכלי המשגר. הטיל "סיגילר" שופר לגירסה שניה, אך מגיע לטווח של 25 ק"מ בלבד.

כיום, אין טילים מערביים מיבצעיים המשוגרים מצוללות, פרט לשני ניסיונות פיתוח כושלים. איך, אם כן, יכול המערב לפתח טילים נגד ספינות עם טווח גדול יתרו הפיתרונות לבעיית איתור המטרה וזיהוייה בטווח רחוק, יכולים להיות הבאים:

צוללות יכולות לאתר ולזהות את המטרה לפי ספקטרום הרעש התתמימי שלה. הטווח של ביצוע יעיל של פעולות אלו תלוי במצב הים באותו זמן, אבל בממוצע מגיע ל-100 ק"מ.

וניתן יהיה לשגר מוצללת, ספינה או מטוס. לפי הדיווחים יהיה לטיל זה טווח של 180 ק"מ והוא יכנס לשירות מיבצעי בין השנים 1985-1990. אבל, לא ידוע עדיין אך תיפתר בעיית האיתור והזיהוי בטווח זה, פרט למצבים מיוחדים בהם ידוע בוודאות שהמטרה היא מטרת אויב.

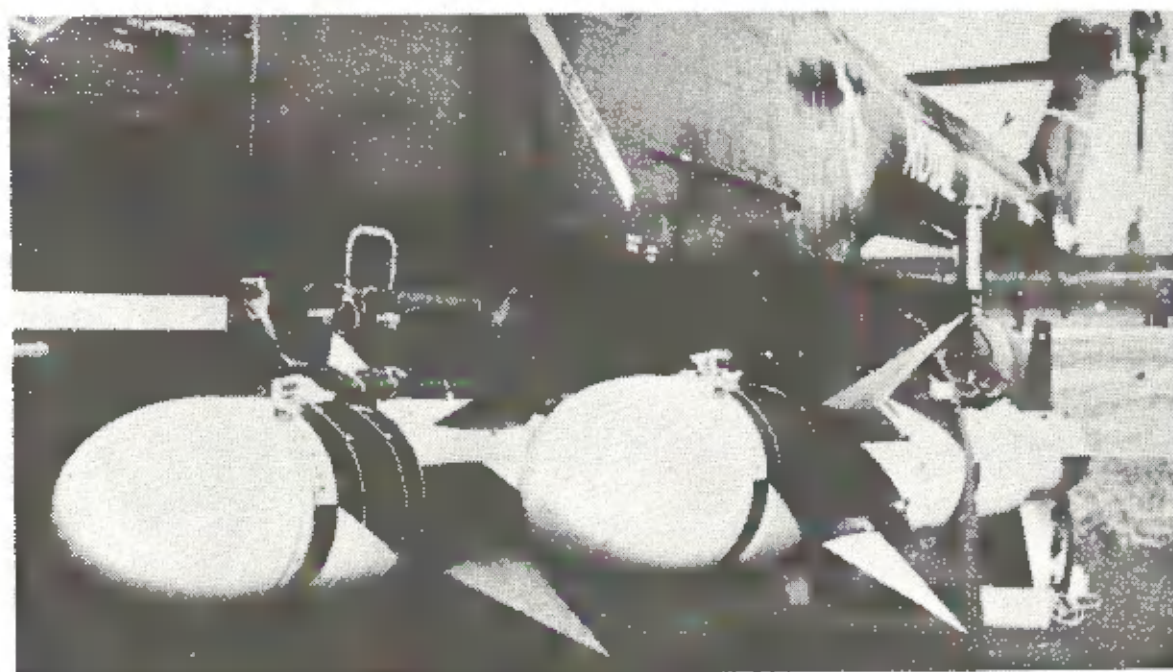
למרות בעיית הזיהוי, חשובה העובדה שספינות המלחמה המערביות זקוקות לטיל בעל טווח כזה כדי לא לפגור אחרי פיתוח הטילים הסובייטים בעלי הטווח הארוך וראש הנפץ הגרעיני. מה שברור הוא שכדי לכוון טיל בעל טווח של 180 ק"מ, יאלצו ספינות המערב להעזר בעזרה של כלי נוסף שיכול להיות ספינה הנמצאת קרוב יותר למטרה (אבל אז היא פגיעה), מטוס, מסוק, או לוויין שיחוג מעל לאוקיינוסים.

יכולת העיקוב אחרי ספינות של לויני המערב נמצאת עדיין בשלב מוקדם ולכן חייבות ספינות המערב להסתמך על הכוונה ממטוס או מסוק. לכן צצה מיד השאלה מדוע

הכרחי לשגר את הטיל מספינה שתעזר במטוס להכוונתו? הרי פשוט יותר להתקין מראש את הטיל על המטוס המכוון.

התשובה לכך היא שבאופן מסורתי ציי העולם לא הסתמכו על מטוסים שכושר השהייה שלהם באוויר היה מוגבל או שבסיסם היה רחוק מדי מזירת ההתרחשויות. אבל היום ספינות רבות נושאות מסוקים והטיל אוויריים הבריטי "סיסקואה" תוכנן לשיגור במסוק. המסוק מגדיל את טווח הגילוי והפגיעה של הספינה ל-100 עד 200 ק"מ.

הטיל הבריטי "סיסקואה", המתוכנן לשיגור ממסוק

ואפשר להשוותו לתמונה על מסך המכ"מ. פעולה זו יכולה להתבצע גם ממסוקים.

זיהוי מטרה ודאי בטווח רחוק (מעל 100 ק"מ) צריך להעשות לכן לפי הפליטות האלקטרומגנטיות שלה ממטוס או מסוק. צוללת יכולה לאתר מטרה ולזהותה בטווח של 701 ק"מ וספינת שטח בטווח המוגבל "עד לאופק" (טווח שניתן להאריך עלידי התקנת מצלמות טלוויזיה בטייל).

טיל האויריס "מארטאל", מתוצרת צרפת ואנגליה.

פתרון מתקדם יותר לבעיית הזיהוי נמצא בפיתוח הטיל הצרפתי המצליח "אקסוסט 38 אס-אם-38" שהוא בעל טווח של 42 ק"מ. 1,100 טילים מסוג זה כבר נמכרו לצייס שונים בעולם. הבא אחרי "אקסוסט אס-אם-40" הוא בעל טווח של 70 ק"מ. כדי לאפשר פגיעה ודאית במטרה נחוצה הנחייה של הטיל הצרפתי מכלי שנמצא קרוב לאויב או ממסוק הממריא מהספינה המשגרת.

הטיל האמריקני "הארפון" הוא בעל טווח של 90 ק"מ וניתן לשגר מוספינה צוללת או מטוס. בגלל הטווח שלו הוא מתאים לצוללות כיון שביכולתן לאתר ולזהות מטרה בטווח של עד 100 ק"מ. כמוכן ניתן לשגר ממטוס אשר ביכולתו לזהות מטרה מטווח זה. אבל, הטווח של ה"הארפון" גדול מדי עבור טווח האיתור והזיהוי של ספינה ולכן דרוש מסוק או מטוס כדי ל"האריך" את הטווח שלה. ברית נאט"ו מפתחת טיל על-קולי שינוע מעל לפני הים

הטיל האמריקני "הארפון"

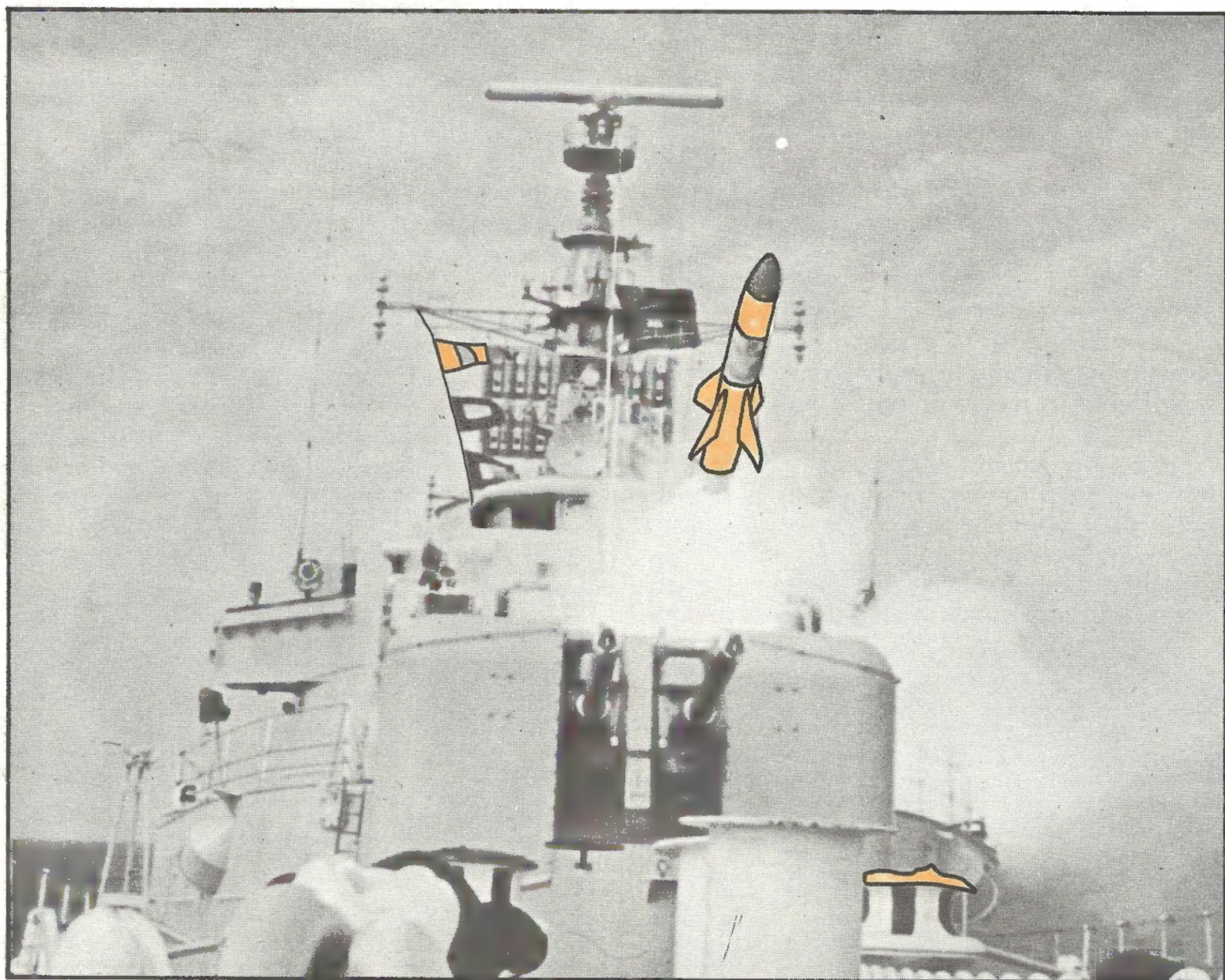
סיכום

בהווה לא מאמצות מדינות המערב את הפתרון האפקטיבי ביותר יחסית לעלות. פתרון זה נמצא ללא ספק בטיל המשוגר מהאוויר, אם ממטוס או ממסוק הנישא עלידי ספינה. אבל, ישנה התקדמות בחשיבה האיסטרטגית של מדינות המערב בכיוון זה. עדיפות שווה ניתנה לפיתוח טילים המשוגרים מצוללת ובעדיפות שניה נמצאים הטילים המשוגרים מספינות ומסוגלים להגיע "עד לאופק" או מעט "מעבר אליו" אם הם מצוידים במערכת הנחייה טלויזיונית. מכל מקום, טילי ים-ים תלויים רבות בתנאי הזיהוי החזיתי למרות ביות הראדאר היעיל שלהם.

נראה כי העדיפויות של הרוסים דומות לאלו של המערב. אבל, היכולת שנמצאה היום בידיהם, המתבטאת בטילים ארוכי טווח בעל ראש נפץ גרעיני המונחים עלידי עיקוב, מקנה להם אפשרויות פעולה נרחבות יותר.

הבעיה המתעוררת כאן היא שמסוקים ימיים נועדו עד היום ללוחמה נגד צוללות ודרושה כחצי שעה להסב את הציוד והחימוש שלהם ללוחמה נגד ספינות. נוסף, הטילים שמסוגל לשאת מסוק הם קטנים יחסית בגלל גודלו של המסוק (שאף הוא צריך להנשא עלידי ספינה). לכן, טילים אלה אינם מספקים את כושר ההשמדה של ספינות קטנות וכושר ההוצאה מכלל פעולה של ספינות גדולות, אשר בו מצוידים טילי ים-ים. מה שברור הוא שלטווח ארוך פתרון הבעיה באמצעות מסוקים הוא האפקטיבי ביותר יחסית לעלות.

טווח גדול יותר מזה שמספק לספינה מסוק אותו היא נושאת על סיפונה, יכולים לספק לה מטוס או לוויין עיקוב. לפי התוכנית האמריקנית יכנסו לווייני העיקוב לשירות מבצעי בשנות ה-80, אבל אין לדעת כמה עדכנית תהיה האינפורמציה שהן יספקו. הסתייעות במטוס באה לידי ביטוי במערכת הטיל האמריקני "הארפון", בטיל הבריטי החדש המשוגר מהאוויר "פיז-טי" ובטיל העל-קולי המתוכנן עלידי נאט"ו.

הטיל הצרפתי המצליח "אם-אם-38"

פעולת הקומנדו הימי בדרום לבנון פרק מזהיר נוסף

בפעולות צה"ל בדרום לבנון, מוזכרת יחידת הקומנדו הימי רק לעיתים רחוקות באמצעי התקשורת ככוח שביצע את הפעולה. אחת מפעולות הקומנדו הימי שכן זכתה לפירסום נרחב, התרחשה בליל ה-8 לאפריל, ובו ביצעו לוחמי הקומנדו הימי שהגיעו בדרך הים מארבים לכלי רכב של המחבלים על כביש החוף בין צור לבירות. פעולה זו שהתרחשה ימים ספורים לאחר הרצח בחברון, לא היתה כתגובה לרצח, אלא פעולה יזומה ע"י צה"ל במסגרת הלוחמה נגד המחבלים בדרום לבנון. בפעולה עצמה בוצעו שני מארבים במקומות שונים ובזמן מקביל. במארב הראשון על כביש צור-צידון, פגעו אנשי הקומנדו הימי בחוליה רגלית של מחבלים, ובהסתערות עליהם נהרגו שלושה מהם. במקביל פעלה יחידה אחרת במרחק 30 ק"מ צפונית ממקום הפעולה הראשונה בין צידון לבירות. כאן ארבה היחידה לג'יפ של המחבלים, שזוהה בין כלי הרכב שחלפו במקום. בהיתקלות נפגע הג'יפ, שלושה מחבלים שהיו עליו נהרגו ואחרים נפצעו. שתי פעולות אלו התבצעו תוך כחצי שעה, כאשר בסיומן חזר הכוח לבסיסו בדרך הים. פעילות זו של הקומנדו הימי כנגד בסיסי מחבלים, משבשת במידה ניכרת את התארגנות המחבלים שכל פגיעה בשורותיהם, מקשה עליהם יציאה לביצוע פיגועים בשיטחנו, ומאלצת אותם להקצות כוחות להגנתם. פשיטות אלו, זוכות להצלחה גדולה, הרבה בגלל גורם ההפתעה המנוצל ע"י הלוחמים לביצוע יעיל ומכסימלי של הפעולה. בפשיטה זו רשמה לעצמה יחידת הקומנדו הימי פרק מזהיר נוסף.

מאת: יעל ונציה

הבצע 'שודד'

המטרה - "ארג'יר". זו היתה משימתן של שתי ספינות חיל-הים ק-18 וק-20.

הספינה האיטלקית "ארג'ירו", עמוסה ב-8,000 רובים ארוזים בתוך 400 ארגזים, ומצוידת בכמות גדולה של תחמושת, יצאה מנמל "באר" לכוון מצרים ב-21 לאוגוסט 1948. על שתי הספינות הישראליות הוטל לפגוש בספינה זו. להשתלט עליה ובכך לשים קץ לעיסקת רכש גדולה שנעשתה בין סוריה לצ'כיה. למבצע זה, שהיה האחרון בשרשרת מבצעי "שלל" קדמו שני מבצעים נוספים, שבוצעו בזמנים שונים נגד אותו מטען נשק.

במסווה של קצינים איטלקיים, נטלו צמד ימאי חיל-הים את הפיקוד, והשיטו 8,000 רובים וכמות גדולה של תחמושת הישר לזרועותיהם של אניות מלחמה ישראליות

והתושייה לעזרתם, ובעזרת חומצה גופרתית, צינורית ברזל ונייר של עתון "אמריקן רום" בנו עפרונות השחייה, אשר הצריכו שלושה ימים ושלושה לילות של נסויים טכניים, עד אשר השביעו התוצאות את רצונם של החבלנים.

שני החבלנים יצאו לפעולה, אולם כשהגיעו למרחק של כ-20 מטר מהיעד, נדלק לפתע פנס בסירה, שהיתה צמודה לספינת המטרה, ונשמעו קולות אנשים. לאחר התלבטות קצרה החליטו כי יחזרו לחוף מבלי לבצע את הפעולה, בתקווה כי הזדמנות נוספת תנתן להם בהקדם.

ביום למחרת חזרו על אותה פעולה, והפעם הצליחו להצמיד את חומר הנפץ אל הרטום האניה מתחת לפני המים, חזרו לנקודת המוצא, ומשם נסעו מרחק של 400 ק"מ לעיר נאפולי.

על הנסיעה לנאפולי לאחר הנהת חומר הנפץ, ספר אחד החבלנים: "בתוך המכונית, רטובים ודחוסים, נרדמו הכל, ורק אני נותרתי ער. הספק כירסם בליבי, ומה באם החומצה לא פעלה את פעולתה, או שמא התמזמה המוקש בפעולתו ונגלה עם בוקר... הגענו לבסיס שלנו בנאפולי, ודרשתי להתחיל מייד בהכנת פעולה שנייה, למקרה שיתברר שהמוקש לא פעל. לאחר מכן נסעתי עם חבר לרומא, שם יכולתי לשום לרווחה: המוקש פעל והאניה שקעה.

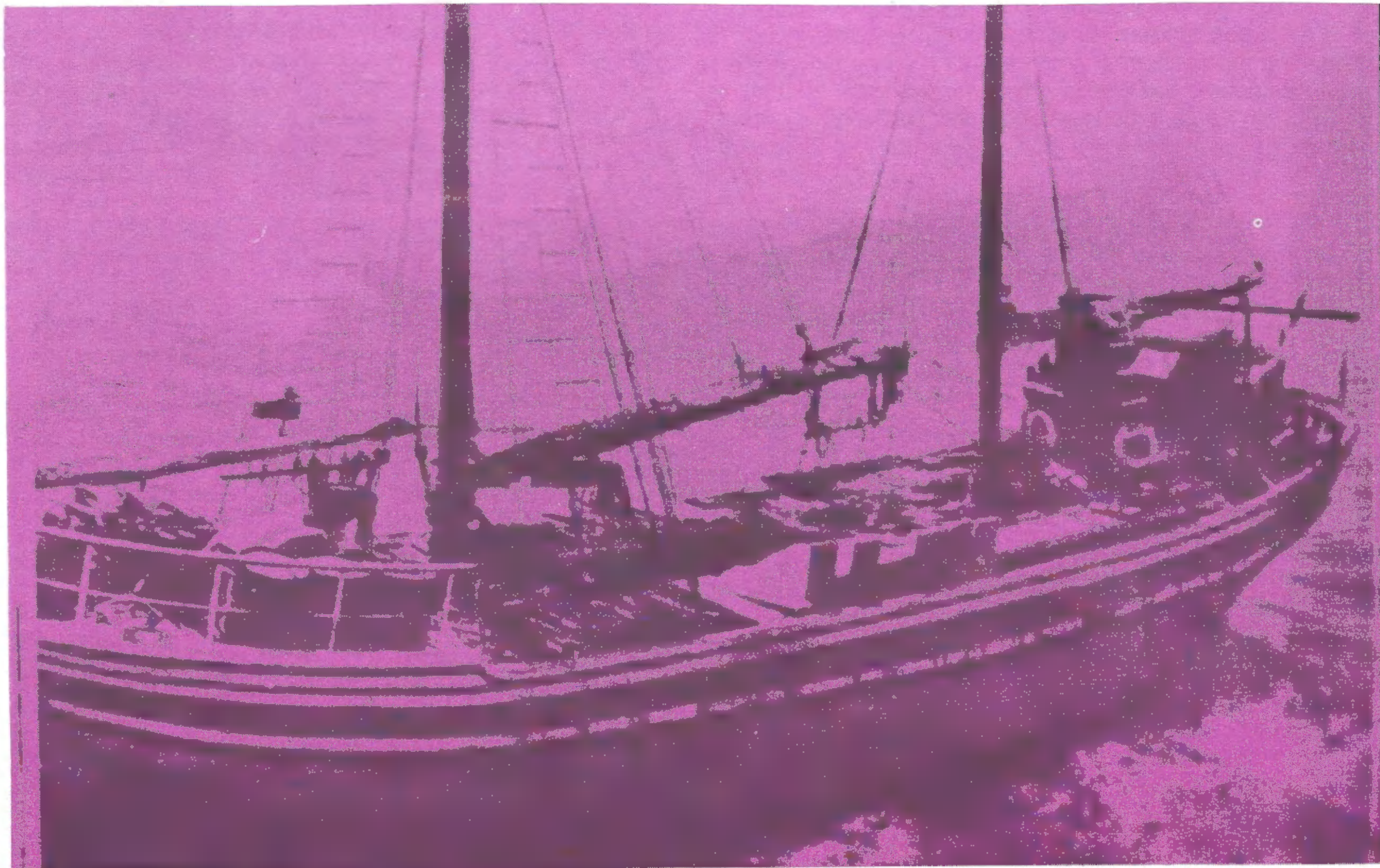
הסתבר כי טיבועה של הספינה לא חיסל את פרשת משלוחי הנשק. השלטונות האיטלקיים סייעו במשיית הנשק מן המים והעברתו לבסיס חיל-התותחנים האיטלקי בבארי, שם נבדק, נמצא כשר לשימוש ונארו מחדש, על-מנת שאפשר יהיה להטעינו על אוניה ולבצע את המשלוח במהירות האפשרית. ואכן, הנשק הוטען על הספינה האיטלקית. "ארג'ירו", שהיתה אמורה לצאת

הפרשה החלה, כאשר הגיעו ארצה ידיעות מודיעיניות בדבר הספינה האיטלקית "לינו" אשר יצאה מנמל "ריקה" ביוגוסלביה, כשהיא טעונה נשק ותחמושת, אותם היתה אמורה לפרוק בנמל ביירות. ידיעות אלה הועברו למטה הפלוגה הימית בפלמ"ח ולא עברו המישה ימים והאוניה הישראלית "דרום-אפריקה", היתה בדרכה לבצוע פעולת "שלל 1" אשר מטרתה: השתלטות על ספינת הנשק. על האוניה הפליגו 25 לוחמים, אשר הצטיידו במכונת ירייה, מקלע, "סטנים" וחומר נפץ. בתום שלושת ימי הפלגה רווי מתח וצפייה, קבלו אנשי הצוות פקודה מהארץ כי עליהם לחזור הביתה מאחר והאוניה האיטלקית נתפסה.

התברר, כי הידיעה על צאתה של האוניה האיטלקית מיוגוסלביה, הופצה בין שלטונות הבטחון האיטלקיים. אלה, מחשש שהנשק מועבר לאיטליה, הציבו משמרות ימיים בחופי הים האדריאטי. בשל סיבה לא ברורה נכנסה הספינה לתחום המים הטריטוריאליים של איטליה, נתפסה על-ידי המשמרות האיטלקיים והובאה לנמל "בארי". בהקירה שערכו השלטונות האיטלקיים הוברר, שהספינה מובילה מטען לגאלי ברשות הממשלה הצ'כית אל ממשלת סוריה, ומשום כך לא היו השלטונות האיטלקיים רשאים לעכבה לזמן ממושך. עיכוב זה היה התבאי הראשוני, שאיפשר את תכנון מבצע "שלל 2", אשר מטרתו: פיצוץ האוניה בעודה בנמל עצמו.

אילתור ותושייה

אחת הבעיות אשר עמדו בפני החבלנים שעסקו בהכנת מבצע "שלל 2" היתה הצורך במוקש אטום למים, כדי שאפשר יהיה להצמידו לספינה. שתי פנימיות של אופנוע העשויות מחומר אטום למים, לתוכן הוכנס חומר הנפץ היוו פתרון נאות, אם גם מעט פרימיטיבי, לבעייה זו. עתה, לאחר ההתגברות על המכשול הראשון, נתגלה כי אין ברשותם עפרונות השחייה. שוב, באו האילתור

ספינת הנשק "ארג'ירו"

את איטליה למחרת היום, ופניה לנמל מצרי, משם יועבר הנשק ליעדו - סוריה.

סימן שאלה

בהתאם לתוכניתם זו של אנשי האוניה הוותיקה דרך הפעולה של אנשינו. הוחלט כי שניים מאנשי ה"מוסד" יארבו לספינה בסביבות נתיב ההפלגה שלה, בשעות הערב, יעלו עליה, ישתלטו על אנשי הצוות ויובילו את הספינה ארצה. - היתה זו תכנית מבצע "שלל 3".

על הציפה בים לספינה "ארג'ירו" ספר אחד מקציני חיל-הים, שהשתתף במצב ההשתלטות: "השעה היתה אחת אחר חצות. ניסינו לנמנם עד שיאיר הבוקר, אולם המקום היחידי שאיפשר השתרעות היה הסיפון והוא היה חשוף לגשם המטרד. עם בוקר גברה הסערה בים, פנינו צפונה לעבר דרכה המשווערת של ה"ארג'ירו" ולאחר 10 מיל חזרנו ופנינו דרומה. מסע זה אשר הפך להיות למסע מפרך וחסר-תכלית, בעקבות הסערה, וחוסר הצלחתנו לאתר את הספינה המבוקשת, נתן אותותיו בנו ואף בוותיקי הדייגים שהיו עמנו על ספינת הדיג הרעועה".

לאחר מספר שעות של ציפה דרוכה ללא תוצאות, החלו החששות להתגבש לליבם של שני הקצינים - אולי לא השגינו בספינה בגלל הערפל ששרר בשעות הבוקר, או שמא נסתה מהנתיב הרגיל. לאחר השעה 1200, החליטו להתקשר עם החוף ולברר את מועד צאתה של האוניה. לרווחתם, התברר כי האוניה התעכבה בנמל ויצאה מ"באר" רק בשעות הצהריים, ואכן כשלוש שעות לאחר מכן גילו את ה"ארג'ירו" כשפניה דרומה. "השמש החלה שוקעת, נשארו שני בחורים ישראלים בלב ים, עמנו קומץ של דייגים איטלקים אשר תפקידם היה להחזיר את ספינת הדייג לנמל לאחר שנעלה על ה"ארג'ירו", ולפנינו משימה גדולה. קיבלנו ידיעות שהמופתי מארגן את "צבא פלשתינה" והוא מחכה לנשק הזה בכדי שיוכל להוציא את אנשיו לקרב, ידענו מה מעטה כמות הנשק המצויה בידי אנשינו בארץ. הידיעה שבנו ובמעשינו, תלוי גורלו של אוצר יקר גרמה למתח ולהרגשה כבדה. סימן שאלה גדול ויחף כענן מעיק מעלינו..."

לא נישאר זמן רב להכנות. שני הקצינים לבשו את מדי הצי האיטלקי, שהוכנו מבעוד מועד, הוציאו את המזוודות עם מכשיר הקשר וחומרי הנפץ, התקרבו אל הספינה, שעצרה בינתיים, מאחר ואנשיה חשבו את ספינת הדייגים לסירת משמר. שני הקצינים טפסו על הספינה ולהפתעתם של אנשי הצוות הציגו עצמם כקצינים מהצי האיטלקי, שנשלחו עלידי השלטונות כדי לפקח על כך שהמטען החשוב שהספינה נושאת עמה יגיע בשלום לתעודתו. לכן, החליטו השלטונות למסור בידם את הפיקוד על הספינה ומעתה והלאה על אנשי הספינה להשמע אך ורק להוראותיהם. הפקודה: "קורס 145 מהירות" שניתנה עלידי אחד מהקצינים הישראליים לא נתנה לרכי-החובל ולאנשי הצוות שהות להתמהמה ולפקפק, והספינה החלה לנוע...

בינתיים פניה רכי-החובל ברוב נימוסו, את חדרו לשני הקצינים, שהציגו עצמם כאיטלקים ממוצא מצרי, אשר נשלחו עלידי הקולונל הערבי מרדס ביי כדי להעביר את האוניה דרך שדות המוקשים במימי מצרים בעזרת מכשיר הקשר, אשר את תפקידו תירצו בכך, שדרכו שולה לחם הקולונל הוראות, יצרו קשר עם הארץ כדי לקבל הוראות בדבר סיום המבצע. הוחלט כי שתי אוניות מלחמה ישראליות תפגשנה עם הספינה האיטלקית "ארג'ירו" ליד כרתים, "כבשו" את האוניה ויובילו את הנשק לחיפה. כשבראו שתי האוניות הישראליות באופק, לבשו שני הקצינים הישראליים ששהו על הספינה האיטלקית חזות מפוחדת מהולה בתמהון, משהתקרבו האוניות וזוהו כישראליות הודיעו לאנשי הצוות "כרוב יאוש" שהענין אבוד, האויב גילה את האוניה, והברירה היחידה היא להיכנע.

אנשי חיל-הים, אשר השתלטו על האוניה אסרו את הצוות ופרידו את שני הקצינים ה"איטלקים" ל"חקירה מיוחדת". העברת הנשק אל האוניות הישראליות נמשכה משעות הבוקר עד הלילה, ומשעמדו להטביע את האוניה האיטלקית הסתבר כי ארגו הנפץ שיועד למטרה זו, אבד.

בלית ברירה, נגחה האוניה הישראלית מספר פעמים את ה"ארג'ירו" וב-0430 בבוקר הצליחו להטביע את הספינה.

לאחר שלושה ימי הפלגה נכבסו שתי האוניות ק-18 וק-20 לנמל חיפה, כשהן עמוסות ב-8000 רובים, שהיו מיועדים לצבא הסורי. מבין כל הפעולות אשר היו מכוונות נגד רכש האויב, היה מבצע "שלל" המוצלח והנועז ביותר, אשר השיג את מטרתו הודות לתבונתם, נכונותם ואומץ ליבם של המעטים אשר נטלו חלק במבצע.

ה"ארג'ירו" נתפסת בידי ספינות חיל-הים.

איך אנו נראים בעיני האזרחים

?

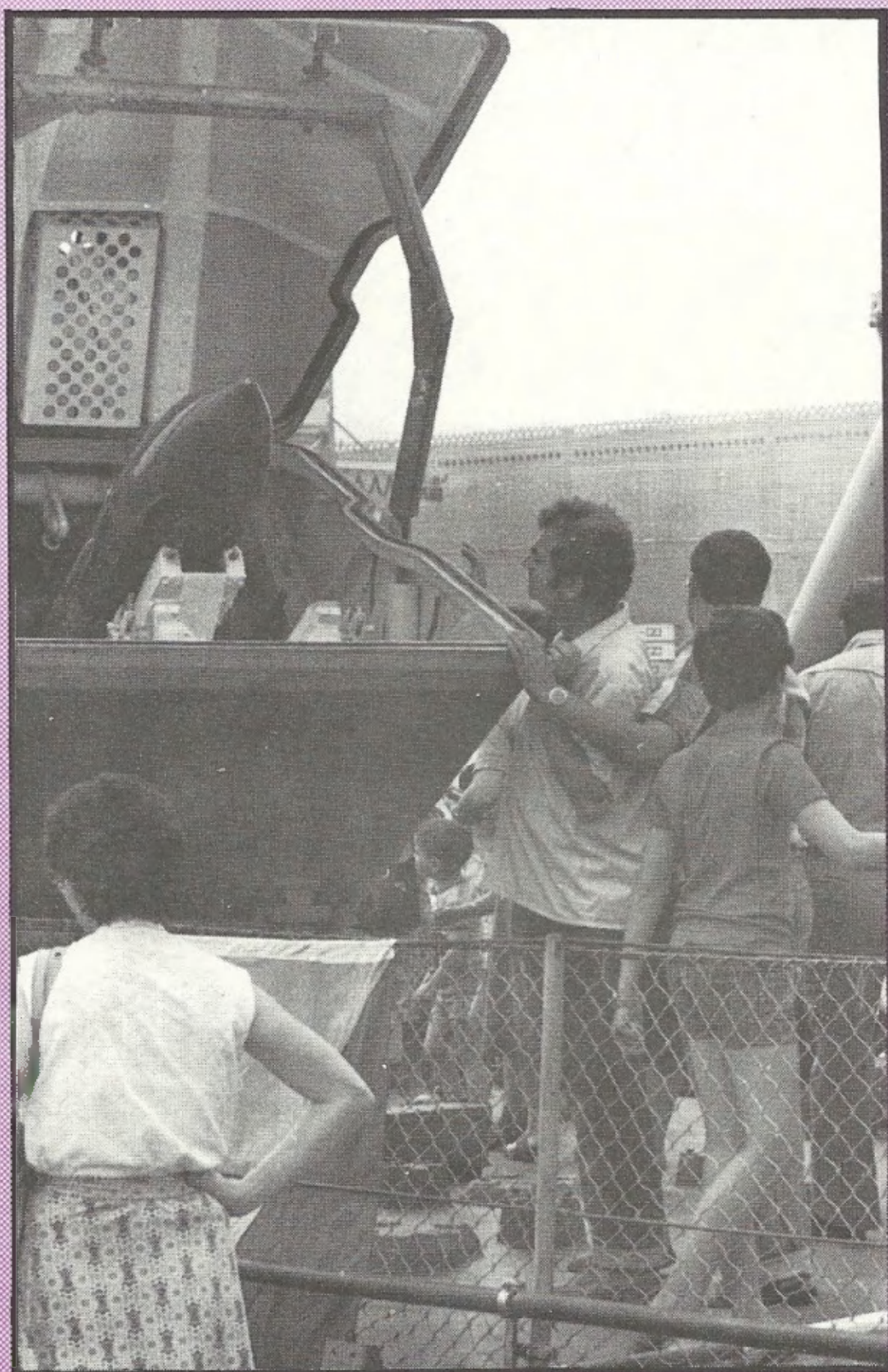
"לו כיהנתי במקום טדי קולק, הייתי פותח בירושלים ים גדול, כדי שגם שם יהיה בסיס של חיל-הים, ושנוכל לראות יום-יום ספינות טילים", תגובה זו, מפיו של איציק, צעיר ירושלמי, שבא ביום העצמאות יחד עם אלפי אנשים לביקור בבסיס חיל-הים בחיפה – ביטאה באופן כללי את הרגשתם של המבקרים הרבים ביחס לחיל.

בסיס חיפה, בו נתקיים יום פתוח לכבוד החג, משך אליו אלפי אזרחים, שבאו לראות ולהתרשם מספינות הטילים, הצוללות, וה"דבורים". יל-דים רבים הפכו ביום זה למפקדי ספינות, שעה שתפסו מקומם על כיסא הפיקוד בסטי"ל, ו"הנחיתו" פקודות על החיילים. אחרים הפכו תותחנים לשעה קלה, ולא הסכימו לרדת מה-ספינות בכל מחיר.

תור ארוך משתרך בכניסה לבסיס חיפה, ביום הפתוח שהתקיים ביום העצמאות האחרון.

מבט גברי על "גבראל"

בין אלפי האנשים שהגיעו והתרשמו, שמענו תגובות ודעות רבות על חיל הים. רובם של המבקרים, היו אזרחים שהיה זה להם הביקור הראשון בחיל, והם התקשו להסתיר את התרגשותם למראה כלי השיט. אחת מהן היתה עליזה הירושלמית: "זהו חיל מקסים, חבל מאד שהבן שלי לא הגיע לחיל הים". לחברתה, רחל בר נוח החיפאית, מוכר חיל הים מהכרמל משם היא צופה לעיתים לעבר הנמל. "למרות שעבורי אין זה חדש, הרי שלהיות בתוך הבסיס עצמו, זה שונה לגמרי מהצפייה מרחוק. זה אחרת לראות את הסטי"לים כל כך מקרוב". לבעלה יוסף, מוכר החיל עוד מתקופת שרותו בו, בשנות החמישים. "היום זה לא מה שהיה. חיל הים השתנה מעט, מהתקופה בה אני שירתתי בו..."

את משפחת טישלר הירושלמית, מצאנו ליד אחד הנט"קים. כאן מצאנו משפחה מפולגת. האב ישעיהו, טען כי

חיל הים מוכר לו היטב, ומנה בפנינו את מעלותיו. האם ניסתה לשמור על נטרליות מסוימת, ושיבחה את האירגון והסדר. ואילו הבן אלי, בן ה-6, טען במצח נחושה כי אין כמו חיל השריון, ועובדה שגם בנו ספינה למען הטנקים...

הלאה משם, השתרך תור ארוך בן עשרות מטרים, בו המתינו מאות אנשים וילדים לתורם, להפלגה קצרה בגוררת במימי הנמל. קומץ חיילים בלבן, הדף במאמץ רב את הקהל, שניסה להידחק ו"להתפלח" לראשית התור. אברהם כספי, חיפאי קשיש, שנדחף אנה ואנה בתוך ההמולה, פלט ברוגזה - "פעם היו הספינות מעץ והאנשים מפלדה, היום האנשים מעץ והספינות מפלדה!"

במימי הנמל השיטו שלוש גוררות קבוצות מבקרים נרגשים. בגוררות פגשנו את גלית גרינפלד בת ה-7 מגבעת עדה. "אני אוהבת את חיל הים", אמרה. ומדוע? "כי אני אוהבת לשוט, וגם אבא הוא חייל בחיל הים". בירכתי הגוררת יושבת סמדי, תיכוניסטית רמת-גנית חמודה. "אני אוהבת את חיל הים בגלל המדים הלבנים", ולאחר צחקוק עם חברתה, מוסיפה - "וגם בגלל שיש לכם מפקד חתיך..." לשלומי אלבוז העומד על סף גיוס, מוצגת השאלה: אם היית מפקד חיל הים מה היית משנה או מוסיף לחיל? ללא שמץ של לגלוג הוא עונה חד וחלק, "הייתי עובר לתחום של נושאות מטוסים". ובעוד אנו מנסים לעכל את חשובתו המהממת, הוא מוסיף בידענות: "מדינה כמונו, חייבת שתהיה לה נושאת מטוסים. אני משיט אותה אל מול חוף לבנון, ומפציץ צ'יק צ'אק מהאוויר".

גם בעולים חדשים פגשנו ברחבי הבסיס. פיי האם, ומייקל הבן, נהנו מהשיט בגוררת, אך עבור פיי היה זה יום היסטורי. היא טענה כי בפעם הראשונה מאז עלתה מארה"ב, היא רואה את דגל ישראל, והעובדה שהוא מתנוסס על תורן ספינת-טילים הוסיפה להתרגשותה. גם עליזה קורנברג, המתקרבת לשנתה ה-90, היא עולה

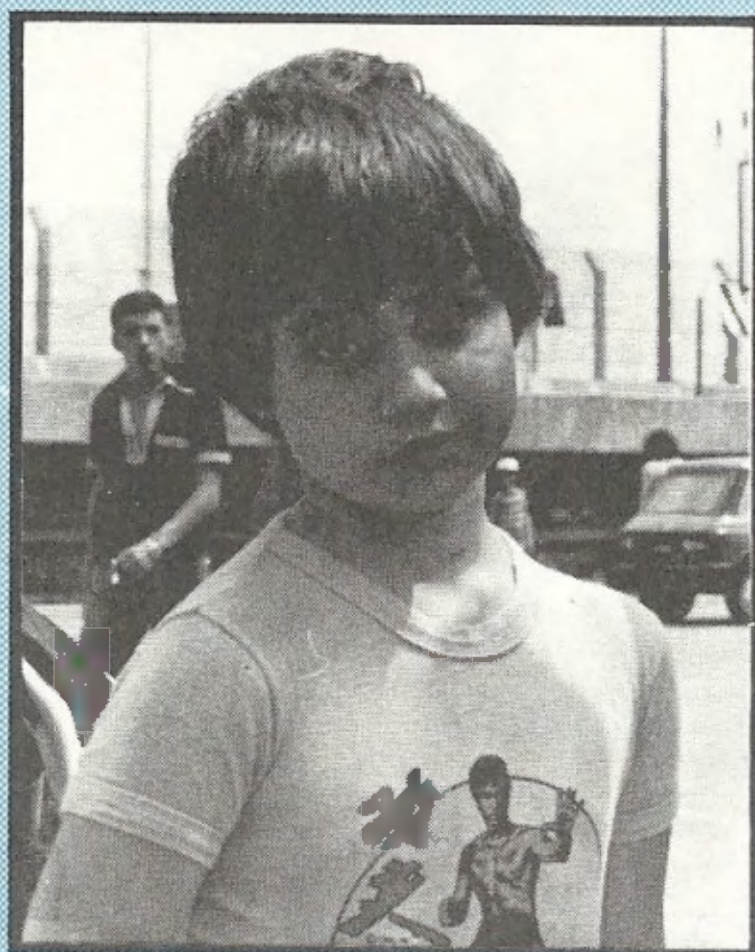
מימין: תותחן ליום אחד. אזרחים מתרשמים מסטי"ל.

ליד אחד הדבורים, מתנהל ויכוח ער בין קבוצת נערים תל-אביבים, בשאלה, איזה חיל הוא הטוב ביותר. הדיעה הכללית היתה שעיקר המאבק ניטש בין חיל-האוויר לחיל-הים כיוון, שהם "כחולים", וחילות היבשה "ירוקים". את הויכוח הכריע גיא בן ה-16: "ביבשה, החיילים ירוקים", באוויר "כחולים", אבל אין כמו ה"לבנים" של חיל הים.

בבסיס ניכרת תנועה ערה של מבקרים. חלקם סיימו את ביקורם ופוסעים לעבר שער היציאה. בכיוון הנגדי נראית תנועה מוגברת פנימה. מן השמים המעוננים נושרות טיפות אחדות, ולו רק כדי להכניס את המבקרים ל"אווירה רטובה".

ביקשנו מארז בן ה-9, לסכם עבורנו את הביקור בבסיס: "אחרי שראיתי את ספינות הטילים, אני חושב שאין לאנשים בישראל מה לדאוג. חיל-הים הוא חזק מאוד והחיילים על הספינות הם גיבורים. אני חושב שכשאהיה גדול אבקש מאבא שירשום אותי לחיל-הים. גם אני אהיה פעם גיבור על ספינת-טילים בים".

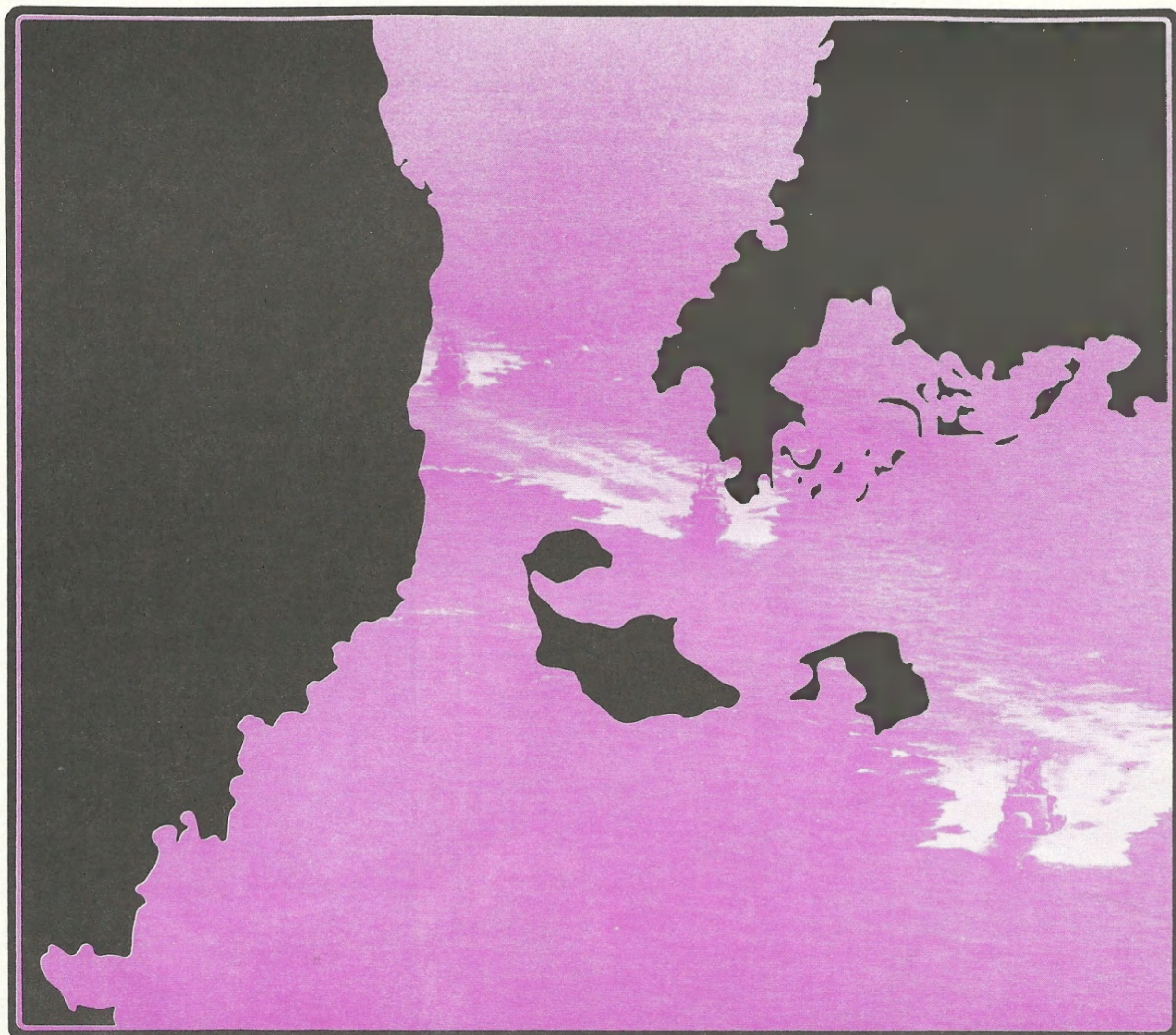
משמאל: ארז בן ה-9: החיילים הם גיבורים!

למטה משמאל: גוררות עמוסות אדם, מפליגות ברחבי מפרץ חיפה.

חדשה, הפעם מרומניה. ברומניה רהוטה הסבירה כי היא נהנית לראות בחורים צעירים עומדים על האוניה הגדולה ושטים עימה, "רק שיהיו בריאים", היא אומרת בעברית עילגת, ומביטה לעברם באהבתה של אם דוא-גת. לקתיה, הקשישה החיפאית, שאלה חשובה: "האם עוד צוללים אצלכם עם שנורקל?"...

גם החברה הצעירים באו בהמוניהם לבסיס חיל-הים. לצילה מבני-ברק מוכר החיל מביקורים קודמים, בהם ביקרה את אחיה המשרת על סטי"ל. "אני מכירה את החיל היטב, גם מביקורים וגם מסיפוריו של אחי. אני שמחה שהגיע למקום טוב". גם משה המשרת בבית הספר לצניחה, חיפה זמן רב לביקור בבסיס. "תאמין לי עד היום לא היתה לי הזדמנות לבקר בחיל-הים, ועכשיו אני יכול להנות מהביקור, ולאמר רק - חבל שלא הגעתי לכאן".

האם תוגבל ישראל בחופש השיט במיצרי טיראן?

מערכת "בין גלים" מראינת את פרקליט חיל-הים, סא"ל ברוך הולנדר, אשר שב מועידת האו"ם השלישית למשפט הים, אשר התקיימה בז'נבה.

המושב התשיעי של ועידת האו"ם השלישית למשפט הים שבכונתה לח-דש את האמנה מ-1958. ישראל, שהצטרפה אל האמנה ב-1960, היא כיום אחת מ-150 מדינות הנוטלות חלק בוועידה, האמורה לסכם את האמנה החדשה בקיץ הקרוב, בז'נבה. המשלחת הישראלית לוועידה האח-

נה למשפט הים שהתקיימה בשנת 1958, הוכנס באמנה הבינלאומית ה-כוללת של כל היבטי המשפט הימי, סעיף מיוחד שכונה "סעיף טיראן" שנועד להבטיח חופש שיט במיצרים ב"תום לב". סעודיה, מצרים וירדן החרימו אמנה זו. בחודשים מרץ-אפריל 1980, התקיים

מאת : רמי אנטיאן

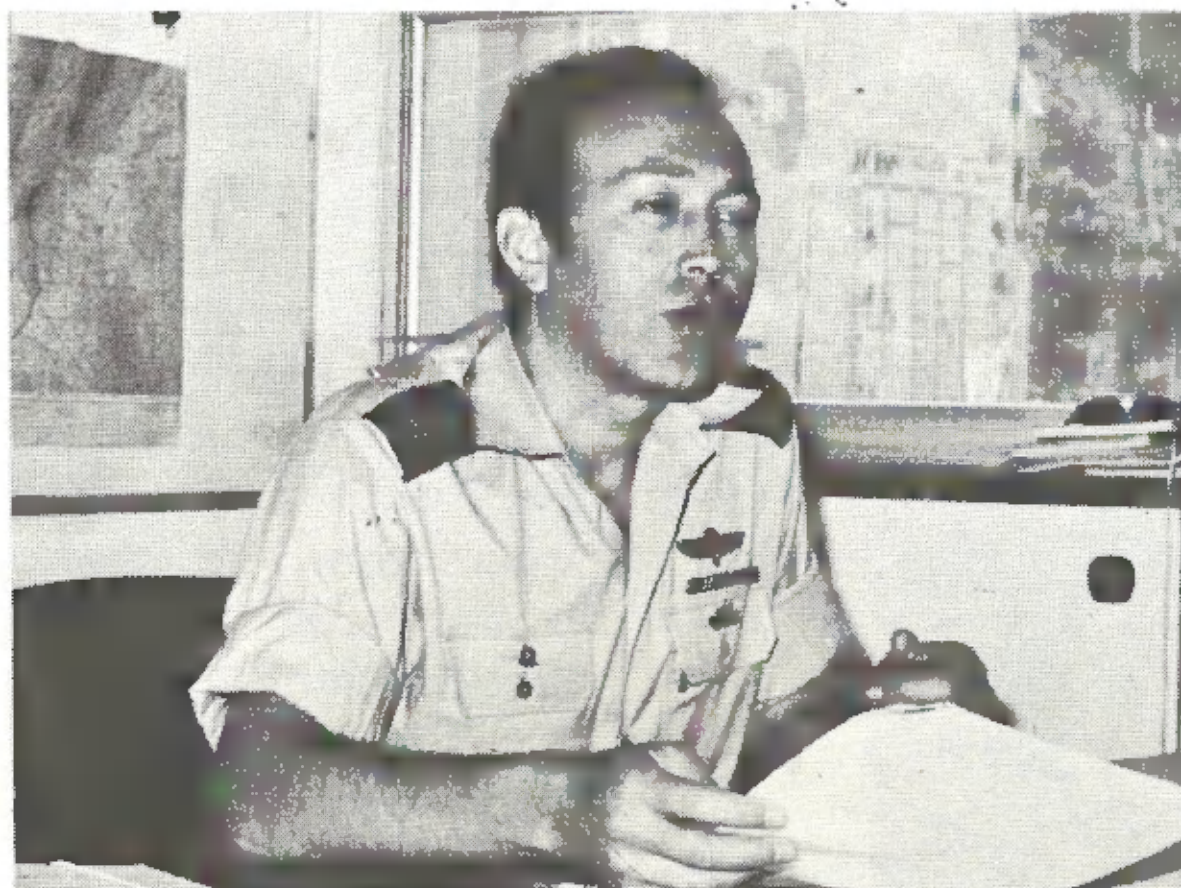
לפחות שלוש מלחמות פרצו עד היום על רקע סגירת מיצרי טיראן. למיצרים חשיבות איסטרטגית ממעלה ראשונה, בהיותם נקודת מפתח לשליטה על המעבר בים האדום ובמיפרץ אילת. אין תימה, איפוא, כי בוועידה הראשו-

המחברים את ים סוף ומפרץ אילת, בהם משטר המעבר הוא "מעבר בתום לב", שהוא נחות בהשוואה ל"מעבר טראנויט", שכן, הוא אומר שהמעבר צריך שלא לפגוע בביטחונה, בשלומה ובסידרה התקין של המדינה החופית וזה נתון לפרשנויות, שיכולות להיות מפלות לפעמים. לכן, עמדת ישראל במושבים הקודמים היתה תמיד בעד משטר מעבר אחיד בכל המיצרים בעולם, ללא הפליה בין סוגי מיצרים ובמיוחד מיצרי טיראן, שם אנו מתנגדים בתוקף ל"מעבר בתום לב". לחיל-הים ברור, כי עם השלמת פינוי חופי סיני, יהיה הפיקוח במיצרי טיראן בשליטת האו"ם או מצרים ולכן אנו בעד מעבר חופשי לחלוטין! במושב האחרון, בניו-יורק,

גארד", משמר החופים, הרי שבמדינת ישראל פעילות הביטחון השוטף והשיטור הימי מופקדת בידי חיל-הים. מאז מלחמת תש"ח, יכול מפקד חיל-הים על פי תקנות ההגנה למצב חירום, לסגור שטחים מסויימים, לקבוע תנאים של כניסה ויציאה לכלי שיט. לכן, יש לחיל-הים אינטרס לדעת מה יהיה רוחב מימי החופים ואיזה משטר מעבר יהיה בהם. זאת, גם כגורם שצריך למנוע כניסה של גורמים עוינים, והן כצרכן של כלי שיט בים התיכון. דוגמא אחת: המדף היבשתי. לקביעת רוחבו אין רק השלכה בתחום האזרחי-כלכלי אלא גם בתחום הבטחוני. ככל שהמדף רחב יותר, ועל כך הולכת ומתגבשת החלטה בוועידה לפי הנוסחה האירית

רונה הורכבה משלושה נציגים: ראש המשלחת, מר שבתאי רוזן, ממשד החוץ, לידיה שוקרון, נציגה נוספת ממשד החוץ, ופרקליט חיל-הים, סא"ל ברוך הולנדר, נציג מערכת הביטחון.

עיקר פעילותו של סא"ל הולנדר, התמקד במושבי ועדה ב' של ועידת האו"ם השלישית למשפט הים, שם דנו בכל ההיבטים הקלאסיים של המשפט הימי. נושאים כמו קביעת רוחבם של מימי החופים; הגדרתו של ים טריטוריאלי; כיצד יקבע המדף היבשתי של כל מדינה ומהם האזורים הכלכליים-ימיים שלה; מה סוג משטר המעבר שיקבע בכל איזור, בעיות דיג וכמובן, הסוגיה המרכזית: המעבר במיצרים המשמשים לשיט בינלאומי.

מתגבשת עמדה מעניינת אחרת בטיור טה של האמנה למשפט הים, והיא אומרת כי ההחלטה לגבי "מעבר טראנויט" או "בתום לב", אינה מתייחסת להסכמים ספיציפיים שנחתמו בין מדינות לגבי מיצרים, כדוגמת ההסכם הישראלי-מצרי. מכל מקום, האמנה לא נחתמה ואנו מסתכלים עליה בהרמת גבה, כי אנו חושבים שיש בה משטר מפלה.

"בין-גלים": איזה משטר מעבר מעניק לנו חוזה השלום הישראלי-מצרי במיצרי טיראן לכשיושלם פינוי חופי סיני?

סא"ל הולנדר: חוזה השלום שנחתם בינינו לבין מצרים אומר, כי הצדדים רואים במיצרי טיראן ובמפרץ אילת נתיבי מים בינלאומיים הפתוחים לחופש שיט של הצדדים אליהם -

שהוא יהיה בן 200 מילין, משרת הדבר לא רק צרכים כלכליים של קידוחי נפט וכו' אלא גם מעבר צוללות נוח יותר, ועוד דברים שהשתיקה יפה להם בתחום הבטחוני.

שאלה: מה הושג בתחום המעבר במיצרים, ומהי עמדת מדינת ישראל וחיל-הים בנושא?

פרקליט חיל-הים: האמנה הבחינה בין מספר סוגי מיצרים. מיצרים כמו גיברלטר ובאב אל-מנדב, המחברים את הים התיכון עם האוקיינוס האטלנטי ואת הים האדום עם האוקיינוס ההודי, בהם משטר המעבר הוא "מעבר-טראנויט" שהוא מעבר חופשי לחלוטין; ומיצרים אחרים המחברים ים פתוח עם ים טריטוריאלי של מדינה אחרת, כדוגמת מיצרי טיראן,

אף כי הוועידה התקיימה במסווה אזרחי-כלכלי, הרי שמתחת לפני הים שטח בלטו האינטרסים הבטחוניים, כאשר לא פעם נוצרו מצבים מעניינים בהם, למשל, לגושים הגדולים, כמו ארה"ב ובריה"מ, היו מטרות זהות. לדוגמא: אינטרס הדדי למישטר ליב-ראלי למחקר הימי, המשמש מסווה מצויין לפעולות-ביון של המעצמות הגדולות.

על-כל-פנים, כדי להבין את חשיבותה של הוועדה, הפנינו שאלה ראשונה אל סא"ל הולנדר: כיצד יכולה ועידת האו"ם השלישית למשפט ים להשפיע על פעילות חיל הים הישראלי?

סא"ל ברוך: להבדיל ממדינות אחרות כמו ארה"ב ומדינות אירופה, המבצעות את כל פעולות השיטור והעזרה במצוקה על-ידי ה"קוסט-

כלומר, חופש שיט בלתי-מוגבל. לכן, מבחינה ביטחונית אנו רואים שחווה השלום הישראלי-מצרי נותן לנו מיש-

טר מעבר הרבה יותר לישראלי בה-שוואה למגמה המצומצמת של האמנה למשפט הים הבינלאומית העתידית. כאן נשאלת השאלה מה עדיף על מה: אמנה למשפט ים בינלאומית, שיש בה כ-150 מדינות או אמנה מוקדמת ישראלית-מצרית, כאשר לא ברור כלל אם באמת חווה השלום בינינו לבין מצרים הוא אמנה ספציפית "לונג-סטנדינג", מה גם שמהם מבחניה של אמנה כזאת, עדיין לא ידוע. עלינו לזכור, כי ההבדל בין מעבר חופשי במיצרים לבין מעבר "בתום-לב" הוא רציני מאוד מבחינה צבאית וחשוב מאין-כמוהו לחיל-הים. במעבר "בתום-לב", למשל, צוללות אינן יכולות להפליג מתחת לפני המים במיצרים, אלא על פני השטח, עם דגל מונף, בעוד שלמטוסים אין שום זכות לעבור מעל למיצרים. לפיכך, מעוניינת ישראלי שיהיה מישטר מעבר אחיד בכל המיצרים ולחילופין, אם זה לא ייעשה, שבהוראות האמנה החדשה יהיה סעיף שיאמר שאמנות מסוג כזה שנחתמו בינינו לבין מצרים, יש להן תוקף מלא, והאמנה החדשה למישפט הים לא תיפגע במישטר המעבר במיצרים.

שאלה: לחווה השלום המתייחס גם למעבר בתעלת סואץ, ניספח צבאי ובו גם ניספח ימי. מה אומר ניספח זה?

פרקליט חיל-הים: מדובר על אחזקת סוגי כלי שיט שונים, ובמקור מות בהם מותר לשייט עמם. יש מקומות מסויימים בהם מותר להחזיק רק כלי שיט אזרחיים למטרות שיטור,

ומקומות אחרים בהם יותר לכלי שיט צבאיים לשייט. מאחר ויש מגבלות כאלה, אנו מסתכלים בעין בוחנת על מנת לוודא שבמצב הסופי, לאחר החזרת השטחים, וביניהם שארם אי-שייח', תאופשר פעילות ימית-צבאית מליאה לצורכי ביטחון שוטף של חיל-הים וזה כולל הן את המעבר במיצרים, הן את הגישה החופשית של כלי שיט לנמל אילת וממנו והן את כל אותם אימונים הבאים לשמור על כושרו של חיל-הים, כדי למלא את המשימות של הביטחון השוטף ממש כמו במצב העכשווי שבו חיל-הים יושב בשארם, והוא הוא המפקח על המיצרים. מאחר והסכם השלום כבר הוסכם, והוועידה למשפט הים לא

היתה בין ישראל למצרים, הסתכלנו בוועידה על כל האמור לעיל כדי שהסעיפים בעניין המעבר במיצרים לא ינוסחו בצורה כזאת שיגרמו לאפלייה במעבר במיצרי טיראן כאשר אלו לא יהיו בשליטתנו.

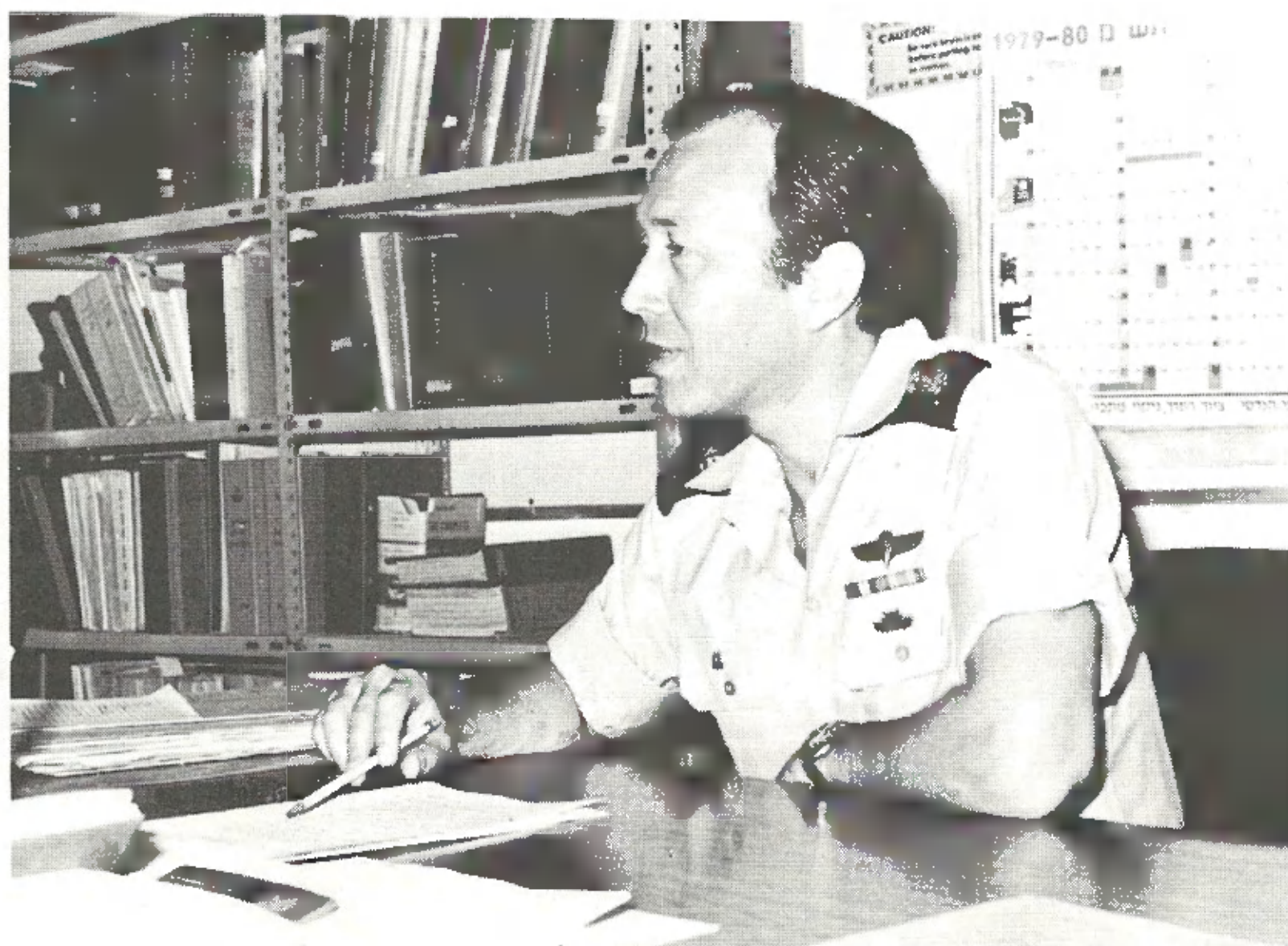
"בין-גלים": האם היו למצרים אינ-טרסים שונים בוועידה למישפט הים הנוגדים את התחייבותיה בחווה השלום על הניספח הימי-צבאי שבו?

פרקליט חיל-הים: דברים אלו לא באו לידי ביטוי רשמי. אני חושב שהמצרים באופן כללי בעד שהמעבר במיצרי

טיראן יהיה מעבר נחות ביחס למעבר בגיברלטר או באב אל-מנדב. זאת, לאור העובדה שאנו יושבים בקצה מיפרץ עקבה וככל שהמעבר יהיה מור-גבל יותר, הוא יעניק יותר סמכויות לאותה מדינה שיושבת על המיצרים.

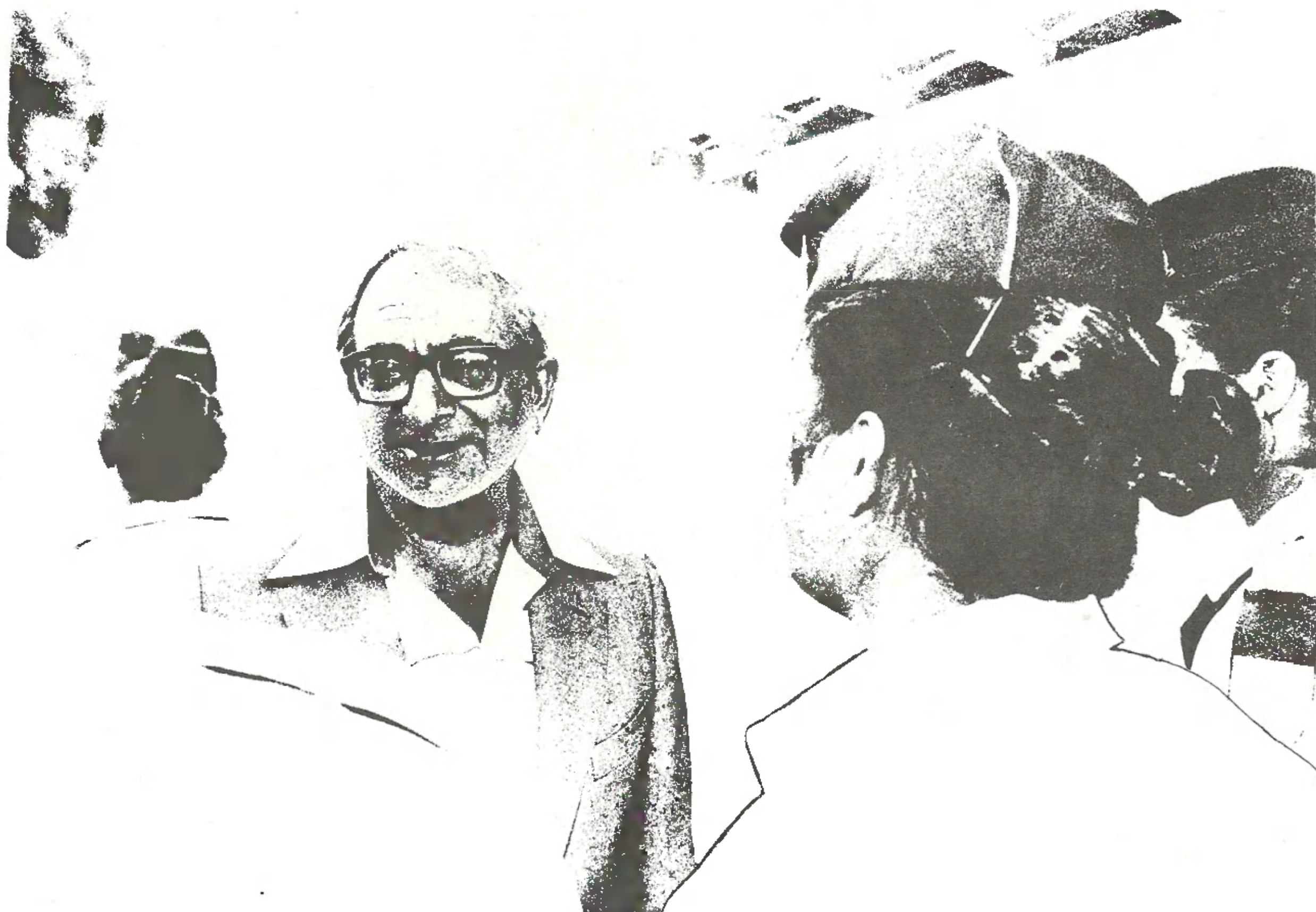
שאלה: אתה אומר דברים חמורים. האם אין הדבר מתפרש על ידינו כנסיון לעקוף את הסכמי הניספח הצבאי-ימי שבחווה השלום?

תשובה: בחווה השלום יש הסכמה מוחלטת בין הצדדים שמיצרי טיראן יהיו פתוחים לחופש שיט. ברור, כי אם מישחו יתנכל להסכם זה, תהיה

זאת הפרה גסה של חווה השלום. במקרה כזה, צפויה פנייה קודם-כל לארה"ב כשושבינה של הסכם השלום ואחר-כך, לכל מיני ועדים בינלאומיים אחרים. אבל, מעבר לזה: בחווה השלום מובטח שהשליטה על המיצרים והנוכחות שם תהיה של האו"ם. כלומר, לא המצרים ישבו בפועל על המיצרים, אלא האו"ם. למרות שהמצרים טוענים שיש להם ריבונות מליאה על מיצרי טיראן, תהיה להם שליטה מוגבלת בלבד, דבר שאיננו מאפשר סגירה אלא אם כן כמו שנעשה בזמנו של נאצר: גירוש האו"ם ותפיסה של המיצרים, פעולות שכמוהן כהכרזת מלחמה!

ששת מצטייני חיל-הים לשנה זו, מספרים על הרגעים היפים והפחות יפים של עבודתם, ודרכם אל התואר של "חיל מצטיין".

מאת
רמי אנטיאן,

ביום העצמאות ה"ב עלה חיל-הים אל משכן הנשיא. שם, בינות לכומחות האדומות של הצנחנים ואלה החומות של גולני, פרש למורם מעם, שטיח לבן וצחור הקופל באריגיו את סיפורם של שישה "רביספנים". דני הציף ורפי ורונן וישראל ועליזה ואורית, ה"ידישע מאמא" של אשדוד, נושאים עימם ניחוחותים מתובלים בצריחות שחפים וריח המלוח, שמן הדבורים ועשן ה"מייבך", המיתמר ממנועיו הרועמים של סטי"ל הפולח גלים רוגשים וגועשים.

תם המסדר ורסיסי הרגעים הגדולים מסרבים לרדת. נעצרים על המסך הפרטי, מבקשים לשחזר את פניו הקורנות של הנשיא נבון המשגרות אליך מין מבט אוהב שכזה. עוד רגע קט ואת מקומם של המדים המעומללים כמשוט עב וגס, תתפוס שיגרת הנמל.

פורשים לקוק זווית בבית הנשיא. הידיים חובקות את תעודות ההצטיינות וסמל דני שובר את הקרח נבון משהו: "אתה שואל מה רציתי לומר לנשיא? - תראה אדוני, אה... זה שאתה רואה אותי כפה, עם המדים היפים... נו, אדוני הנשיא, זה לא זה. אני אף פעם לא עליתי על דבור לבן כלכך, מדיף ענני "אפטרשייב" רחני. אם

רב-שיח

חיל-הים המצטיינים

טיינות לא מעודדת, כי אני מרגישה בכנות שאני עושה בחיל כל מה שאני צריכה לעשות".

רפי: "חברה, מה כל השאלות האלה מצטיין, מסור... בסך הכל רציתי לחזור הביתה בשלום".

צחוק רועם של שישה "רביספנים" משיב רוח חדשה במפרשי הספינה שלנו. זה גם הרגע לדלות מים הצניע עות של ה"טופ" שבחיל, מידע אמיתי וכנה בגינו ניצבו בדום מתוח ובלבן חגיגי. ובעצם, מדוע שלא נרפרף בצוותא על המלצות המפקדים:

● "סמ"ר רפי המשרת בדבור, מבצע תפקידו בהצטיינות. מבחינה מקצועית מתפקד מעולה ומנהל הספינה בחוף. אחזקה שוטפת, ניהול אנשי הצוות וטיפול בפרט - מעולה. רמת הספינה - בזכותו".

רפי מרים זוג גבות תמהות וכהרף עין מרצין: "מזה שבעה-שמונה חודשים אנחנו בלי מפקד קבוע ולחיות בשלום בין דרישות הקצינים מחד, ועם הצוות מאידך זה בכלל לא פשוט. אתה נקרע בין שני הצדדים. תקופה ארוכה העניינים בספינה הם בידיי. הבט, להגיד שהצלתי את הספינה מריף בטוח, זה אסור לי לומר. ים קשה? - גם זה לא היה. באילת אנו מפליגים בברכה, ממש תנאי מעבדה. אבל, בט"שים היו בלי סוף. שעות ים "אין סוף" יות". דרשתי מהצוות המון, עמדתי על מקצועיות גבוהה וזה בא הרבה פעמים על חשבון שעות פנאי. אצלנו אין "אפטרס". דוגמא אתה מבקש? - בהספנה, למשל, אתה יכול לצאת כל ערב לאפטר ולחזור למחרת ב־8 בבוקר. בספינה שלי נקרענו כולם עד לפנות בוקר והיינו משכימים מוקדם להמשך עבודות. לא, אני לא 'מאסטר', בסך הכל לחצן טוב שכותש את הזית היטב עד שיפיק שמן מובחר!" - כך, רפי מהיר תנועה ובעל קול חם וצורד.

זה היה "על אמת", הייתי בא אליך עם הדגמ"ח והגרין והשמן וכל החברה הטובים של הדבור. כן, את כולם הייתי מביא. מה, ככה אני נראה ביס?"

סמ"ר רפי - "נראה או לא נראה, אף אחד לא יזכור אותך ברגע שתצא מהדלת של הנשיא. כל המאמץ שהשקעתי זה בשבילי ובשביל צוות הספינה. לא בשביל אף אחד מבחוץ ולא כדי לקבל מהנשיא תעודת הצטיינות. אני לא נהנה כשטופחים לי על הגב ולא מוריד את הראש כששור דים עלי. חייל מצטיין אני מאז שהתגייסתי חווייה? - כן, זו היתה חווייה, אבל העיקר: עוד 18 יום יא מנ..."

ולסמל עליזה, מוכ"מת מג'ונג'נת, כל העניין דווקא "היזי" לי משהו. זה מעודד יותר, מעניק רצון להשתדל, ההרגשה מרוממת".

שקט, רגע מעיק סמל בן שושן טופח אדירות על שכמו של רס"ר סטי"ל, סמ"ר רונן, פונה אליו בקול מלגלג ועוקצני: "יש לך תחביבים, מותק?"

רונן (בחיוך ממור): "כו יקירי, ל"חרופ", לקרוא עיתון נים, "בין גלים" "לאשה"... אם אני לא טועה, מאז שהגעת לירושלים אתה רק מקטר?"

בן שושן: "אני לא מנוי על "לאשה" - קורא לאישו תשמע רונן, אם אתה לא יוצא מהאדישות, אני הולך לדוג. אין מה לעשות, רק להוציא איזה "בור" עסיסי או "אר סי" חלקלק".

מדקרות החרב של בן שושן ורונן מעלים חיוך אימהי על פניה של רב"ט אורית גבעתי, מש"קית תנאי שירות מאשדוד. עיניים לחות בהן אצור כאב עמום, מפיקות טוב לב. "חשבתי על הרגשות של ההורים, לכן אני פה, שיהיה להם טוב על הנשמה וד הו. עידוד? - אותי תעודת ההצ

סמל עליזה מקבלת תעודת הוקרה מידיה של רעית הנשיא, גב' אופירה נבון.

הסטי"ל: אני לא יודע למה נבחרתי, בגלל שאני רס"ר ספינה או טכנאי. אני חוקד על שני תפקידים. אולי, אולי מפני שבחמשת החודשים האחרונים הגיעו טירונים חדשים, שנדמה היה להם שהגיעו לספינת חלל בתור טייסים, והיה צורך דחוף להוריד אותם מהאולימפוס. העבודה כרס"ר ספינה יש בה המון סיפוק, אך קל מאוד להיות לא פופולארי בעיני החברה. דברים קטנים, לכאורה, כמו מי יהיה ה"פנטרי", לדעת מי הקילר ומי הפלאט, או לא לתת לטירון לתפוס "בוש", קובעים חיים שלמים של ספינה."

● "סמל בן שושן משרת בפלגה טכנית וממלא תפקידו ברצון ובמוטיבציה גבוהה. משקיע שעות רבות בעבודה ללא מגבלות זמן או. פיקוח מפקדיו. שמח לעזור ולסייע בכל תפקיד לחבריו במחלקה."

בן שושן מעביר יד מהרהרת על מצחו. "אצלנו" - הוא מתבדח - "מי שנשאר אחרי חמש יורים בו. לי לא איכפת. לפעמים אני נשאר אפסנאי תורן ובשעות לחץ לא מאבד את העשתונות ומסתדר גם בלי להזעיק קצינים ורס"רים. אם אני עומד לקבל בקרוב מחסו כלים, דבר שחייל בשרות סדיר לא זוכה לו אלא רק אזרחים עובדי צה"ל, סימן שסומכים עליי. מי יודע, אולי נבחרתי כי שמרתי במשך שנה וחצי יום כן - יום לא, בלי לשבור שמירה, בלי להיכנס לכלא, בלי תלונות."

● "סמל עליזה: מוכ"מת, הינה בוגרת בי"ס תיכון, רכשה שלב גבוה ובעלת מוטיבציה גבוהה לשרות. בעלת מקצוע מעולה, ממלאת תפקידה ביעילות, רצינות

● "סמ"ר דני: משרת כשנתיים בתפקיד ציף דבור. בעל ידע מקצועי מעולה, משתלב בצורה טובה ביותר עם הצוות. תורם רבות לספינה, ממושמע ומהווה דוגמא לחבריו."

ציף דני "נועל" עליך זוג עיני פלדה אפורות ובקול מתכתי של מנוען מיומן, בוגר הפנמ"צ בעכו, הוא מגיב: "רק איש דבורים יכול להבין מה זה לעבור הפלגה או סיור שלם בלי גנרטור. המיזוג משתתק, הטמפרטורה עולה וההרגשה בהחלט בהחלט לא נעימה. ברגעים כאלה מגיע המיבחן האמיתי מה אתה שווה. באדישות, בקור רוח, אתה מפעיל מיזוג אלטרנטיבי דרך משאבה, מגלה תושיה והכל בא על מקומו בשלום ודוגמאות לא חסרות. באחת ההפלגות האחרונות המנועים הודממו. גם זה מיבחן. או שאתה מזעיק ספינה אחרת מהנמל, גורם לבזבז דלק וכו' וכו', או שתתפוס יחמה ותפעיל את העסק כדי שהבט"ש ירוץ. מה פירוש דוגמא לחבריו? - חוזרים מהפלגה ב-12 בצהריים של יום שיש, תקלה. נשארים עד שש בערב. בלי חוכמות". - קצר וקולע, ציף דני.

● "סמ"ר רונן, טכנאי בסטי"לים. עתיד לסיים את שור תו הסדיר בעוד חודשים ספורים. חתום מראש לשנתיים קבע. החייל הנדסאי בעל שלב גבוה בתפקידו, בעל מוטיבציה גבוהה לשרות, מסור ותורם תרומה גבוהה לצה"ל. אהוד ומקובל על חבריו ומפקדיו."

רונן מחייך. הבחור שופע קסם אישי אותו הוא מנצל ל... פוליטיקה. כן, רבותי, כרס"ר הספינה הוא מנווט באלג'נטיות בין דרישות הסטי"ל והביצוע, למאוייהם של טירונים שטרם למדו ל"שאוג" אל הדליים. אומר רס"ר

ומסירות מעל ומעבר.

עליזה, הצד האדמוני-נשי של החבורה, מעידה על עצמה בתוקף כי לא המדים הלבנים לכדו ג'ינג'ית מסורה שכמר תה לחילהים. משפחה מצומצמת? - שאלנו, והיא ממהרת להשיב: "אתה בכיוון הנכון?".

ובכלל, לעליזה כמו גם לרב"ט אורית גבעתי, אין סיפורי נפלאות. "זוהי עבודה שדורשת המון יחסי אנוש. אני משרתת כאחראית משמרת על מספר בנות וכשמישהי לא חשה בטוב, לא גוררים אותה מהמיטה, פשוט, יושבים עוד משמרת ליד המכ"מ כאילו דבר לא קרה". - כך, עליזה בלסמן שמכאן ואילך נעלה את השפתיים בכספת כשהיא מוכנה רק לספר לנו על ציפי, חיילת חדשה ומסורה לא פחות ממנה ועל ג'רי הכלב אליו היא מתמסרת בכל רגע פנוי.

● רב"ט אורית: בת קיבוץ עין גדי, הינה מתנדבת לשרות בצה"ל. בשל מגבלות רפואיות הועברה לחיל הים ומשרתת כמש"קית ת"ש בבסיס אשדוד. מוכיחה יעילות ומסירות רבה בתפקידה, מהווה דוגמא אישית הן בהתנהגותה, שקדנותה ורצינותה בעבודה. ממלאת תפקידה בהצטיינות.

שנתיים וחצי נאבקה רב"ט אורית כדי למצוא את עצמה בסופו של מסלול יסורים, כדבריה, בשירות צה"ל. לא מהססת ל"הרביץ" ציונות בקול בוטח כי "אני חושבת

שהצבא זה חלק מהחיים שלנו כאזרחים שגדלו במדינת ישראל. בתיכון כל אחד לומד?" - היא קובעת עובדה - "כך הרגשתי שיהיה זה אך טבעי שאעבור גם שרות צבאי".

- ומשהו על התפקיד, אורית?

- ביקשנו מה"ידשע מאמא" של בסיס אשדוד.

אורית: "זאת לא עבודה עם מכונות ותקלות, גם לא הפיכת טירונים ל"גברים". כל אדם הוא עולם מלא ולפתור בעייה למישהו עוד יותר. לא, אינני מוכנה לפרט, זה אישי מדי".

אישי, אבל אורית מכונה לספר כי היא "משוגעת" על גידול עציצים והיתה שמחה מאוד אילו רק ניתן היה להביא את כל המשרד והצוות מאשדוד לנשיא".

רפי: הייתי מביא את כל צוות הדבור שלי. צוות מגובש. מחליטים לעשות קרחת, אף אחד לא נפקד, כולם עושים. כן, גם זה חלק מהגיבוש.

סמ"ר רונן: "אני ממליץ על סגן רפי בנימין, סגן המפקד. אם הוא לא היה הקצין שלי, לא הייתי נשאר בתפקיד רס"ר הספינה".

בן שושן: "ממליץ בחום על רב"ט זאב הלר. משקיע המון, נשאר לעבוד בערבים. גבר".

דני: "כל היחידה ראויה לעמוד לפני הנשיא, הייתי מביא את כולם!".

עליזה: "את כל חילהים".

וחיל הים בא לנשיא, שם, בינות לכומות האדומות והחומות עלו שישה "רביספנים" על התורן. דני הציף ורפי ורונן וישראל ועליזה ואורית, ה"ידישע מאמא" של אשדוד.

כל מצטייני צה"ל לשנת ה"ב, בצילום משותף עם נשיא המדינה ורעייתו, שרהבטחון (לשעבר), הרמטכ"ל ואלופי צה"ל.

נמ"כים מהפלישה לנורמנדיה ומדי משמר הגבול

דות בלתיפוסקות של הסורים לעבר ישובי האזור ודייגי הכינרת. רבים וטובים מחייליה של המפלגה שהר סוותה בכומתות הירוקות, ופורקה בדרך הטבע לאחר שחרור רמת הגולן במלחמת ששת הימים, כבר אינם בשורות החיל, אבל...

ימאי חיל-הים במדי משמר הגבול ונחתות זעירות הפולחות במימי הכנרת המתוקים אינם פרי דמיונו הפרוע של פיראט בפנסיה. זהו סיפורה של חוליה 788 ומאוחר יותר פלגת הנחתות של חיל-הים, שהוקמה על חוף גנוסר בסוף שנות החמישים, לאחר פעולת נוקיב המפורסמת, עקב הטר

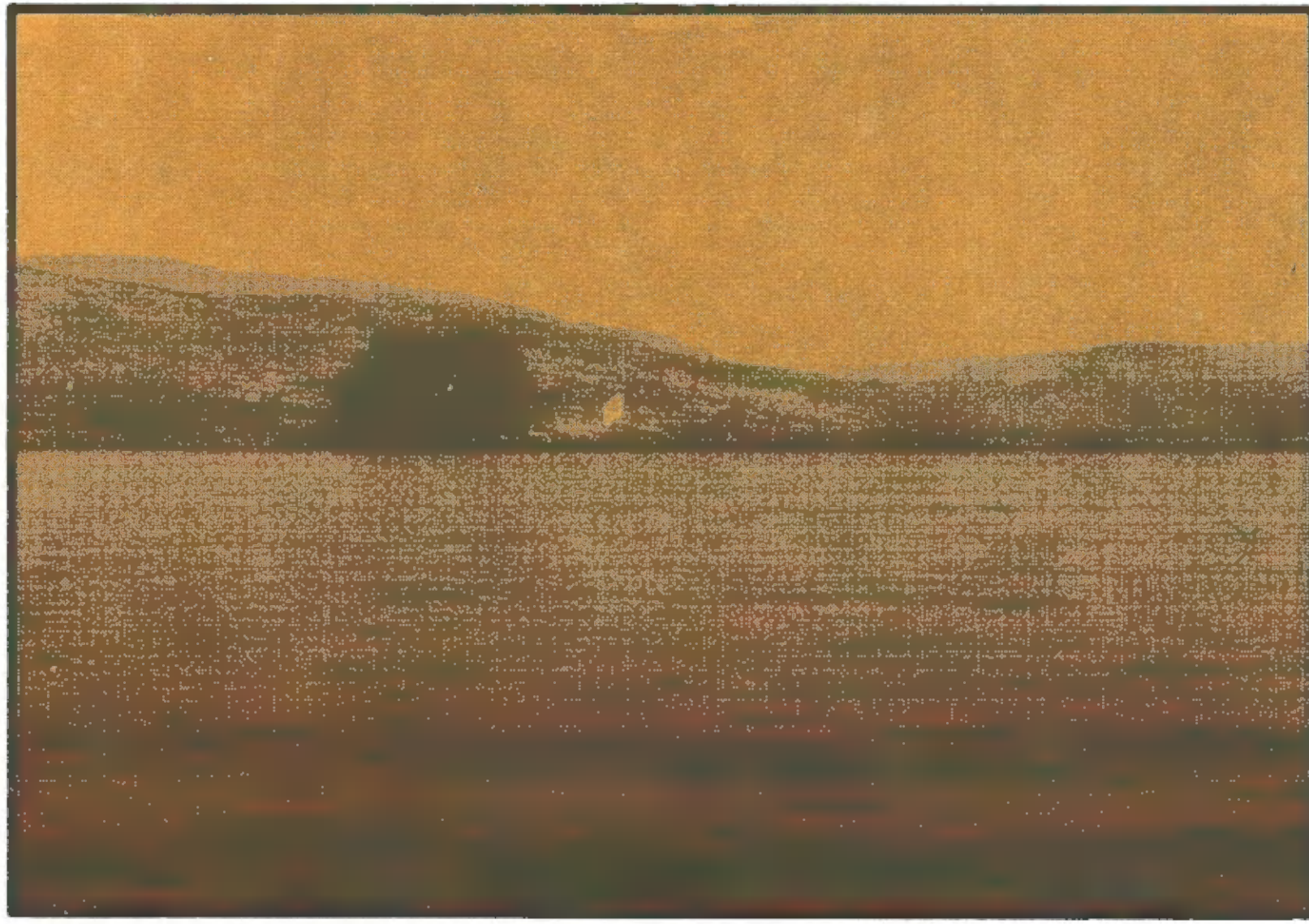
מאת
רמי אבטיאן

חוליה 788, בהרכב מלא במדי משמר הגבול, בזמן ביקורו של מפקד החיל דאז, אלוף יוחאי בן-ציון.

אבל, נוסטלגיה, כן, היו ימים חבר, ימים של דגים עסיסיים לארוחות הבוקר, עכברושים מבהילים בבסיס חמוד, וחאפלות במינוס מאתיים ושש עם בנות "הגוש" מצמח, וכמובן, תקריות אש מרתקות, נו, אתה הצועד בביטחה אל עידן המאה העשרים

סא"ל משה על כורסא בלישכתו, ומספר על קורות יחידה אלמונית. פעם צוחק ופעם מרצין, גולש אל נכבי העבר המתוק. "היחידה הוקמה מסירות דיג בדמות גוררות קטנות עליהן פיקדו סמלים ראשונים", פותח חרש סא"ל משה, וממשיך - "תפקיד הספי-

מבט על השפך. מקום מועד לפורענות, בו עלו על שרטון שני-שלישים מכלי השיט של היחידה.

ואחת של חיל-הים, לבטח מחייך, ועוד רגע קט, תצטרף אלינו בשאגות צחוק כשתשמע כיצד עלו שני שלישים מכלי השיט של היחידה על "ריף" ככינרת בשעה שהמפקד, יוסק'ה אלדר שהה בחופשה בחיפה.

כן, חביבי, גם פעם היו גברים בחיל הזה, ואחד מאלה שנשארו לפליטה מאותה ימי כינרת עליזים הוא סא"ל אורן (פינס לשעבר), אז סגן מפקד היחידה. גבה קומה ושקול, מתרווח

נות היה לפטרל בין סירות הדיג האזרחיות לאורך החופים הסוריים ול-אבטחון בנשק. לאחר מספר תקריות אש בהן קשתה המלאכה על מפקדי סירות המשמר, מצא חיל-הים לנכון להציב ביחידה קצינים. לאור בעיית האיוש של החיל, הוחלט בדרג הגבוהה שגם חובלים ומכונאים כמוהם כקצינים. כך, מצאתי את עצמי, בוגר הפנימייה בעכו וקורס חובלים, ביחידה."

שלוה קסומה

משה - "מוס" בפי החברה - הגיע ליחידה ומצא שקט יחסי. אופיה המיוחד של 788, הבליט סדר יום שגרת. מתוך שלוש נחתות שהיו במקום, איישו תדיר את הבסיס

שני צוותים בעוד הצוות השלישי עשה בחופשה. במשך היום שהתה נחת אחת בים והשנייה בכוננות, ובלילה הצטרפה אף זו אל השלוה הקסומה של הכינרת.

ותוך כדי ניקוי של אחד מדלתות המוצב הגענו לצבע ראשוני עליו היה מוטבע סמל של כוחות הברית עם כתובות של אחד מהכלים של הפלישה לנורמנדיה. עכשיו אתה בטח מקבל

"מוס" וחברו לחוליה, ליד השקם היחידתי.

מושג מאיפה נלקחו הכלים ואת האמביציה המוגברת של החברה לגלות את ההיסטוריה של הכלי בצורה יסודית..."

"ברם, לא הכל היה פסטורלי" - מבקש סא"ל אורן להדגיש. "החיים על הנחתת היו קשים מאוד. זה היה כלי שיט קטן ביותר. תאר לעצמך שאת ה"האנגר" סגרו והפכו לכוך שינה בגובה של שמונים סנטימטרים, עם שש מיטות אותן היו צריכים לאכלס מפקד ועוד שמונה אנשי צוות. כך, התמקמו שישה מהימאים במיטות החמות כאשר שלוש האחרים איישו את המשמרת שכללה הגאי ושני צופים. "על ההאנגר עצמו" - מחייך סא"ל משה - "היו שלושה מוצבי מקלעים, אפס חמש אחד, תותח עשרים מילימטר, תולר ומרגמה 52 מ"מ".

ואכן, גם אתם תסכימו לבטח: כלי שיט קטן בעל עוצמת אש גבוהה. אבל, רבותי, מה שלא יהיה, זו היתה "חתיכת ענתיקה" ומשה ממחר לאשר: "באחד הימים הראשונים לבואי ליחי"דה, החלטתי שאני מבצע טיפול צבע בכל הספינה, שאת עמדותיה המשו"ריות היו דלתות של נגמ"שים וטנקים. מכל מקום, נתתי הוראה לאנשים לגרד אותה מהחרטום לכיוון הירכתיים. לא הייתי מרוצה מהגירוד, שהשאיר כל מיני חורים ואמרת: חברה, הגירוד עד המתכת הנקייה! החברה נכנסו ל"ברן" של עבודה

הנחתת נתקעת

קרה במקום שכפי הנראה היה פעם מעגן רומי עתיק".

הנחתת של אורן נתקעה והסורים מהמוצב הסמוך החלו מריחים טרף. "הבחנו בתנועה חשודה" - נזכר משה - "במוצב שהיה במרחק 50 עד 100 מטר מאיתנו. נותרו לנו שתי ברירות: או לקרוא לנחתת השנייה שפיטרלה באזור מוצב נוקייה ליד עין גב, או להתכונן למגננה במקרה והסורים יפתחו באש. בחרנו באפשרות הראשונה, אך..."

אך מאורן נבצר מלהבהיר למפקד נחתת ב' מה בדיוק "אני רוצה ממנו. ביקשתי שיעביר לי קרח. הוא

צחק צחק, אולם איש מאנשי הנחתת של "מוס" לא חייך בשנת 1963, ביום בו עלו שני שלישים מכלי השיט של היחידה על שרטון. מספר סא"ל אורן: "זה היה מצב די עדין. ליד הג' בול הסורי, באיזור שהיה למעשה מפורז קרוב לשפך כורזים, ראיתי יום אחד מדורה. התקרבנו למקום, והחלטתי שאני הולך לראות מה הולך פה. ירדנו עם הנחתת לחוף ומצאנו חברה אזרחים שבאו לפיקניק. נתנו הוראה לכבות את המדורה, וכשניסיתי לצאת עם הנחתת אחורנית התברר שאחד המדחפים עלה על סלע, ההגה נתפס והנחתת הושבתה. כל זה

הבין שמהו לא בסדר, כי ידע שלה-
ביא קרח פירושו להתדבק אל הספינה
דופן אל דופן. אחרי שהפצתי בו בצו-
רה שאינה משתמעת לשתי פנים,
ולאחר שאנשי הבסיס בגנוסר התעש-
תו וקלטו בקשר את ההודעה המוזרה,
החלה הנחתת השנייה להתקרב אלי.
בעזרת המגפון הסברתי מה קורה,
וביקשתי שיחלץ אותי בעזרת חבל
גרירה".

ניסיון החילוץ הראשון נכשל, הנח-
ת לא הצליחה ליצור מגע עם הנמ"כ
של מוישל'ה. כאן, באנסיון החילוץ
השני ו"החבל הסתבך לו במדחף". -
אומר סא"ל אורן, המתאר בדרמטיות
את אירועי יום השישי המוזר, "וכך
גם הוא הושבת. הודעתי לו שידאג
לעצמו, שלא יסחף לכיוון החוף הסורי
ושאני אוריד משהו לחוף שיגיע
לאזור הקיבוץ ויקרא לסיוע".

הקצין הצעיר שלנו הוריד את
אחד החיילים שהיה ראש צוות
ותיק ושירת שנים רבות ביחידה.
ביש המזל לא הירפה גם כאן: "לפתע
התברר לי שהברנש לא יודע לשחות.
ממש פחד לרדת למים. כך או אחרת,
אחרי שהבין את המצב, תפס אומץ

וקפץ למים ועם כל המתח של אותם
רגעים לא יכולנו להתאפק מלצחוק
כשראינו אותו מפרפר בעומק של חצי
מטר מים..."

"דג היבשה" של הנחתת ירד לחוף
ולאחר שעה ארוכה הגיע עם טרקטור
מהקיבוץ "שעזר לנו לגרור את
הנחתת לכיוון החוף, לחלץ אותה
מהסלע. בינתיים הגיעה הודעה בטל-
פון לבסיס והם קראו למפקד היחידה,
יוסק'ה אלדר, שהיה אז בחיפה בחור-
פשה. חלפה עוד שעה ויוסק'ה הופיע
עם הנחתת השלישית ועליה עוד שני
אנשי צוות כי כל השאר היו אף הם
בחופשה".

יוסק'ה הופיע וסיים את מסכת
התלאות בו רדף הביש גדא בצורה
אכזרית אחרי ימאי חיל'הים בכומות
הירוקות של משמר הגבול.

אורן הצליח לשכנע את אנשי עיין-
גב להעמיד לרשות חיל הים את המי-
משה, ובמהלומות של פטישי עשר
קילוגרם הצליחו הוא ואנשיו ליירש
את ההגה ולהחליף מדחף כדי שכבר
באותו יום אחר הצהריים תהיינה
הנחתות שוב כשרות להפלגה במימי
הכינרת.

אש שטוחת מסלול

כן, היו ימים, ימים עליימים. נוסטל-
גיה. אבל למי שחושב שפלגה 788
של חיל'הים היתה צוות הווי שלומי-
אלי במימי הכינרת, יש לסא"ל אורן
חדשות: "היו גם תקריות. אחת מהן,
הזכורה לי היטב, אירעה ביום בו
פתחו הסורים באש תופת ממוצב
השפך לכיוון כורזים. מאחר שברוב
ימי השנה היינו בשקט די יחסי,
ביקשנו אישור מפיקוד צפון, אליו
היינו כפופים, לסייע לקיבוץ באש
שטוחת מסלול מכיוון הים, ועל
ידי כך להוריד את הרתק שהם הפעילו
על הקיבוץ. קיבלנו אישור, ונכנסנו
למסדר 1 כל שלוש הספינות".

"מוס" עולה באוקטבה שלמה בקולו
המרתק וממשיך: "נכנסנו לסיבוב,

חלפנו על פני המוצב וממרחק של כ-
300 עד 400 מטר מהחוף, תוך כדי
כניסה לתחום האש צלפנו לעבר
המוצב. הסורים היו מבוצרים היטב,
אך מכיוון הים ראינו את חרכי הירי
משם ריתקו את אנשי הקיבוץ שהיו
בשדות. תוך שניות ספורות שיתקנו
את אש המוצב. לעומת זאת, היה
לסורים קשה לפגוע בנו, כי תחום
החליפה שלנו על פני המוצב היה
קצר מה עוד שנכנסנו לתחום האש
ספינה אחר ספינה. מכל מקום, כך
נתנו אפשרות לכורזים לחלץ את
האנשים מהשדות ולהשיב אחר-כך
אש חזקה יותר ממקלעים ומרגמות
מכיוון הקיבוץ עצמו".

מכת חולדות

זיות גדולה ובטיב משובח. כן, לרוע מזלם אזורי הדיג המעולים היו קרוי בים לחוף הסורי. כך נוצר מצב בו הם תמיד באו לבקש מאיתנו שנשמור עליהם, כי הם רוצים להטיל רשתות במרחק 30 עד 40 מטר מהחוף הסורי. למעשה, הגבול הבינלאומי עבר עשר מטר על החוף, אבל הסורים מעולם

תקרית אחרת הזכורה היטב לסא"ל אורן היתה ביום בו נפל מטוס לכינרת. אנשי הנמ"כים שחילצו את כנף המטוס לא החמיצו את ההזדמנות ומיהרו להנציח את הארוע במדי משמר הגבול. ומה עוד? - או, כמעט שכחנו את...
... החולדות. בסיס חיל-הים בגנוסר

צוות נמ"כ במעגן גינוסר.

לא שמרו עליו ואף הורידו משאבות מים לכינרת. טענו שלא נתקרב יותר מ-50 מטר מהחוף. אלו הם מין חוקים בלתיכתובים עם ועדות שביתת-הנשק."

חוקים או לא, נחתות חיל-הים היו יוצאות מידי פעם בפעם, בלילות עטורי כוכבים, לחפות על הדייגים. והגמול, לא איחר לבוא: "בסיומו של כל לילה כזה" - ממצמץ מוישל'ה בשפתיים רעבות - "היינו מתעוררים לריח טיגון דגים משובחים שרחשו במחבתות של המשמרת התורנית האחרונה, מתנתם של הדייגים שמעולם

הוכה קשות בנגע של "כל מיני בעלי חיים בסדר גודל של חולדה עד חתול". כדברי אורן המוסיף: "צעקות שבר בלילה היו תופעה שכיחה מידי יום ביומו. פעם כירסמה חולדה למי שהו את הרגל ופעם במקום אחר..."
אנו מחייכים, אבל סא"ל אורן מבקש להדגיש שבעלי החיים הרעבים לרגליהם של ימאי הכינרת, לא הפריעו לאנשי היחידה לרקום מערכת יחסים מופלאה עם דייגי הכינרת. רשות הדיבור לסא"ל אורן: "הם נהגו לדוג באזור הצפוני של הכינרת, סמוך לשפך בו היתה הדגה בריכוז

מערבית שהעלתה גלים אימתניים לכיוון החוף המזרחי, מצאו מוישל'ה וחבריו מסתור במסעדה, שם מצאו פורקן לשיעמום, בשליפת קוצים מדי גים עסיסיים.

לא קיפחו אותנו". עוד אחר שמעולם לא קיפח את הנחתים האמיצים הוא בעל מסעדת הדגים בעין גב. בשעות אחרי הצריים, בשהכינרת החלה סוערת, בעזרת רוח

מסיבות פרועות

לים. כך הורדנו את החבית עם המקלע ושני מיגים חלפו מעל הבסיס ברעש מחריש אוזניים והטילו פצצות קילומיטר מהבסיס".

יחידה "788" של חיל-הים קיבלה הוראה לא להתקרב לחוף ולאפשר לחיל האוויר לעשות את שלו. הסורים נמלטו והמוצב היחידי שנלחם היה הידוע לשימצה נוקייב. סוף דבר, גם נוקייב נכבש, וכוחות החי"ר החלו "לחרוש" את החוף המזרחי של הכינרת מצד דרום לכיוון צפון. "כאן" - אומר סא"ל משה - "קיבלנו אישור ונחתנו ליד מוצב השפך, היכן שהיה ממוקם מוצב או"ם. נחתנו שתי ספינות שהיו בפיקודי, עשינו סיור בכפר וחיסלנו את סימני ההתנגדות האחרונים. זה היה בכפר מסעדה. דיווחתי, ואחרי כמה שעות הגיעו טנקים ובולדוזרים ולא השאירו זכר של אבן על אבן".

המלחמה תמה. החוף המזרחי 'נוקה', והשלווה חזרה אל ישובי האזור, החי קלאים וכמובן, הדייגים. מוישל'ה אורן חזר לטכניון ופלגה-788 פורקה. נשארו רק הזכרונות היפים, הנוסטי-לגיה. מן העבר המתוק הזה של חיילי חיל-הים במדי משמר הגבול בכינרת נותרו רק חלק מהנחתות המשמשות את ספינות הגלצ'מ בבסיס חיפה. הוי, כינרת שלי...

וכשהסערות נדמו, היה זמן גם למסיבות פרועות כיד הדמיון העשירה של יורדי הים המתוק. "המסיבות היו נפתחות בקומזיץ או הופעה", - מספר סא"ל אורן - "לאחריה היינו מעלים את הבנות על הנחתות ומביאים אותן מגינוסר עד לחוף לידו, במינוס מאתיים ושש, שם היתה המסיבה נמשכת. זה היה עם בנות "גוש צמח", אבל גם המתנדבות מהקיבוץ לא קופחו מעולם וניתנה להן ההזדמנות להתפעל מהחיילים הישראליים".

ואז גם הגיע הסוף לרומן המתוק של חיל-הים עם הכינרת: "מלחמת ששת-הימים מצאה אותי חובש את ספסלי הטכניון. לא יכולתי לשבת בשקט, ומכיוון שלא קראו לי באתי למפקד בסיס נמל חיפה, כיום ב"ח, ואמרתי לו שאני לא יכול לעשות דבר. אמר לי: סע לכינרת!"

וסא"ל אורן נסע לכינרת ומצא את המפקד יוסק'ה אלדר מאושר. "הוא פשוט שמח לשחרר את סגנו שבדיוק התחתן באותה תקופה, ואני אירגנתי את היחידה לקראת מלחמה שחשנו שתפרוץ". ואכן, כעבור ימים מספר היא פרצה. מספר אורן: "נתתי הנחיות להציב מקלע אפסחמש על חבית "מבוטנת" עם חצובה ולהציב אותו על המזח להגנת הבסיס. ידעתי שאם תפרוץ המלחמה הספינות יצאו

יום סמינר (24 גולי 80 תש"כ)

מסלולים שכתבתי - 2500 - "אוהל" - 1500 -
הוצקה: בשעה 9:00 בבוקר
הדשמה: אצל קציני אימוץ אופני פיקודיים חיליים

